

Echipa redacțională:

arh. Ileana TUREANU - președinte UAR
Răzvan HATEA - tehnoredactare și fotografie
arh. Ioana ALEXE - redactor
Aurelian ARIF - redactor
Vlad BRĂTULEANU - tehnoredactare
Claudia ȘTEFĂNESCU - corectură

Coordonator:
arh. Ileana TUREANU - președinte UAR

Redactor responsabil:
Răzvan HATEA

www.uniuneaarhitecilor.ro/BIUAR
ISSN 1582-2117

arh. Marina MACARIE - sigla BIUAR

Se distribuie gratuit
din Fondul Timbrului de Arhitectură

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală /
Secretariat /
Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48, București,
sectorul 2, cod 020038

Secretariat: tel. 021.315.60.73, 0737.017.785,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneaarhitecilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 0768.198.178,
0768.198.179,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00-16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneaarhitecilor.ro

O ROMÂNCA, PRIMA FEMEIE DIN ARHITECTURA CATALANĂ

PLAÇA DE MARGARITA BRENDER RUBIRA

BUCAREST 1919 - BARCELONA 2000

PRIMERA ARQUITECTA DE CATALUNYA

1/2023

Din cuprins:

CONCURS VENEȚIA

ANIVERSĂRI

PREMII DE EXCELENȚĂ

LANSĂRI CU DICHIS

FEMEILE DIN ARHITECTURĂ

EXPOZIȚII

ARHIVA DE PROIECTE

ARHIVA DE DOCUMENTE

DIN VIAȚA FILIALELOR

DIN VIAȚA SUCURSALELOR

CONFERINȚELE DIN CALDERON

REVITALIZARE RURALĂ

IN MEMORIAM

ACTIVITATEA U.A.R.

BIBLIOTECA U.A.R.

IANUARIE
MARTIE
2023

ACUM-AICI-ACOLO
PROIECTUL CARE VA REPREZENTA
ROMÂNIA LA BIENALA DE
ARHITECTURĂ DE LA VENEȚIA

SUMAR

Echipa redacțională:

arh. Ileana TUREANU - președinte UAR
Răzvan HATEA - tehnoredactare și fotografie
arh. Ioana ALEXE - redactor
Aurelian ARIF - redactor
Vlad BRĂTULEANU - tehnoredactare
Claudia ȘTEFĂNESCU - corectură

Coordonator:

arh. Ileana TUREANU - președinte UAR

Redactor responsabil:

Răzvan HATEA

www.uniuneearhitectilor.ro/BIUAR
ISSN 1582-2117

arh. Marina MACARIE - sigla BIUAR

Se distribuie gratuit
din Fondul Timbrului Arhitecturii.

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală /
Secretariat /
Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48, București,
sectorul 2, cod 020038

Secretariat: tel. 021.315.60.73, 0737.017.785,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneearhitectilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 0768.198.178,
0768.198.179,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00-16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneearhitectilor.ro

CONCURS VENEȚIA

2 Bienala de Arhitectură de la Veneția 2023 | Gabriela PETRESCU

ANIVERSĂRI

8 130 de ani „Școla de Arhitectură” | Cristina GOCIMAN

24 130 + 2 ani Societatea Arhitecților Români | Ileana TUREANU

PREMII DE EXCELENȚĂ

28 Premiul PRITZKER - Sir David Chipperfield | Christele HARROUK

34 Premiul „Jane Drew” - Kazuyo SEIJIMA

36 Premiul „Ada Louise Huxtable” - Phyllis LAMBERT

LANSĂRI CU DICHIS

38 Curentul Mediteranean în arhitectura interbelică românească | Alexa HOCIUNG

46 „Cartea de Joi”, cu Tatiana Niculescu | Gabriela TABACU

50 Loc în dialog: spațiu public - arhitectură sacră - topograme | Augustin IOAN

54 Arhitectură, etică și estetică | Raluca BECHERU

56 Avem o Deltă, ce facem cu ea? | Aurelian ARIF

FEMEILE DIN ARHITECTURĂ

58 O româncă, prima femeie din arhitectura catalană | Iuliana CIOTOIU

EXPOZIȚII

62 La Muzeul Civilizației Gumelnița | Ileana TUREANU

ARHIVA DE PROIECTE

66 Gara Constanța, în viziunea acad. prof. dr. arh. Romeo BELEA

ARHIVA DE DOCUMENTE

68 Octav Doicescu și New York-ul | Ileana TUREANU

DIN VIAȚA FILIALELOR

72 Arhitectul Gheorghe Hereș | Dragoș CIOLACU

74 Premiile „Nicolae Porumbescu” pentru studenți | Dragoș CIOLACU

DIN VIAȚA SUCURSALELOR

78 GALAȚI - Metafore în metal | Corneliu STOICA

82 SUCEAVA - „Școala Altfel” la UZINA DE APĂ | Adrian SEMENIUC

CONFERINȚELE DIN CALDERON

84 Arh. Markus TOMASELLI - Locuința socială din Viena

Arh. Ikaputra IKAPUTRA - Arhitectura post-dezastru și comunitară

REVITALIZARE RURALĂ

86 Centrul Social de la Chiojdu | Silvia NICULAE

IN MEMORIAM

88 Acad. Răzvan THEODORESCU (1939–2023) | Ileana TUREANU, Augustin IOAN

92 Constantin JUGURICĂ (1931–2023) | Sorin GABREA

94 Doru COVRIG (1953–2023) | BIUAR SIBIU (consemnat de Mircea ȚIBULEAC)

96 Cristian PETRESCU (1951–2023) | Gabriela PĂȘĂRIN

98 Balkrishna DOSHI (1928–2023) | Oscar HOLLAND, CNN

ACTIVITATEA U.A.R.

100 Ședințe Colegiu Director și Senat, februarie-martie 2023 | Mirela MERCURIANU

BIBLIOTECA U.A.R.

104 Noutățile primăverii | Olimpia SULTANA

PAVILIONUL ROMÂNIEI

Text: Gabriela PETRESCU

BIENALA DE ARHITECTURĂ DE LA VENEȚIA 2023

Ediția din 2023 a Bienalei de Arhitectură de la Veneția se va desfășura în perioada 20 mai-26 noiembrie 2023, cu pre-vizionare pentru specialiști și presă în zilele de 18 și 19 mai 2023. Tema Bienalei de Arhitectură și a celei de a 18-a Expoziții Internaționale de Arhitectură - „LABORATORUL VIITORULUI” - a fost anunțată pe 31 mai 2022 de către președintele Bienalei de la Veneția, Roberto Cicutto, și de arhitecta ghaneză Lesley Lokko, curatorul ediției 2023 și director al sectorului Arhitectură.

Dacă, în luna mai 2022, Lesley Lokko considera expoziția ce se va organiza drept o „poveste, o narațiune ce se desfășoară în spațiu”, la nouă luni de la lansarea temei și în urma unor discuții pe care aceasta le-a avut, se întreabă dacă expoziții de mare amploare - atât din punct de vedere al carbonului, cât și al costurilor - sunt justificate. Consideră că „o expoziție de arhitectură este atât un moment, cât și un proces. Își împrumută structura și formatul din expozițiile de artă, dar diferă de artă în moduri critice care trec adesea neobservate. Pe lângă dorința de a spune o poveste, problemele de producție, resurse și reprezentare sunt esențiale pentru modul în care o expoziție de arhitectură se prezintă lumii, dar sunt rareori recunoscute sau discutate. De la bun început, a fost clar că gestul esențial al LABORATORULUI VIITORULUI va fi schimbarea”. Expoziția va fi formată din mai multe „povești care să reflecte caleidoscopul supărător și superb de idei, contexte, aspirații, și înseamnă că fiecare voce răspunde la problemele vremii sale?”.

„Se spune adesea că cultura este suma totală a poveștilor pe care ni le spunem despre noi înșine. Deși este adevărat, ceea ce lipsește din declarație este orice recunoaștere a cine este «noi» în cauză. În special în arhitectură, vocea dominantă a fost, din punct de vedere istoric, o voce singulară, exclusivă, a cărei acoperire și putere ignoră părți uriașe ale umanității - financiar, creativ, conceptual - ca și cum am fi ascultat și vorbit într-o singură limbă. „Povestea arhitecturii este deci incompletă. Nu greșită, dar incompletă. În acest context, expozițiile contează în special”. (<https://www.labiennale.org/en/architecture/>)

Între cei 89 de participanți la expoziție este și România. Organizatorii reprezentării României la cea de-a 18-a ediție a Expoziției Internaționale de Arhitectură - la Biennale di Venezia sunt: Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Externe, Institutul Cultural Român și Uniunea Arhitecților din România, la al cărui sediu din str. J. L. Calderon s-a organizat concursul, predarea proiectelor și cele două etape de evaluare ale acestora.

În perioada 10-11 ianuarie 2022 a avut loc etapa a II-a de evaluare a proiectelor înscrise. Evaluarea celor trei proiecte calificate în etapa a II-a s-a făcut de către Comisia de selecție după criteriile prevăzute în Regulamentul de organizare a Concursului. S-a urmărit și modul în care au răspuns la recomandările juriului, transmise în etapa anterioară, prin detalierea aspectelor care țin de materializarea sistemelor expoziționale în acord cu cerințele tehnice, logistice și bugetare definite prin regulamentul de concurs.

Criteriile de evaluare au fost: unitatea conceptului pentru ambele spații; fezabilitatea proiectului: posibilitatea de realizare practică (montare, demontare și transport) și încadrarea în bugetul estimat (raportul între costurile estimate și rezultatele așteptate; relevanța/oportunitatea costurilor propuse pentru implementarea proiectului); strategia de promovare a proiectului în cadrul Bienalei și în afara acesteia.

Cele trei proiecte tratează tema „Laboratorul viitorului” (Laboratory of the future), propusă de curatorul ediției din anul 2023 a Bienalei, Lesley Lokko, în trei povești distincte, punând în valoare patrimoniul cultural și arhitectural românesc și aducând în discuție problematici relevante pentru urbanitatea contemporană la nivel global.

LOCUL I - În urma centralizării punctajelor acordate de către fiecare membru al Comisiei, **a fost desemnat câștigător, proiectul ACUM - AICI - ACOLO** - curator și coordonator proiect: **Emil IVĂNESCU**, manager proiect: **Simina FILAT**, coordonator cercetare științifică și catalog: **Cătălin BERESCU**, coordonator realizare machete și expozaore: **Păsărin ANCA**; colaboratori: Ana Maria **ZAHARIADE**, Mihai **MEDVEDOVICI**, Robert **ZOTESCU**, Petruț **VIAȘCU**.

Conform motivării Comisiei de evaluare, miza principală a proiectului este identificarea vectorilor de schimbare în bine la nivel urban, prin cultivarea ideilor inovatoare și a soluțiilor non-standard pentru un oraș mai locuibil și mai rezilient. Sunt scoase din arhivele Muzeului Național Tehnic „Prof. Ing. Dimitrie Leonida” din București și puse sub lumina reflectoarelor exemple de creații tehnologice care oferă o perspectivă asupra trecutului recent privit ca laborator de producere a viitorului. Sunt expuse, de asemenea, peste 100 de proiecte ale unor autori contemporani din diverse domenii creative și culturale, ca sursă de inspirație pentru scenarii de abordare a unor probleme actuale. Stimularea curiozității și imaginarea unor spații sigure pentru libertate în gândire și pentru creație sunt considerate premise ale unei dezvoltări a orașului mai echilibrate și echitabile.

Experiența senzorială oferită de materialele naturale care pot fi atinse și componenta de promovare a patrimoniului botanic din România (prin referința la banca de semințe) ca resursă valoroasă pentru viitor - așa cum sunt dezvoltate în Noua Galerie a IRCCU Veneția, reprezintă un conținut care vine în completarea celui din Pavilion, răspunzând crizelor actuale din perspective diferite, complementare.

Pe **LOCUL II** s-a clasat proiectul **INCUBATORS OF COEXISTENCE** - curator: **Silviu Virgil ALDEA**; autori: **Mircea Călin MUNTEANU**, **Camelia SISAK**, **Tamas SISAK**, **Cristian PANAIT**, **Ana HORHAT**; colaboratori: **Vasiluț ROBERT**, **Violeta FRIȘAN**, **Verona MUSTEAȚĂ**, **Diana SAVA**, **Mihai ȘOM**, **Andrei Ionuț ZOTA**.

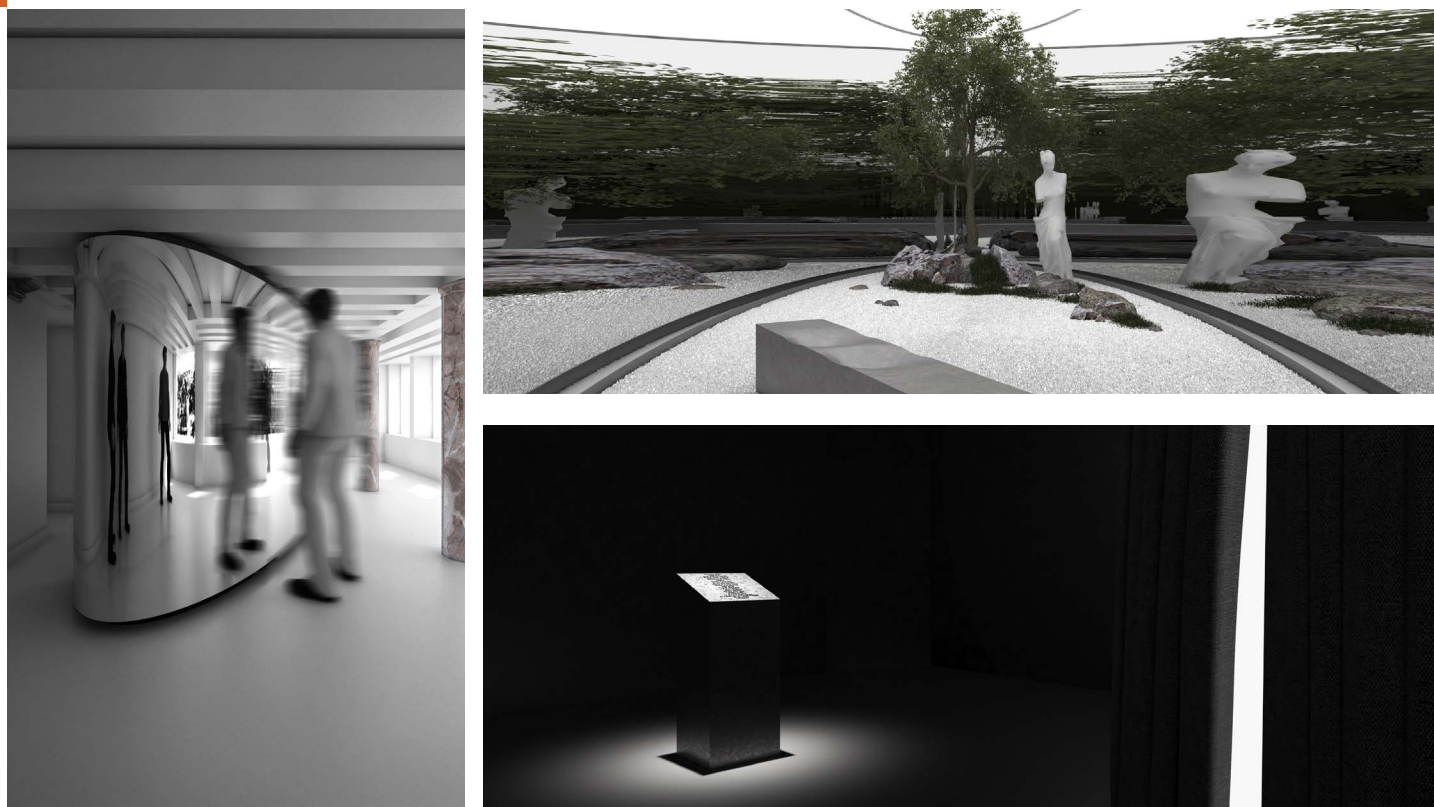

Juriul a apreciat ideea de respectare a altor forme de viață în mediul urban și de analizare a ecosistemului complex creat de toate aceste entități care se inter-condiționează reciproc. Sunt prezentate o serie de proiecte valoroase și relevante pentru contextul arhitectural românesc și care oglindesc într-o manieră relevantă fenomenul de integrare a mediului natural în cel urban. Proiectul propune o radiografie actuală, sinceră și relevantă a unor fenomene vii, în plin proces de desfășurare. Atmosfera generală, relația interior-exterior, modul în care diferitele peisaje se suprapun de-a lungul parcurgerii spațiului sunt aspecte remarcabile în cadrul acestui proiect expozițional.

LOCUL III a revenit proiectului **PENDANT SPACES** - autori: **Ștefania SAVA, Anamaria Cristina PREOTESOIU, Alina Georgiana IONESCU, Sofia-Cristina GEORGESCU.**

Juriul a apreciat interpretarea poetică a limitei spațiului construit și a conceptului grădinii, abordarea filosofică a prezenței umane într-un spațiu natural și în același timp interior, problematizarea ideii de realitate versus imaginea realității. Conceptul artistic puternic, cu referințe culturale multiple, este ușor de experimentat, memorabil și clar exprimat arhitectural. Proiectul invită la reflecție asupra propriei persoane și este o ocazie de introspecție.

Pe 26 ianuarie 2023, la sala Symposium a Bibliotecii Naționale a României, a fost organizată o conferință de presă pentru prezentarea proiectului **ACUM - AICI - ACOLO**, desemnat câștigător în urma Concursului Național pentru reprezentarea României la cea de-a 18-a ediție a Expoziției Internaționale de Arhitectură - La Biennale di Venezia. Echipa proiectului **ACUM - AICI - ACOLO** împreună cu Muzeul „D. Leonida” au prezentat inteligența și inventivitatea românească prin proiecte vechi și noi, cu machete, cu mașinării, cu instalații, cu argumente.

În cadrul evenimentului, s-a putut viziona expoziția cu toate cele 14 proiecte participante la Concursului Național pentru reprezentarea României la cea de-a 18-a ediție a Expoziției Internaționale de Arhitectură - La Biennale di Venezia.

Foto Jurizare BAV

arh. Cosmina GOAGEA arh. Angela KOVÁCS dr. Monica JOIȚA Cristina SIMA, supleant ICR arh. María Rosa CERVERA arh. Krzysztof INGARDEN

Conferința de presă pentru prezentarea proiectului câștigător

Secretar de Stat Andrei NOVAC Președinte UAR arh. Ileana TUREANU Comisarul României la BAV arh. Attila KIM Secretar de Stat Diana BACIUNA Președinte ICR Liviu JICMAN

Directorul Muzeului Național Tehnic „Prof. ing. Dimitrie Leonida”, Laura Maria ALBANI

C.A.S.A.

**COMUNITATEA
 ACADEMICĂ
 A ȘCOLII DE
 ARHITECTURĂ**

Text: Cristina GOCIMAN

**130 DE ANI
 „ȘCOALA DE ARHITECTURĂ”**

Acest demers este dedicat Școlii de Arhitectură, devenirii ei, dar mai ales comunității academice, celor care au inițiat-o, susținut-o, construit-o, celor ce au trudit pentru cauza acestei profesii transformând-o într-un „crez”. Momentul prilejuit este aniversarea a 130 de ani de la înființarea Școlii de Arhitectură de către Societatea Arhitecților Români în 1892, precursora a actualei Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București.

Proiectul CASA a cuprins o vastă investigație bibliografică, web, cercetare de arhivă, interviuri, discuții directe. Documentarea s-a făcut cu sprijinul Bibliotecii UAUIM, Bibliotecii UAR, Bibliotecii Academiei Române, Bibliotecii Naționale și a Arhivei UAR și UAUIM. Proiectul a fost inițiat de Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București, Uniunea Arhitecților din România și Ordinul Arhitecților din România - Filiala Teritorială București ca o cercetare comună coordonată de prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

Obiectivele proiectului au fost:

1. Evidențierea evoluției istorice a învățământului superior de arhitectură în România.
2. Evidențierea contribuției învățământului superior de arhitectură la consolidarea relației între profesie și educație pe teritoriul României.
3. Evoluția curriculei academice pe parcursul celor peste 130 de ani de învățământ superior de arhitectură. Analize statistice privind dinamica și diversitatea disciplinelor de studiu.
4. Evidențierea formației multidisciplinare a corpului academic: arhitecți, ingineri, matematicieni, artiști plastici, sociologi, economiști și alte profesii.

5. Evidențierea contribuției comunității academice la edificarea patrimoniului cultural național prin intermediul operelor realizate: construcții sau lucrări teoretice.

6. Îmbogățirea patrimoniului Muzeului de Arhitectură al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București.

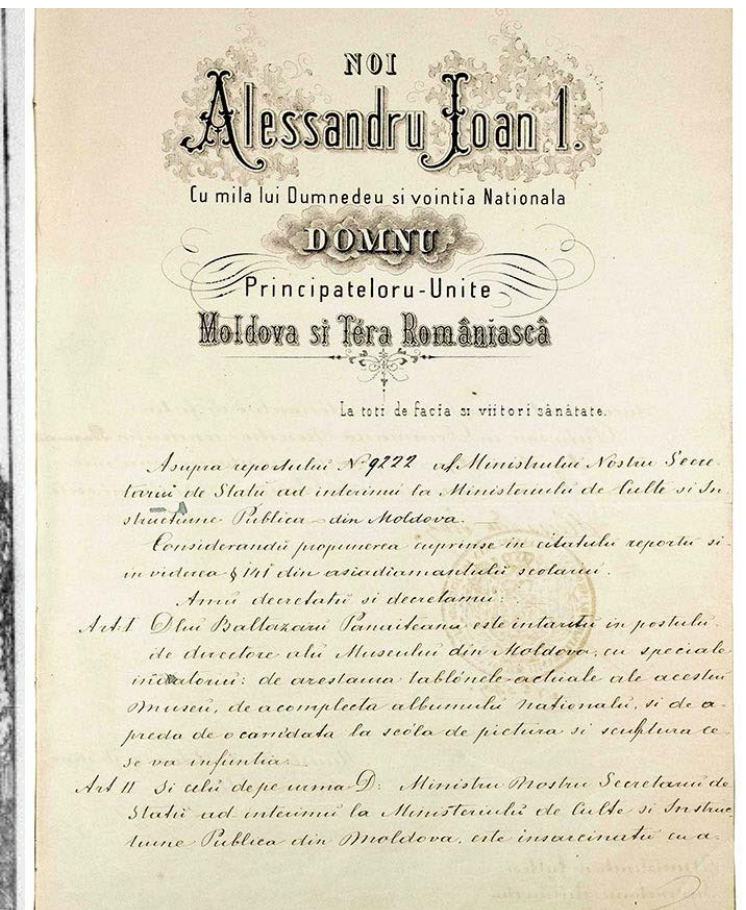
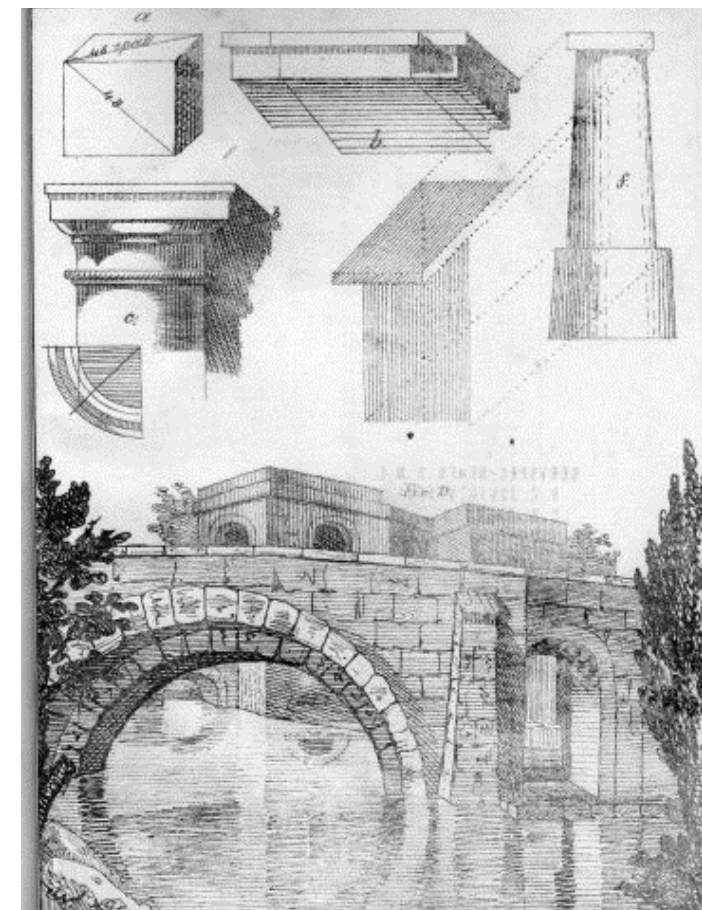
7. Evidențierea dimensiunii afective a relației cu școala, atât a dascălilor, cât și a discipolilor prin mărturii consemnate, amintiri, declarații, interviuri, desene, fotografii.

Proiectul se adresează tuturor arhitecților care fac și au făcut parte din comunitatea academică a școlii de arhitectură în cele două ipostaze de dascăli sau discipoli, cât și societății civile ca beneficiar indirect al activității acestei comunități.

Cercetarea evidențiază evoluția predării arhitecturii, identifică materiile suport, face analize privind polivalența și dinamica disciplinelor de studiu, formând o construcție arborescentă de traseu curricular.

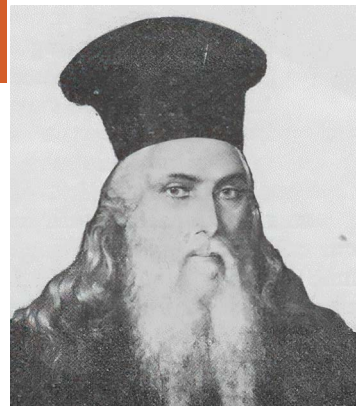
Structura corpului profesoral, bazinul formativ, regional, sociopolitic, etnic, religios, apartenența la mișcările ideologice ale timpului structurează o dinamică istorică sincronă. Majoritatea membrilor corpului academic au fost profesioniști de elită, cu rezultate remarcabile în edificarea patrimoniului construit național, de realizare a investițiilor publice în generarea de politici de protejare a monumentelor, de scriere a istoriei spațiului construit românesc, obținând poziții instituționale remarcabile, deputați, senatori, primari, conducători de instituții, cu recunoașteri academice, fiind premiați și medaliați.

Cercetarea urmărește identificarea aportului educațional al întregului corp academic, exemplificat prin parcursul profesional a peste 395 de dascăli în decursul a 210 ani (1813-2023) de formare și consolidare a învățământului superior de arhitectură în România.

leșind din zona difuză a uceniciei în diverse meșteșuguri, de la zidărie la tâmplărie sau la zugrăveli, arhitectura se revendică în țările române ca disciplină de „învățare” la începuturile secolului al XIX-lea, când iluminismul începe să pătrundă la curțile domnești. Acest secol agitat, străbătut de răscoale, revoluții și mișcări de independență, transformă arhitectura într-un manifest de identitate națională, dar, paradoxal, și într-un gest de apartenență la modernitate ca viziune transfrontalieră progresistă.

La citoria învățământului de arhitectură au contribuit atunci domnitorii ca Scarlat Calimachi, Ion Caragea, Mihail Sturdza, Gheorghe Bibescu, Alexandru Ioan Cuza, cinul boieresc, clerul, mitropoliți ca Veniamin Costachi, guvernatorul general conte Pavel Dimitrievici Kiseleff, dar și marii cărturari, ziditori, ingineri-arhitecți, artiști plastici, sculptori și pictori, istorici, teoreticieni și filosofi, dintre care printre primii implicați au fost Gheorghe Asachi, Gheorghe Lazăr, Petrarhe Poenaru, Alexandru Costinescu, Alexandru Orăscu, Theodor Aman, care vor propune primele curricule academice, vor gândi în ce „tagme” și „clas”-uri se învață și ce se învață, multă și diversificată teorie, mai ales, a unei matematici solide, bazată pe multă practică directă în domeniile geodeziei, topografiei, ingineriei și „arhitecturii”.

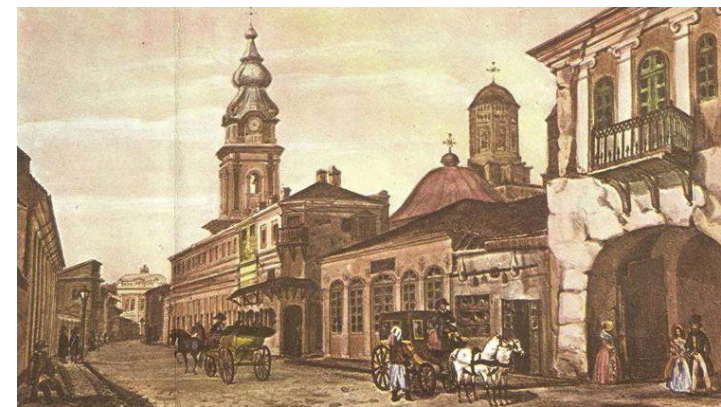

Mitropolitul V. COSTACHI

Gheorghe ASACHI

Multiplele încercări de a organiza un învățământ superior de arhitectură derulate concomitent în cele două capitale ale Moldovei și Țării Românești, Iași și București, în timpul zbuciumatului secol al XIX-lea, au ilustrat nevoia de a forma specialiști ingineri-arhitecți, topometri geodezi, în domeniile generate de dezvoltarea spațiului construit, în special, al celui instituțional, cât și al infrastructurii teritoriale, al cadastrării proprietăților, al creșterii mobilității. Acestea au apărut inițial în zona învățământului de știință ca ramură a „matematicii aplicate” („clasul de hotărnicie), 1813-1818, a lui Gheorghe Asachi la Academia Domnească¹ de la Iași, sau în „tagma 3” a „Școlii de ingineri hotărnic (1818-1822)” la Academia Domnească dezvoltată de Gheorghe Lazăr la București². După Războiul ruso-turc, pornind de la Regulamentul Organic prin Regulamentul Școlilor Publice din martie 1833, votat de Adunarea obștească a Principatului Țării Românești, se organizează Colegiul Național „Sfântul Sava” – București³, care introduce arhitectura în anul III la „cursul (școala) de matematică aplicată/ de ingineri civili”.

Ulița Mare din Iași

În tandem, se reorganizează și învățământul tehnic din Moldova de către Gheorghe Asachi, împreună cu mitropolitul Veniamin Costachi și domnitorul Mihail Sturdza (determinat tot de Regulamentul Organic din 1832) și denumit „Cursul special geometrico-practic” (de inginerie/arhitectură) la Academia Mihăileană⁴, Iași 1835-1843.

Ambele școli au generat și primele manuale de arhitectură - „Elemente de desenu și de arhitecturi” - Carol Wallenstein⁵, tipărite de Casa Școalelor în tipografia lui I. Eliad (cu litere chirilice) 1836 la București și „Manual sau povățuirea pentru desenul liniar și arhitectura cu figuri” - Dimitrie Asachi⁶ 1837 la Academia Mihaileană - Iași.

Revoluția de la 1848 a tulburat echilibrul social, economic și politic al Țărilor Române, coagulând o puternică mișcare a

Gheorghe LAZĂR

În 17 octombrie 1850 se pun bazele „Școlii de Inginerie pentru Poduri și Șosele, Agrimensură și Arhitectură” de la Colegiul „Sfântul Sava”, de patru ani, condusă (probabil⁷) de arhitectul Alexandru Orăscu. Tot atunci, în 1851, a fost înființată „Școala de Conducători de Lucrări Publice” pentru a forma personalul de supraveghere a investițiilor publice (drumuri și poduri) în care se pare că și Alexandru Orăscu a organizat un învățământ de specialitate - de arhitectură (de scurtă durată).

Aceeași direcție de dezvoltare a învățământului de tip „politehnic” cu înglobarea arhitecturii este ilustrată de proiectul de constituire a „Școlii de Aplicație pentru Drumuri, Poduri și Zidiri”, inițiat de Mihail Kogălniceanu⁸. Înglobarea învățământului de științe în Facultatea de Filosofie de la Iași (continuatoarea Academiei Mihăilene), apoi înființarea, în 1860, a „Secției pentru formarea inginerilor civili de punți, șosele, mecanici și arhitecți”, diversifica ideea învățământului politehnic cu includerea mecanicii ca disciplină.

Absolvenții celor două școli de la București și Iași, având diplome recunoscute de ingineri, sunt „inițiați cât de cât și în arhitectură”⁹ pentru a servi în realizarea și supravegherea investițiilor publice.

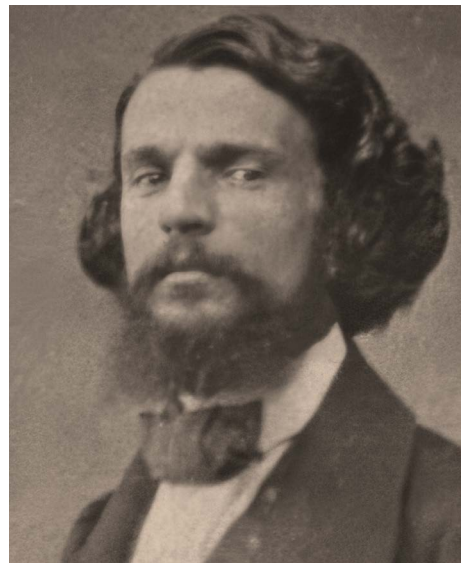
Direcția de formare tehnică a arhitecților a fost amplu dezbătută în epocă, propunându-se și alternativa de formare profesională în zona Școlilor de „Belle Arte”, conform propunerilor pictorului Gheorghe Panaiteanu-Bardasare, în Moldova, și a pictorilor Theodor Aman și Gheorghe Tătărescu, în Țara Românească¹⁰. Înființarea în 13 august 1860, de către Mihail Kogălniceanu, a „Școlii de Pictură și Sculptură”, asociată cu arhitectura, ulterior, tot în 1860, a „Școlii de Muzică și Declamațiune”¹¹ la Iași, generată prin Decret Domnesc de către Alexandru Ioan Cuza, constituie actul de naștere al învățământului ieșean de Artă, care l-a propus ca profesor la arhitectură tot pe Alexandru Orăscu. În cadrul Școlii de Belle Arte de la Iași, „Clasul de arhitectură” 1869-1870, condus de Gheorghe Panaiteanu-Bardasare, a avut doar o orientare de „cultură generală” pentru ceilalți artiști.

În București, Eforia Învățământurilor Publice, la propunerea lui Theodor Aman și Gheorghe Tătărescu, în 5 octombrie 1864¹², prin decretul lui Alexandru Ioan Cuza, a fost înființată „Școala de Belle Arte” București care, prin Decretul din 2-14 noiembrie 1864, includea studiul arhitecturii. Arhitectura s-a studiat efectiv între ianuarie 1865 și august 1866, având ca profesori pe Gaetano Burelly¹³, Alexandru Orăscu,

intelectualilor și implicit a corpului profesoral în generarea de schimbări. Comisiile de reformare a educației instituite de domnitorii români au propus o orientare explicită a învățământului spre domeniul tehnic, de ingineri, cu extindere și către alte specialități precum cele de infrastructură (drumuri și șosele) asociate în continuare cu zona topografiei și arhitecturii, formându-se astfel nucleul viitorului învățământ politehnic în ambele principate.

Academia Mihăileană

Theodor AMAN

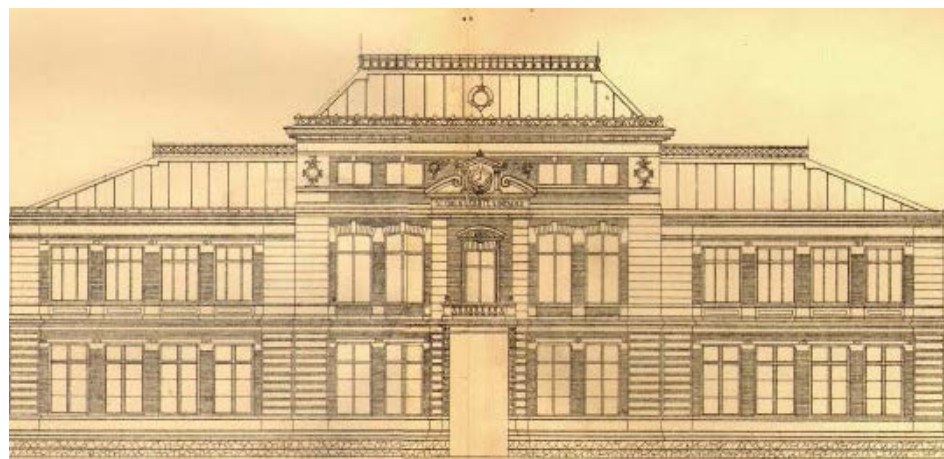

Academia Sfântul Sava

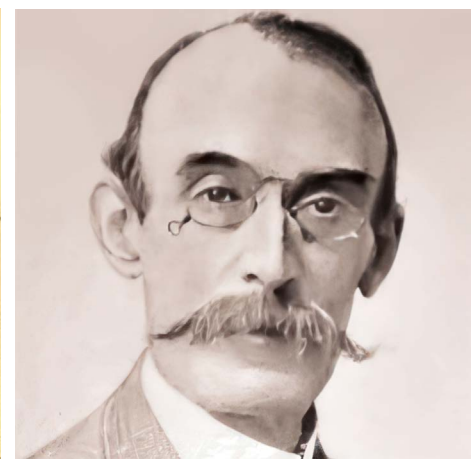
Carol Benish¹⁴, Theodor Aman și Frederic Stork¹⁵. Deși nu au fost ulterior solicitări de înscriere, având doar cinci elevi, arhitectura a existat ca secție până în 1883. Direcția de educație în arhitectură cu formare tehnică se păstrează totuși ca opțiune majoritară în politica guvernamentală altfel că, prin decizia din 8 iulie 1964, Mihail Kogălniceanu susține necesitatea înființării unei școli de profil fiind „nevoie de arhitecți”. Astfel, la 1 octombrie 1864, se constituie, prin decretul lui Alexandru Ioan Cuza, „Școala de Poduri și Șosele, de Mine și Arhitectură” - precursora Universității Politehnice din București. Secția de arhitectură este condusă de Alexandru Costinescu între 1864 și 1866 și Alexandru Orăscu în 1866¹⁶. Școala se închide în 1867 și se reorganizează ulterior sub diverse nume precum „Școala de Poduri și Șosele de Conducători”, cu secție de Poduri, Șosele și Arhitectură, și o alta de Mine, ca apoi să devină „Școala de Poduri, Șosele și Mine” (1867-1868).

În 1873, Ministerul Instrucțiunii Publice propune o altă încadrare, situare a studiului arhitecturii atașată de Universitatea din București la Facultatea de Științe (a cărei înființare nu este confirmată), deși o serie de arhitecți membri ai corpului profesoral al Universității, ca Alexandru Orăscu și Mihai Capuțineanu, și-au oferit competențele¹⁷.

Studierea arhitecturii cu cea mai mare continuitate se constată a fi totuși în cadrul învățământului politehnic. „Școala de Poduri și Șosele/conducători clasa III”, 1868-1874, devine „de ingineri” între anii 1874 și 1881, ca de la 1881 să se numească „Școala Națională de Poduri și Șosele” cu o „secție de Arhitectură”, cu profesori ca Alexandru Orăscu - arhitectură, Gheorghe Kirilov - analiza materialelor, Grigore Cerchez - geodezie, tehnologie și construcții sau Alexandru Davidescu - fondatorul cursului de urbanism în învățământul superior românesc.

Școala Națională de Poduri și Șosele

Gheorghe I. DUCA

Ion MINCU

Ion N. SOCOLESCU

Dimitrie MAIMOROLU

Alexandru SĂVULESCU

George STERIAN

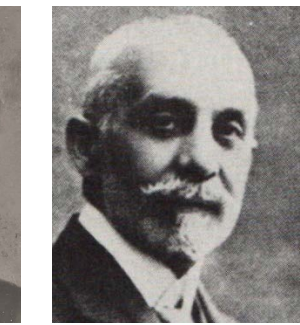
George MANDREA

Ștefan CIOCĂRLAN

Ion GEORGESCU

Ionescu-VALBUDEA

Aceste pendulări între învățământul științific de tip universitar ca „matematica-aplicată” sau „gheometrico-practică” asociată ulterior învățământului de tip poli-tehnic, cu „topografia (agrimensura)”, „poduri și șosele, mine”, a generat absolvenți ingineri cu o pregătire în arhitectură necesară gestionării construcțiilor, în special a celor publice, și domeniul de Belle Arte ce a oferit noțiuni de cultură generală artiștilor plastici, a subliniat necesitatea formării unui învățământ propriu de o mare complexitate.

Investigarea acestui parcurs este o ilustrare a frământărilor de constituire a învățământului universitar românesc de la Academia Domnească, Academia Mihăileană la Universitatea Politehnică „Gheorghe Asachi” la Iași și de la Colegiul Național „Sfântul Sava”, la Universitatea București și Institutul Politehnic București, „Școlile de Belle Arte” construindu-și diversificat învățământul de specialitate - Arte plastice, Teatru, Muzică, adăugând Arhitectura ca un exercițiu de cultură generală. Adevărata formare profesională situată la interferența orientărilor anterioare a fost creionată prin efortul convergent al breslei constituită în 1891 în Societatea Arhitecților Români - S.A.R., arhitecți școliți în diverse școli din țară, dar și bursieri ai statului român cu diplome de arhitect obținute în străinătate, care au hotărât în 1892 înființarea unei Școli proprii.

Școala S.A.R. este una a tinerei generații de arhitecți (ingineri), care dorea să creeze un fond consistent de arhitecți români, formați în limba română, fără cheltuieli de școlarizare în străinătate și care a funcționat prin animarea și voluntariatul unui grup de arhitecți care și-au obținut diplomele de arhitectură în școlile occidentale. Profesorii au predat fără să fie remunerați și unii chiar au contribuit cu donații semnificative la întreținerea școlii, în mod special arhitecții George Sterian și Ion. N. Socolescu.

Artur LARDEL

Benigno GIULINI

Nicolae MIHĂESCU

Petru POPESCU-PAȘCANU

Ion SOCOLESCU

Ștefan CIOCĂRLAN

Nicolae CUȚARIDA

Școala a funcționat fără întreruperi cinci ani, cu 13 profesori care, după Grigore Ionescu, „n-au cerut și n-au primit ajutorul statului”¹⁸. Profesorii arhitecți care au predat cursuri au fost: Ion N. Socolescu - arhitect, profesor de edilitate, igiena clădirilor și șef al Atelierului de proiectare, Ștefan Ciocîrlan - curs de artă decorativă și istoria artei între anii 1892 și 1897, Benigno Giulini - geometrie descriptivă, stereotomie, umbre și perspectivă între anii 1892-1897, Artur Lardel - arhitect, profesor de desen ornamental, C. Mihăescu - arhitect, inginer, profesor de proiecte de arhitectură și programe. Profesorii din ramuri profesionale conexe au fost: inginerii Nicolae Cuțarida – tehnologie, între anii 1892 și 1897, și Petre Popescu Pașcanu - construcții, mecanică și rezistența materialelor, Gheorghe Kirilov – matematică, din 1894, după Athanasie, sculptorul Filip Marin - desen și modelaj și contabilul Nacian - care a predat contabilitate¹⁹.

Șef al atelierului de proiectare a fost Ion N. Socolescu și se pare că Grigore Ionescu nu i-a enumerat pe arhitecții care predau proiectare. Ion Mincu a predat, de asemenea, în cadrul Școlii S.A.R., în perioada 1892-1897, iar în paralel, între anii 1891 și 1895, a fost și profesor al Școlii de Arte și Meserii București. George Mandrea a fost și el profesor (probabil de atelier) al Școlii S.A.R..

Recunoașterea Școlii S.A.R de către stat în 1897 conduce la transformarea ei în „Școala Națională de Arhitectură” de pe lângă Școala de Belle Arte, sub conducerea a doi pictori, Constantin Stăncescu și G. D. Mirea, care vor predă alături de Ion Mincu și Grigore Cerchez și mai tinerii arhitecți Petre Antonescu și Ștefan Burcuș.

Anul 1904 aduce independența învățământului de arhitectură prin înființarea „Școlii Superioare de Arhitectură” (1904-1951) sub rectoratul ilustrului inginer Ermil Pangrați și profesoratul unor „maestri luminați”²⁰ cum îi numește Grigore Ionescu - Ion Mincu, Grigore Cerchez, Petre Antonescu, Ion D. Traianescu și Nicolae Ghika Budești.

Școala Societății Arhitecților Români

Acești profesori au diseminat printre discipoli preocupările pentru definirea unui stil de arhitectură național, cât și a unuia racordat la provocările revoluției moderniste. Inițierea în epocă a studiului și interpretării arhitecturii vernaculare, cât și al istoriei arhitecturii culte civile și religioase românești vor genera treptat politici publice de protecție a patrimoniului construit și de inițiere a proiectelor de restaurare.

În 1927 se inaugurează **Palatul „Școlii de arhitectură”**, autor ing. Grigore Cerchez și arh. Iorgu Ciortan. Școala de arhitectură devine, între 1931 și 1938, **„Academia de Arhitectură”** sub același rector Ermil Pangrați (1931) și apoi al rectoratului lui Petre Antonescu (1931-1938).

În echipa profesorilor de atelier apar Paul Smărăndescu, Constantin Iotzu, Duiliu Marcu, Florea Stănculescu, Octav Doicescu, N. Gh. Lupu, Horia Maicu, Tiberiu Niga, Haralamb Georgescu.

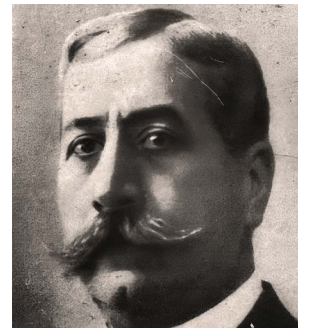
În 1938, prin decretul lui Carol al II-lea, sunt comasate Institutului Politehnic șapte facultăți, printre care și Arhitectura. Astfel, între 1938-1948, Facultatea de Arhitectură din cadrul Institutului Politehnic a fost condusă de patru directori: Stătie Ciortan [între octombrie și noiembrie 1938 (?)], Paul Smărăndescu (între noiembrie 1938 și septembrie 1940), Constantin Iotzu (între octombrie 1940 și octombrie 1944) și Grigore Ionescu (între octombrie 1944 și octombrie 1948).

Lecția excelenței în domeniul învățământului superior de arhitectură cu baze solide în prima jumătate de secol XX, realizate de generațiile de arhitecți dublu licențiați în România și ca bursieri ai statului român în străinătate, și-a continuat traseul performant și în epoca postbelică, în limitele și cu restricțiile impuse de către clientul totalitar, statul comunist.

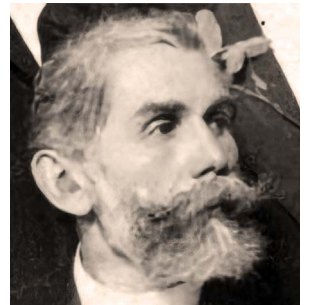
În 1948, prin **Reforma Învățământului**, Facultatea de Arhitectură se desprinde de Institutul Politehnic și devine din nou independentă ca Institut de Arhitectură, doar pentru un an, sub rectoratul lui Grigore Ionescu, iar în 1949 va trece sub tutela Institutului de Inginerie Civilă, cu

Emil PANGRAȚI

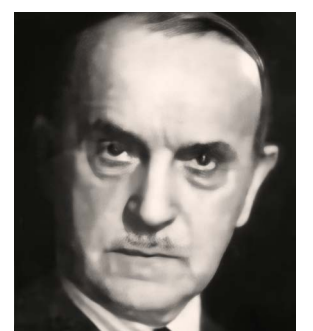
Grigore P. CERKEZ

Dimitrie BUNGEȚIANU

Ion D. TRAIANESCU

Petre ANTONESCU

Stătie CIORTAN

Paul SMĂRÂNDESCU

Grigore IONESCU

Constantin IOTZU

Grigore Ionescu (între noiembrie 1949 și 1950) și Nicolae Bădescu (între noiembrie 1950 și noiembrie 1952) ca decani.

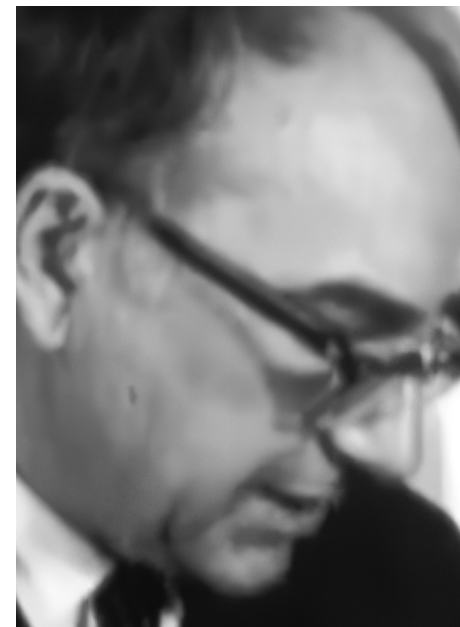
În 14 noiembrie 1952, prin Hotărârea Comitetului Central al Partidului și al Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la construcția și reconstrucția orașelor și organizarea activității din domeniul arhitecturii, facultatea a redevenit independentă. **În 1952, numele profesorului Ion Mincu a fost preluat în titulatura Institutului** în urma unor manifestări studențești și prin decretul 147/1952.

Un lung șir de profesori arhitecți au fost la cârma Școlii de Arhitectură:

- Nicolae Bădescu (1912-1991) - profesor, arhitect, decan (nov. 1952 - ian. 1953) - Proiectare;
- Nicolae Lupu (1905-1985) - profesor, arhitect, director (ian. 1953 - oct. 1959) - Proiectare;
- Ascanio Damian (1914-2005) - profesor, arhitect, rector (oct. 1959 - oct. 1971) - Proiectare;
- Cezar Lăzărescu (1923-1986) - profesor, arhitect, rector (1971-1980) – Proiectare;
- Cornel Dumitrescu (1937- 2010) - profesor, arhitect, rector (1980-1989) - Proiectare;
- Alexandru Sandu (1940) - profesor, arhitect, rector (1989-2000) - Urbanism.

În această perioadă are loc întregirea cvartalului școlii de arhitectură, în 1965-1966, prin extinderea cu aripa din strada Edgar Quinet, arh. Heinz Novac et alii, și în 1968-1970, extinderea cu aripa din Strada Academiei, arh. Elena Voinescu, Gheorghe Filipeanu, Alexandru Beldiman et alii.

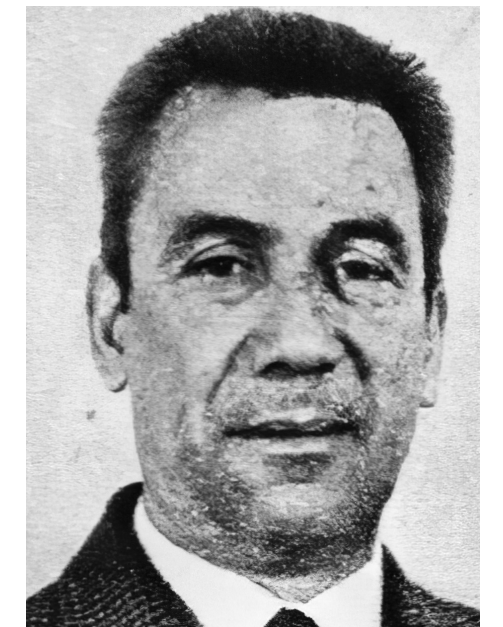
În programa de învățământ au început să apară teme de proiectare legate de reconstrucția locuințelor colective. Studenții au început să fie pregătiți în construcția bazată pe prefabricate și industrializare. S-au aprofundat aspectele economice, funcționale și tehnice, iar temele de proiecte au început să fie temele necesare în perioada regimului totalitar: locuințe colective, clădiri social-culturale și clădiri industriale. S-au adăugat materii noi: economia construcțiilor, organizarea șantierelor, acustică și proiectarea complexă.

Nicolae BĂDESCU

Nicolae LUPU

Ascanio DAMIAN

Cornel DUMITRESCU

Cezar LĂZĂRESCU

Alexandru SANDU

În 1970 se înființează facultățile de Arhitectură în cadrul Politehnicilor din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, prin Ordinul 876/31 emis în luna iulie de Ministerul Învățământului, în care, în urma studierii a trei ani, se obțineau diplomele de „conducători arhitecți”.

Introducerea, în 1971-1972, a „treptizării” învățământului în cele patru școli și continuarea studiilor la Institutul de Arhitectură pentru următorii trei ani, în loc să genereze emulație, a creat traume, ceea ce a condus, în timp, la renunțarea la acest sistem.

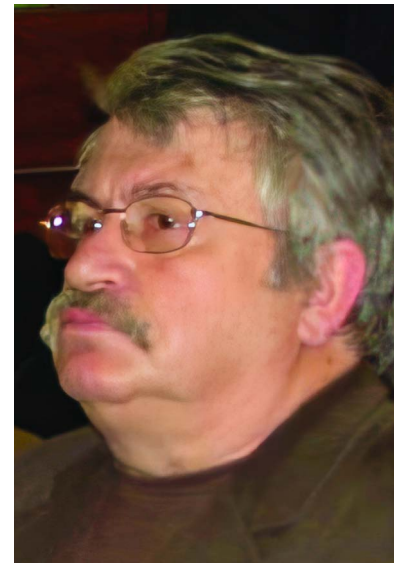
După Revoluția din 1989, în 1996 este înființată **Facultatea de Arhitectură din cadrul Universității „Spiru Haret”** - acreditată în 2006 ca școală privată și desființată ulterior în 2020. **În 1997 se înființează, în cadrul Institutului de Arhitectură, Facultatea de Urbanism**, iar în 1998, printr-un efort îndelungat de integrare internațională, diplomele de arhitect sunt validate de către RIBA (Royal Institute of British Architects).

În anul 2000, prin decizia Senatului academic se hotărăște schimbarea numelui în **Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”**, denumire care se menține până azi, sub conducerea următorilor rectori:

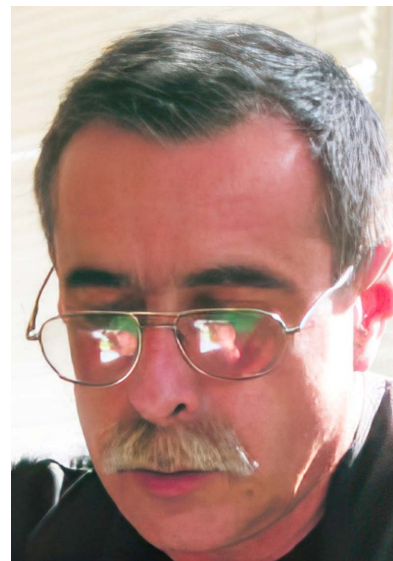
- 2000-2008: prof. emerit dr. arh. Emil Barbu Popescu, rector; 2008-prezent - președinte al Forumului Academic;
- 2008-2012: prof. emerit dr. arh. Ștefan Scafa-Udriște, rector;
- 2012-2016: prof. dr. arh. Zeno Bogdănescu, rector; prof. dr. arh. Dan Șerban, președinte Senat;
- 2016 - prezent: prof. dr. arh. Marian Moiceanu, rector;
- 2016-2020: prof. emerit dr. arh. Dan Șerban, președinte Senat;
- 2020-prezent: prof. emerit dr. arh. Cristian Drughean, președinte Senat.

Emil Barbu POPESCU

Ștefan SCAFA-UDRIȘTE

Zeno BOGDĂNESCU

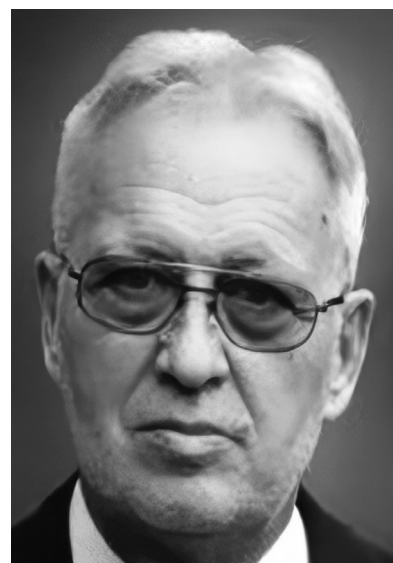

Marian MOICEANU

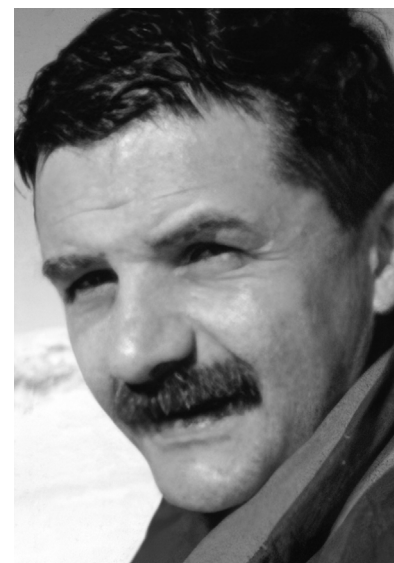
În 2002, numărul școlilor de arhitectură se îmbogățește cu **Facultatea de Arhitectură și Construcții din cadrul Universității Tehnice din Oradea**, înființată prin H.G. 410/mai 2002, prin desprindere de Facultatea de Protecția Mediului, care și-a început activitatea în anul universitar 2002-2003.

În 2003 are loc înființarea **Facultății de Arhitectură de Interior** în cadrul UAUIM care oferă programele de licență de Arhitectură de interior (începând cu 2001, ca specializare, din 2003 licență), Design de produs (începând cu 2002, ca specializare, din 2003 licență), Mobilier și amenajări interioare. Tot în 2003 este înființată Școala Doctorală de Arhitectură - SDA.

În 2005 se implementează **Sistemul Bologna** de credite comune transferabile, iar în 2007 este inițiat ciclul de studii de licență în specializarea de trei ani „Conservare și Restaurare de Arhitectură” la Sibiu, în cadrul Facultății de Arhitectură.

Dan ȘERBAN

Cristian DRUGHEAN

Înființarea **Școlii Doctorale de Urbanism - SDU**, în 2015, îmbogățește și diversifică complexul program de studii doctorale. Înființarea secției de predare în limba engleză a Facultății de Arhitectură, în 2016, extinde oferta educațională internațională a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București, care mai apoi, în 2021, este completată de înființarea programului de studii Arhitectură în limba engleză în colaborarea **UAUIM** cu Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș.

Facultatea de Urbanism își diversifică în timp structura educațională având trei specializări la nivel de licență - Proiectare și Planificare Urbană (2002 - specializare, 2005 - program licență), Amenajarea și Planificarea Peisajului (2002 - specializare, 2005 - program licență), Urbanism și Amenajarea Teritoriului (Sibiu, 2013) și șase specializări masterale - Amenajarea Teritoriului și Dezvoltare Regională (2003 - postuniversitară, 2005 - program master), Management Urban pentru Orașe Competitive (2003 - postuniversitară, 2005 - program master), Proiectare Urbană (2008), Peisaj și Teritoriu (2008), Mobilitate Urbană (2009), Urbanism și Politici Publice (2014).

Dincolo de evidențierea acestui traseu al devenirii, creșterii dezvoltării învățământului de arhitectură, proiectul CASA a investigat evoluția curriculei academice și a corpului cadrelor didactice care au profesat pe parcursul celor 210 ani de învățământ superior de arhitectură, evidențiind cele două direcții fundamentale ale învățământului de arhitectură - atelierul (practica de proiectare) și cursurile teoretice, prin sublinierea varietății și complexității disciplinelor predate.

Curricula academică a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, cât și a celorlalte școli de arhitectură desprinsse de trunchi în 1970 - cele de la Cluj, Iași, Timișoara, apoi în 2010 Oradea, din cadrul universităților tehnice locale, cât și în cadrul universităților private precum „Spiru Haret”, continuă această tradiție și promovează conservarea, reabilitarea, restaurarea patrimoniului ca semn al tradiției ce asigură comunităților stabilitatea identitară, dar și deschiderea spre tehnologii și materiale inovative în vederea creării unui echilibru sustenabil ca răspuns la provocările lumii contemporane, aflându-se într-un permanent dialog cu comunitatea.

Facultatea de Arhitectură din cadrul Universității „Spiru Haret”

Facultatea de Arhitectură „G. M. Cantacuzino” din Iași

Facultatea de Arhitectură, Universitatea Tehnică din Timișoara

Facultatea de Arhitectură, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Facultatea de Arhitectură, Universitatea Tehnică din Oradea

Autori

I. Galeria „In Honoris”

1. Expoziția „Evoluția corpului academic” - 396 de fișe documentare; 3 panouri autocolant (5x2 m; 12x2 m; 9x2 m) - total 26x2 m/variantă digitală

Echipa de implementare: conf. dr. arh. Andra Panait, arh. Valentin Ungureanu, conf. dr. arh. Codina Dușoiu, șef lucr. dr. arh. Ana Maria Vesa Dobre, asist. dr. arh. Mihaela Bălan, dr. arte viz. Claudia Popescu, drd. arte viz. Valentin Popescu, drd. arh. Cristina Șopîrleanu, drd. arh., arte viz. Silvia Costiuc, drd. arh. Alina Micloș, drd. arh. Traian Colțan, drd. arh. Alexandru Iftimie, drd. arh. Didier Chifan, drd. arh. Andrei Dumitru, stud. Ilinca Ispir, stud. mast. Monica Ene.

2. Expoziția „Evoluția învățământului superior de arhitectură” - 2 panouri autocolant (1813-1892) - 1,8x2 m; (1892-2022) - 2,5x2 m/variantă digitală/pliant

Echipa de implementare: conf. dr. arh. Andra Panait, drd. arh. arte viz. Silvia Costiuc, drd. arh. Cristina Șopîrleanu, arh. Alexandru Panaitescu, drd. arh. Alina Micloș.

3. Cercetare bibliografică și documentară

Drd. arh., specialist arte viz. Silvia-Ileana Costiuc.

4. Expoziția „Corpul Doctorilor Honoris Causa” - 2 panouri autocolant (2,3x2 m; 2,05x2 m)/variantă digitală

5. Expoziția „Corpul Profesorilor Honoris Causa” - 1 panou autocolant (2,5x2 m)

Echipa de management: prof. dr. arh. Anca Mitrache, prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

Echipa de implementare: asist. dr. arh. Oana-Anca Abălaru-Obancea, asist. dr. arh. Claudia-Gabriela Pipoș-Lupu, stud. arh. Cătălin Moisă, stud. arh. Ștefania Burlacu, stud. arh. Andreea-Nicoleta Buriu.

II. Expoziția „Dascăli și discipoli. Opinii. Reflecții. Mărturii” - 40 panouri autocolant pe mus 70x100 cm și variantă digitală

Manager proiect: prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

Echipa de implementare: conf. dr. arh. Codina Dușoiu, asist. dr. arh. Mihaela Lazăr, lect. dr. arh. Tana Lascu, drd. arh. master arte viz. Silvia Costiuc, drd. arh. Alina Micloș, drd. arh. Andrei Dumitru, drd. arh. Amina Al Adhami, drd. arh. Mihriban Ocalan, Cercet. dr. i. a. Costin Hoștiuc, jurnalist Alina Moscalu, urb. Alfred Toader, stud. arh. Andrei Grămoiu, mast. ec. Monica Ene.

III. Carte

CASA - Comunitatea academică a Școlii de arhitectură - carte ISBN 978-606-638-284-7, Editura Universitară Ion Mincu

Editor: prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

IV. Mese rotunde

1. Masa rotundă, 23 noiembrie 2022 - „Educație, viața studentescă, istoria școlii UAUIM”. Prezentare PowerPoint „CASA. Dascăli și discipoli. Opinii. Reflecții. Mărturii” - înregistrare video

Moderatori: prof. em. dr. arh. Emil Barbu Popescu, conf. dr. arh. Daniel Comșa, prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

2. Masa rotundă, 24 noiembrie 2022 - „Educație și profesie” - Prezentare PowerPoint „Evoluția învățământului de arhitectură” - prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman și drd. arh. mast. arte viz. Silvia Costiuc - înregistrare video

Moderatori: conf. dr. arh. Daniel Comșa, conf. dr. arh. Françoise Pamfil, prof. em. dr. arh. Cristina Olga Gociman.

V. Interviu membri ai comunității academice

Prof. dr. arh. Marian Moiceanu; prof. em. dr. arh. Barbu Emil Popescu; prof. em. dr. arh. Sorin Vasilescu; prof. dr. arh. Marius Marcu-Lapadat.

NOTE

- 1 Ștefan Bîrsănescu, *Academia Domnească din Iași: 1714-1821*, București, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1962.
- 2 Nicolae Isar, *Cultura națională și spirit european: de la Școala lui Gh. Lazăr la Universitatea de la București (1818-1864)*, București, Editura Universității București, 2004.
- 3 *Idem*.
- 4 Gheorghe Manoliu, *De la Academia Mihăileană la Liceul Național: 100 de ani: 1835-1935*, Iași, Institutul de Arte Grafice „Brawo”, 1936.
- 5 Carol Wallenstein de Vella, *Elemente de desenu și de arhitecturi*, București, Tipografia lui I. Eliad, [pe copertă: în Litografia lui Valbaum și Veiser], 1836.
- 6 Dimitrie Asachi, „Manual sau povățuirea pentru desenul liniar și arhitectura cu figuri”, apud. Victor Macarie, Ion Solcanu, „Clasul de zugrăvitură” de la Academia Mihăileană. Premise și realizări”, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”*, 1986, p. 727.
- 7 Oliver Velescu, „Ingineri și arhitecții, o discuție din anul 1894 în jurul acestei teme”, în *Arhitectura* 3/1976, p. 60.
- 8 Gheorghe Iacob (coord.), *Universitatea din Iași (1860-2010). Facultăți. Profesori. Școli științifice*. Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011, p. 549.
- 9 Grigore Ionescu, *75 de ani de învățământ Superior de Arhitectură*, București, mai 1973, p. 36.
- 10 Adrian-Silvan Ionescu, *Învățământul artistic românesc: 1830-1892*, București, Meridiane, 1999.
- 11 *Istoric*, Universitatea de Arte „George Enescu” Iași, pagina online <https://www.arteiasi.ro/despre-unage/prezentare/istoric/>.
- 12 G. Ionescu, *Op. Cit.*, p. 35.
- 13 *Ibidem*, p. 91.
- 14 „Societatea arhitecților români. Banchet aniversar”, *Analele arhitecturii și ale artelor cu care se leagă*, an III, nr. 3/1892, pp. 46-48.
- 15 G. Ionescu, *Op. Cit.*, pp. 38-39.
- 16 A. Berciu-Draghicescu, O. Bozgan, *Op. Cit., Passim*.
- 17 Ioan M. Popescu, Ioan Gr. Dumitrache, *Istoria Universității „Politehnica” din București*, Paideia, București, 2020, p. 61.
- 18 G. Ionescu, *Op. Cit.*, p. 46
- 19 *Idem, Passim*.
- 20 *Idem*, p. 51.

 COMUNITATEA ACADEMICĂ A ȘCOLII DE ARHITECTURĂ
EVOLUȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DE ARHITECTURĂ

 2022
130
 years of architectural
 higher education
 "Ion Mincu" University of Architecture and Urbanism
 anniversary

DE LA SAR
 LA UAR

Text: Ileana TUREANU

 130 + 2 ANI
 SOCIETATEA ARHITECȚILOR ROMÂNII

Marti, 28 februarie, la Centrul de Cultură Arhitecturală CALDERON s-au sărbătorit 130 + 2 ani de existență a Uniunii Arhitecților din România. Ne-am reunit pentru a cinsti istoria și arhitecții acestei organizații și să lansăm broșura care consemnează, sintetic, această perioadă, semnată de arh. Alexandru PANAITESCU.

Așadar,

CUI PRODEST?
Onoare lor, onoare celor ce i-au înțeles, onoare celor ce i-au urmat!

M-am întrebat și m-am tot întrebat dacă mai este necesară această istorie *condensată*? Este utilă? Cui? „Imagii” Uniunii? Membrilor? Vizitatorilor din Calderon? Studenților sau viitorilor studenți, profesorilor, arhitecților? Nu este suficient să sărbătorim, cu dichis sau fără, cu răsese sau rânjete, cu vorbe mari sau goale, cifrele rotunde ale vârstei venerabile ale asociației noastre? Doar, *imaginea contează...* Și *pedigree-ul!* Este *trandy*, este *cool* și *smart* să te tragi din familii mari cu nume sonore...

Răspunsul a venit din partea arhitectului Ștefan Burcuș, unul dintre clăditorii acestei Uniuni, într-un număr din *Revista Arhitectura* de acum 107 ani și mi-am permis să-i „prelucrez” vorbele, dar nu și mesajele. Pentru că:

„Dacă știm ce activitate rodnică a avut primul nostru grup de arhitecți și cât drum a bătătorit într-un timp scurt, lăsând generațiilor mai tinere o situație care ne-a folosit și ne folosește, Să ne adunăm cu toții și, într-un glas, să afirmăm aspirațiile noastre, știind bine cine suntem, ce am făcut și ce voim să facem!

Se împlinește mai bine de un veac și un sfert de când, un număr restrâns de tineri arhitecți abia părăsind băncile școlilor de Arhitectură din străinătate, s-au întâlnit în țară și cum, pe atunci, nu se știa care putea fi utilitatea unui arhitect, ce foloase ar putea aduce el pentru țară și ce considerație i s-ar putea da, pătrunși de misiunea lor și de starea de fapt în care au găsit practica acestei specialități atât de desconsiderată, înflăcărați de avântul ce-l căpătaseră la lumina și cultura artistică a statelor civilizate, nu le-a trebuit mult să examineze situația. Au hotărât să-și strângă rândurile să-și impună misiunea de a face să ia ființă, cu orice sacrificii, și la noi «Arhitectura» așa cum ea trebuie să fie într-o țară în renaștere, cerând drepturi și datorii.

Dacă cercetăm care a fost situația arhitectului și arhitecturii la noi și o comparăm cu cea de azi, punând în balanță uriașa activitate a celor câțiva de atunci cu ceea ce s-a făcut de către noi aceștia, îi găsim pe cei dintâi stând drept ca niște uriași. Acești premergători ai noștri ne privesc, pe de o parte, cu satisfacție, căci suntem un rezultat al idealului și activității lor, iar, pe de altă parte, cu nedumerire, căci în loc de a le urma drumul trasat, noi astăzi, deși de mii de ori mai mulți, ne mulțumim să culegem roadele și să fim preocupați de o activitate individuală, dar lipsită de orice unitate pentru apărarea intereselor crescânde ale corporațiunii noastre.

Când te cobori în taina sufletului și analizezi cu nepărtinire activitatea lor, oricine poate să constate că înaintașii arhitecților sunt adevărații făuritori, ai dezvoltării arhitecturii și a situațiunii de care arhitecții se bucură azi, la noi. Vederile lor, capacitatea lor, munca lor, sacrificiile lor și rezultatele întrevăzute de dânsii, le dau dreptul la recunoștința noastră și la înscrierea lor în cartea de aur a țării. Iată ce au întreprins dânsii, într-un interval de 5-6 ani.

ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII ARCHITECȚILOR ROMÂNI

Actul de constituire al societății a fost semnat la 26 Februarie 1891. Pe unii dintre Semnatari îi cunoaștem, unii au dispărut dintre vii iar alții stau încă cot la cot cu noi și ne tot îndoblesc să tragem mai departe carul pornit din loc de ei. Societatea a avut o continuitate de ființare cu o neîntrecută activitate. Ea este recunoscută ca persoană morală și numărul membrilor ei de azi ne dă toată speranța că, față de o nouă eră de activitate, ne vom regăsi mai strânsi pe ogorul activității și cu energii măsurate vom putea duce cu folos mai departe destinele arhitecturii și arhitecților.

ÎNFIINȚAREA REVISTEI «ARHITECTURA»

Care să servească de legătură între dânsii și public, în care să-și expună cunoștințele și cercetările lor și ca să poată servi ca un mijloc de luptă de idei și de apărare a intereselor profesiei. Apariția acestei reviste, a fost primită de public cu multă încredere, iar astăzi când o răsfoim «foaie cu foaie» ne putem da seama cât de mult au muncit colaboratorii ei și cât de mare a fost folosul.

ÎNFIINȚAREA ȘCOALEI DE ARCHITECTURĂ

Lucru înfăptuit la 1892. Numărul elevilor înscriși a fost surprinzător, iar profesorii, toți membri ai Societății Arhitecților care au depus, cu zel și în mod gratuit, munca lor pentru luminarea celor ce alergau să capete cunoștințe de nouă și frumoasă profesiune. Școala a fost susținută financiar, până la 1897, numai cu mijloacele membrilor Societății Arhitecților Români până s-a hotărât, prin lege, înființarea unei școli de Arhitectură.

Serii, serii de tineri arhitecți îngroașe rândurile noastre... Este de necontestat că, dacă azi arhitectura la noi în țară a prins rădăcini atât de vădite, că dacă marea manifestare asupra arhitecturii românești a prins și va mai prinde loc în dezvoltarea noastră națională, dacă numărul și valoarea se impune, apoi toate acestea se datoresc înaintașilor noștri, cari nu s-au abătut un moment de la drumul croit” - Ștefan Burcuș, revista Arhitectura nr. 1, 1916.

Într-un veac și un sfert, Asociația și-a schimbat denumirea, iar astăzi este Uniunea Arhitecților din România. După 1989, un grup de inițiativă, format din arhitecții Mariana Celac, Alexandru Beldiman, Florin Colpacci, Constantin Hariton, Ion Mircea Enescu ș.a., a convocat, în zilele de 18-19 ianuarie 1990, o adunare generală a arhitecților din România având ca principal scop găsirea principalelor căi de transformare a organizației, în condițiile unei societăți deschise și ale recuperării tradițiilor Societății Arhitecților Români și Corpului Arhitecților, adică Uniunea Arhitecților din România și Ordinul Arhitecților din România.

Cum explicația unor situații total anormale nu poate veni decât din incultură și necunoaștere, am considerat că o rememorare este necesară, utilă și, cine știe, binefăcătoare.

PREMIUL PRITZKER PENTRU ARHITECTURĂ 2023

Text: Christele HARROUK

SIR DAVID CHIPPERFIELD

Premiul Pritzker l-a avut ca laureat al ediției 2023 pe Sir David Alan Chipperfield. „Îmbrățișând preexistentul, proiectând și intervenind în dialog cu timpul și locul”, creând în același timp „structuri capabile să reziste, fizic și cultural”, explică juriul alegerea lui David Chipperfield.

Conducând birouri la Londra, Berlin, Milano, Shanghai și Santiago de Compostela, laureatul 2023 este arhitect implicat civic, urbanist și activist, cu un portofoliu de peste 100 de lucrări care se întinde peste patru decenii, trei continente și diferite tipologii. Recunoscut pentru abordarea sa „subtilă, dar puternică, subtilă, dar elegantă”, precum și pentru „angajamentul său față de o arhitectură de prezență civică discretă, dar transformatoare [...] făcută întotdeauna cu austeritate, evitând mișcările inutile și ferindu-se de tendințe și mode”, Chipperfield a fost numit cavaler pentru serviciul său în lumea arhitecturii în 2010, a primit Medalia Regală de Aur RIBA în 2011, Premiul Uniunii Europene pentru Arhitectură Contemporană - Premiul Mies van der Rohe și a organizat cea de-a 13-a Bienală de Arhitectură, în 2012.

Consider acest premiu ca pe o încurajare pentru a continua să-mi îndrept atenția nu numai asupra substanței arhitecturii și semnificația acesteia, dar și la contribuția pe care o putem aduce ca arhitecți pentru a aborda provocările existențiale ale schimbărilor climatice și inegalității societale. Știm, ca arhitecți, că putem avea un rol mai proeminent și mai implicat în crearea unei lumi mai frumoase și mai corecte și mai sustenabile. Trebuie să facem față acestei provocări și să inspirăm următoarea generație să îmbrățișeze această responsabilitate cu

viziune și curaj - David Chipperfield.

Născut la Londra în 1953, a absolvit Kingston School of Art și, în 1980, Architectural Association School of Architecture, Londra. Și-a început cariera lucrând pentru Norman Foster și Richard Rogers. În 1985, a fondat David Chipperfield Architects la Londra, care ulterior s-a extins la Berlin (1998), Shanghai (2005), Milano (2006) și Santiago de Compostela (2022). Primele sale mari proiecte includ Muzeul Râului și Căminului (Henley-on-Thames, 1989-1997), reconstrucția și reinventarea Muzeului Neues (1993-2009) și James-Simon-Galerie (1999-2018), ambele la Berlin, Germania.

Responsabil pentru renovarea și reabilitarea multor clădiri din întreaga lume, „designul modern atemporal [...] al lui Chipperfield se confruntă cu urgențele climatice, transformă relațiile sociale și revigorează orașele”. Cu o viziune bazată pe rețineră radicală, respect pentru istorie și cultură și respect pentru mediile preexistente construite și naturale, arhitectul conversează cu vechiul, aducând în prim-plan o arhitectură a trecutului pentru a oferi momente de modernitate așa cum se vede în Neues. Muzeul din Berlin, Germania sau Procuratie Vecchie din Veneția, Italia. Ambele clădiri au fost reinven-

tate, restaurate și au primit noi completări funcționale. Pentru renovarea Neue Nationalgalerie, o iconă a secolului al XX-lea, proiectată de Ludwig Mies van der Rohe, Chipperfield a renovat și modernizat la standardele tehnice actuale, cu un minim de compromis vizual față de aspectul original al clădirii, așa cum explică: „Proiectul de renovare nu reprezintă o nouă interpretare, ci mai degrabă o reparație respectuoasă a acestei clădiri emblematice de stil internațional”.

„Ca arhitect, sunt într-un fel gardianul sensului, al memoriei și al moștenirii. Orașele sunt înregistrări istorice, iar arhitectura după un anumit moment este o înregistrare istorică. Orașele sunt dinamice, așa că nu stau doar acolo, ele evoluează. Și în acea evoluție, luăm clădiri și le înlocuim cu altele. Ne alegem singuri, iar conceptul de a proteja doar cei mai buni nu este suficient. Este, de asemenea, o chestiune de a proteja caracterul și calitățile care reflectă bogăția evoluției unui oraș.”

Pentru America's Cup Building „Veles e Vents” (Valencia, Spania, 2006), arhitectul a imaginat un spațiu exterior care depășește zonele interioare, un spațiu comercial deschis la primul etaj și o punte accesibilă cu o rampă legată de parcul public. Morland Mixité Capitale (Paris, Franța, 2022) este un proiect de restaurare și completare, prin care Chipperfield și-a propus să revitalizeze cartierul.

„Proiectarea nu înseamnă culori și forme. Este vorba despre dezvoltarea unei serii de întrebări și idei care au o anumită rigoare și consecințe asupra lor”, explică laureatul Premiului Pritzker 2023 despre înțelegerea sa arhitecturală.

Alte lucrări semnificative ale lui David Chipperfield includ sediul BBC Scotland (Glasgow, Regatul Unit, 2007), Turner Contemporary (Margate, Regatul Unit, 2011), Campus Saint Louis Art Museum (Missouri, Statele Unite ale Americii, 2013), Campus Joachimstraße (Berlin, Germania, 2013), Museo Jumex (Mexico City, Mexic, 2013), One Pancras Square (Londra, Regatul Unit, 2013), Masterplan al Academiei Regale de Arte (Londra, Regatul Unit, 2018), Hoxton Press (Londra, Regatul Unit, 2018) și Kunsthaus Zürich (Zürich, Elveția, 2020). Unele dintre proiectele în derulare ale lui Chipperfield includ foarte recent Muzeul Național de Arheologie din Atena, Grecia, Arena Jocurilor Olimpice de Iarnă din 2026 din Milano și planurile de restaurare pentru Grand Hotel din Nieuwpoort, Belgia.

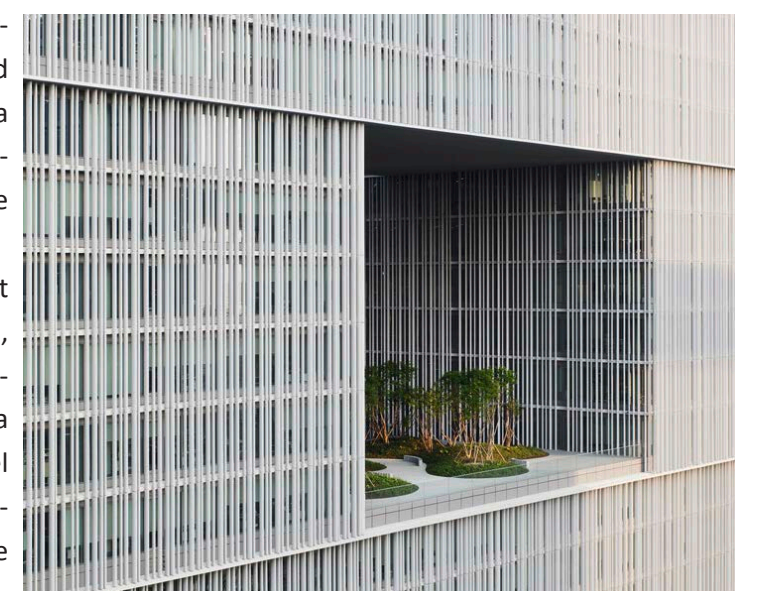
Chipperfield a primit numeroase premii, inclusiv Medalia Regală de Aur RIBA (Regatul Unit, 2011), Premiul Uniunii Europene pentru Arhitectură Contemporană - Premiul Mies van der Rohe (Spania, 2011) și Heinrich Tessenow Medalie (Germania, 1999). A fost ales la Academia Regală de Arte (2008), distins cu Ordinul de Merit al Republicii Federale Germania (2009) și Praemium Imperiale pentru Arhitectură al Asociației de Artă din Japonia (Japonia 2013) și este membru al Institutului

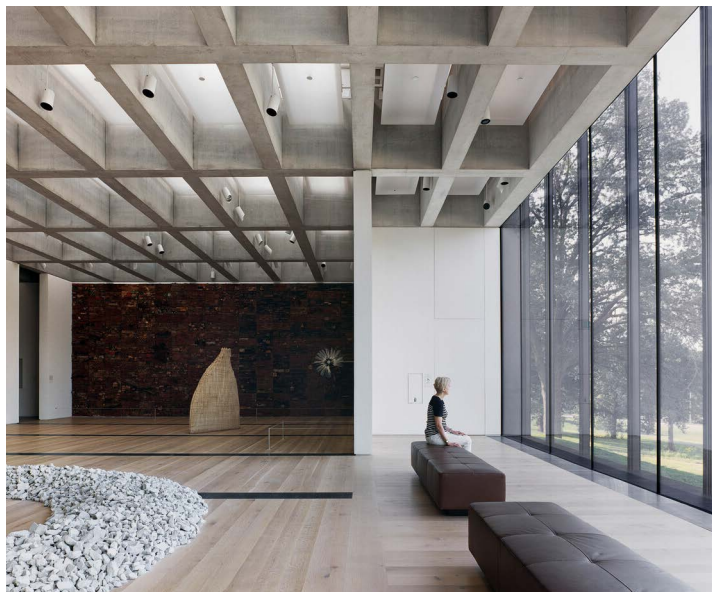
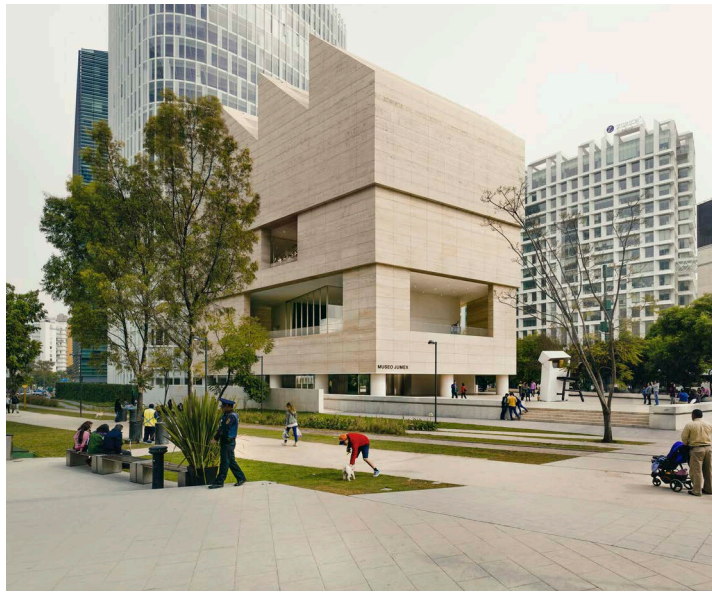
Regal al arhitecților britanici și membru de onoare al Institutului American de Arhitecți și al Bund Deutscher Architekten. A fost curatorul celei de-a 13-a Bienale de Arhitectură în 2012, prezentând tema, *Common Ground*, mentor pentru Rolex Mentor and Protégé Arts Initiative în 2016-2017, editor invitat pentru Domus în 2020, profesor de arhitectură la Staatliche Akademie der Bildenden Künste, Stuttgart, între 1995 și 2001.

Premiul Pritzker este conferit ca recunoaștere a talentului, viziunii și angajamentului, care au adus *contribuții semnificative la umanitate și la mediul construit prin arta arhitecturii*. Răspunsurile atente, bine lucrate, precise și calme pe care le-a oferit obiectivelor la care se aspira în clădirile sale nu pot avea originea decât într-o cunoaștere profundă și susținută a disciplinei. Cu toate acestea, răspunsurile nu sunt niciodată auto-centrate și nici nu servesc în niciun fel drept artă de dragul artei: mai degrabă, ele au rămas întotdeauna concentrate pe scopul superior al întreprinderii și pe urmărirea binelui civic și public.

David Chipperfield „își face treaba” și o face echilibrând relevanța și statura. Pentru a opera ancorat la corpul de cunoștințe ale disciplinei sau arhitecturii necesită atât inteligență, cât și modestie; a pune astfel de cunoștințe în slujba unui proiect dat necesită talent și maturitate. În toate cazurile, el a ales cu pricepere instrumentele care sunt esențiale pentru proiect, în locul celor care ar putea să celebreze doar arhitectul ca artist. O astfel de abordare explică modul în care un arhitect talentat poate uneori aproape să dispară atunci când lucrează la restaurarea sau renovarea clădirilor existente și a capodoperelor arhitecturale precum cele de pe Insula Muzelelor din Berlin sau chiar mai mult în cazul emblematicei Neue Nationalgalerie a lui Mies van der Rohe din Berlin.

Mereu caracterizate prin eleganță, rețineră, un sentiment de permanență, precum și compoziții clare și detalii rafinate, clădirile sale emană de fiecare dată claritate, surpriză, contextualitate sofisticată și prezență încrezătoare. Într-o eră a comercializării excesive, a supra-proiectării și a exagerării, el poate întotdeauna să atingă echilibrul: între un limbaj arhitectural modern minimalist și libertatea de exprimare, între

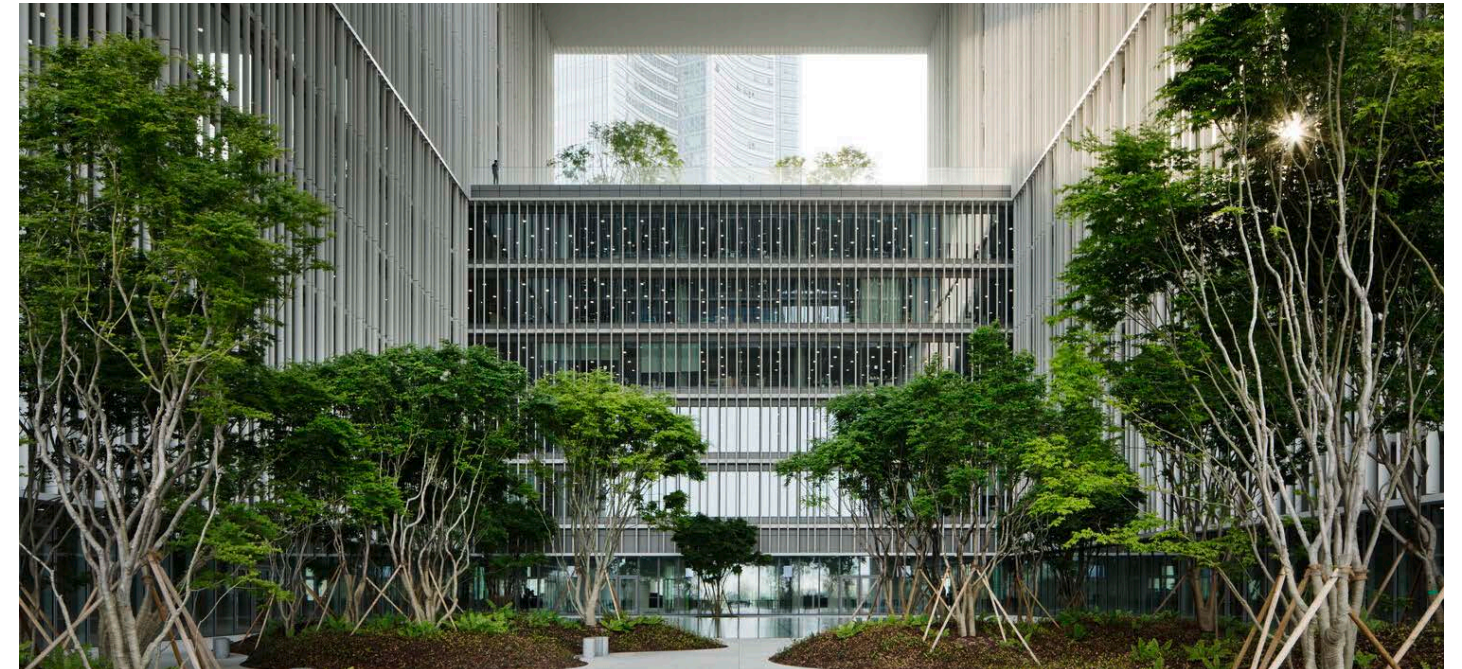

declarații abstracte și eleganță riguroasă niciodată lipsită de complexitate.

Păstrând în același timp o calitate meticuloasă, dar consecventă a designului, David Chipperfield a lucrat continuu într-o gamă largă de tipuri de clădiri, de la clădiri publice civice până la structuri comerciale, rezidențiale și comerciale. Dar încă de la începutul carierei sale, muzeele au fost un accent deosebit. Cuprinzând lucrări la scară mică de sine stătătoare în peisaj până la monumente la scară largă în locații urbane proeminente și adesea complexe și delicate, clădirile sale muzeale au sfidat întotdeauna ideea că un muzeu este un loc pentru cultura de elită. Iar și iar, el a interpretat cerințele programului muzeal pentru a crea nu numai o vitrină pentru artă, ci și un loc împletit cu orașul său, dărâmand granițele și invitând publicul larg să se implice. Din nou și din nou, clădirile sale muzeale au generat noi spații civice, noi modele de mișcare în oraș și noi moduri de integrare a țesăturii existente.

Proiecte arhitecturale și muzeologice în același timp, în mâinile lui Chipperfield, muzeele ca instituții și clădiri oferă o transformare a vieții urbane a orașelor în care se află. Spațiile generoase exterioare le fac nu cetăți, ci conectori, locuri de adunare și observare, astfel încât clădirea în sine este un dar pentru oraș, un punct comun chiar și pentru cei care nu intră niciodată în galerii. Pe scurt, clădirile sale întruchipează un echilibru impunător al noțiunilor aparent contradictorii de a fi complet în sine ca proiecte arhitecturale în care fiecare detaliu este conceput ca o parte atent studiată a unui întreg și, în același timp, creează interconexiuni cu orașul și spre societate în așa fel încât să transforme fundamental un întreg district.

În căutarea sa persistentă a unei opere diverse, solide și coerente, David Chipperfield reușește să nu se abată de la o considerație serioasă a *genius loci* - spiritul locului - sau a contextelor culturale diverse în creștere în care lucrează. Nu vedem o clădire David Chipperfield recunoscută instantaneu în diferite orașe, ci un David Chipperfield diferit - clădiri proiectate special pentru fiecare împrejurare. Fiecare își afirmă prezența chiar dacă clădirile sale creează noi conexiuni cu cartierul. Limbajul său arhitectural echilibrează consistența cu principiile fundamentale de proiectare și

flexibilitatea față de culturile locale. Include colonade în proiectele sale europene și curți în cele chinezești, folosește materiale locale în moduri luxoase, tehnici obișnuite în structuri complexe. El sporește calitatea vieții oamenilor printr-o senzație poetică ce curge mereu din clădirile sale. Opera lui David Chipperfield unifică clasicismul european, natura complexă a Marii Britanii și chiar delicatețea Japoniei. Este rodul diversității culturale.

Acest angajament față de o arhitectură a prezenței civice subestimate, dar transformatoare și definirea - chiar și prin comisii private - a domeniului public, se face întotdeauna cu austeritate, evitând mișcările inutile și ferindu-se de tendințe și mode, toate acestea fiind un mesaj relevant pentru societatea noastră contemporană. O astfel de capacitate de a distila și de a efectua operațiuni de proiectare meditate este o dimensiune a durabilității care nu a fost evidentă în ultimii ani: sustenabilitatea ca relevanță nu numai că elimină ceea ce este de prisos, ci este și primul pas către crearea unor structuri capabile să reziste, fizic și cultural.

Nu e de mirare că unul dintre atributele care vin în minte atunci când experimentezi opera lui David Chipperfield este cel al unui clasic, ceva care va putea rezista testului timpului. Clasic nu prin stil, ci prin credincioșii responsabilității față de act și arta de a construi, fidel celor trei calități esențiale vitruviene: *firmitas*, *utilitas*, *venustas* (putere, utilitate, frumusețe). Departe de a privi spre crearea iconic, izolat. declarații, Chipperfield alternează reținerea și curajul într-o interpretare foarte personală a rolului arhitecturii.

David Chipperfield consideră că asta este rolul arhitectului de a promova noi modalități de îmbunătățire a vieții și a mijloacelor de trai pe o planetă în care omenirea a făcut din casa noastră un loc de fragilitate. Viziunea lui asupra unui astfel de rol s-a extins continuu de la moduri de a integra o clădire individuală atât în amplasamentul său, cât și în cultura locală, până la înțelegerea celei mai ample definiții a sitului și a culturii.

În ultimii ani, aceasta a luat forma nu a construirii, ci a aducerii expertizei spațiale și de mediu pentru a îngriji peisajele unei regiuni pe care a ajuns să o numească a doua casă, Galiția din nord-vestul Spaniei. Aici, Fundația RIA a căutat să ofere consiliere cu privire la conservarea peisajului, agricultura, ecologia și tradițiile pământului împletite ale unei regiuni pentru a ajuta la conservarea și extinderea unui ecosistem în următoarele decenii, chiar și în fața provocărilor schimbărilor climatice.

PREZENȚE
 FEMININE
 ÎN
 ARHITECTURĂ

 PREMIUL „JANE DREW”
 KAZUYO SEIJIMA

Arhitecta japoneză **Kazuyo SEIJIMA** a fost distinsă cu Premiul „Jane Drew” pentru Arhitectură 2023. Premiul onorează o arhitectă care, prin munca și angajamentul său față de excelența în proiectare, a ridicat prestigiul femeilor în arhitectură.

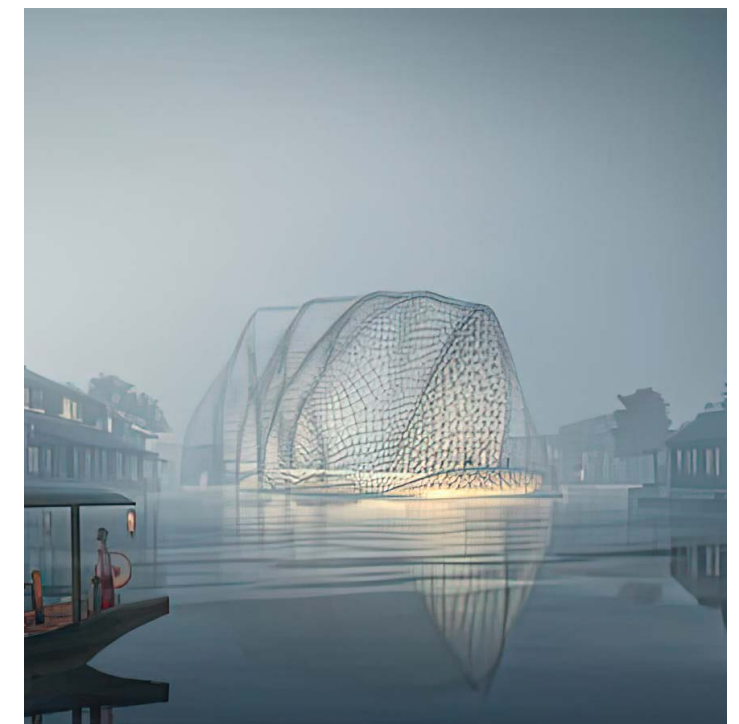
Kazuyo SEIJIMA este cofondatoarea firmei **SANAA**, împreună cu Ryue NISHIZAWA, la Tokyo, în 1995, după ce și-a început cariera în biroul lui Toyo ITO și a pus bazele biroului *Kazuyo Sejima & Associates*, în 1987. Anul trecut a deschis și firma din Australia, cu proiectul pentru *The Sydney Modern*, proiectat de **SANAA**. Este recunoscută pentru explorarea relației dintre interior și exterior, Sejima citând mediul natural al unei clădiri ca inspirație atunci când alege materialele și formele. Într-un echilibru impresionant, este recunoscută pentru stilul consistent de a găsi întotdeauna modalități de a face ca o clădire să reflecte locația sa individuală.

În 2004, muzeul din Kanazawa a câștigat Premiul Leul de Aur la Bienala de la Veneția. Au urmat în mulțime alte premii, inclusiv Premiul Schock în 2005, Kunstpreis Berlin în 2007 și cea mai înaltă distincție de arhitectură, Premiul Pritzker, în 2010, iar firma **SANAA** este cunoscută pentru proiectele de galerii de artă, precum Muzeul de Artă Contemporană din New York, Muzeul de Artă Contemporană din Secolul al XXI-lea din Kanazawa, Louvre-Lens din Franța și Sydney Modern Projects din New South Wales. Anul trecut, Sejima și Nishizawa au primit Praemium Imperiale 2022 pentru Arhitectură. Kazuyo Sejima a prezidat juriul internațional la Bienala de Arhitectură de la Veneția 2021.

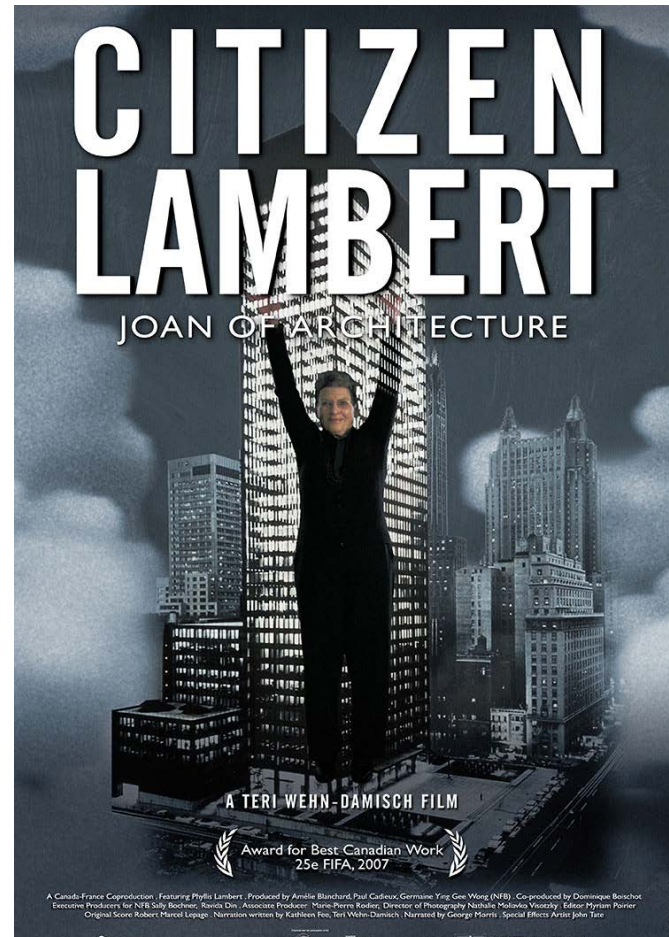

Premiul „Jane Drew” pentru Arhitectură este înființat în onoarea lui Jane Drew, avocată a femeilor, într-o profesie dominată de bărbați, după al Doilea Război Mondial. Activitatea ei a jucat un rol semnificativ în propagarea Mișcării Moderne în Marea Britanie.

Premiul face parte din *Premiile W*, organizate de *Architectural Journal* și *The Architectural Review*. Câștigătoarele anterioare sunt: Farshid Moussavi (2022), Kate Macintosh (2021), Yasmeen Lari (2020), Elizabeth Diller (2019), Amanda Levete (2018), Denise Scott Brown (2017), Odile Decq (2016), fondatorii Grafton Architects Yvonne Farrell și Shelley McNamara (2015), Zaha Hadid (2014), Kathryn Findlay de la Ushida Findlay (2013) și Eva Jiřičná (2012).

PREMIUL „ADA LOUISE HUXTABLE” PHYLLIS LAMBERT

Arhitecta canadiană Phyllis LAMBERT a câștigat Premiului „Ada Louise Huxtable” pentru contribuția sa semnificativă la cunoașterea arhitecturii și a mediului construit.

Phyllis LAMBERT este cunoscută pentru că a lucrat cu Mies van der Rohe la clădirea Seagram, în anii 1950, și a fondat Centrul Canadian pentru Arhitectură (CCA), în 1979.

Cea mai recentă carte a lui Phyllis LAMBERT, *Observation Is a Constant That Underlies All Approaches*, va apărea la Editura Lars Müller în martie 2023, iar autoarea lucrează la următoarea sa carte, *How Does Your City Grow?*, care va fi publicată în acest an.

În 1975, a fondat grupul de conservare a patrimoniului Heritage Montreal care a strâns fonduri pentru a opri demolările și au inclus marșul pe străzi, publicarea de reclame și broșuri și lucrul cu locuitorii și a dezvoltat cea mai mare renovare de locuințe non-profit din Canada, Milton-Parc.

De asemenea, Lambert a cumpărat Casa Shaughnessy salvând-o astfel de la demolare. În 1989, conacul din secolul al XIX-lea a devenit parte a Centrului Canadian pentru Arhitectură (CCA).

Ea consideră o investiție în renovarea cartierelor cu venituri mici sau medii la fel de importantă precum conservarea monumentelor. Din 1997 conduce Fonds d'investissement Montréal și a reușit să aducă investiții din sectorul privat în locuințele comunitare mai mari decât programele guvernamentale.

În 1979, a fondat *Centrul Canadian pentru Arhitectură* (CCA), un muzeu și centru de cercetare în cartierul Shaughnessy Village din Montreal. Clădirea este realizată de arhitectul român Dan HANGANU. Convingerea călăuzitoare a CCA este că

„arhitectura este o preocupare publică”, iar colecția și activitățile sale „sunt conduse de convingerea că arhitectura modelează - și ar putea remodela - viața contemporană”.

În 1992, a fost numită Ofițer al Ordre des Arts et des Lettres de France și a primit Premiul Vincent Scully de la National Building Museum în 2006. De la Clădirea Seagram la CCA, prin munca ei conservatoare și educatoare, Phyllis Lambert a îmbunătățit profund lumea pe care o construim pentru noi înșine.

În 2007, s-a făcut un film documentar despre Lambert, *Citizen Lambert: Joan of architecture*. Lambert a primit Leul de Aur la Bienala de Arhitectură de la Veneția, în 2016, și Premiul Wolf în Arte. Este una dintre cele patru femei arhitecte proeminente prezentate în filmul documentar *City Dreamers*, din 2018.

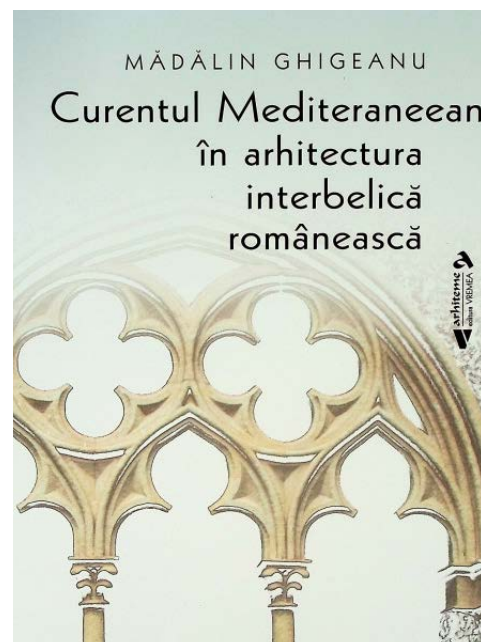
„Premiul Ada Louise Huxtable” poartă numele criticului de arhitectură Ada Louise Huxtable - primul critic de arhitectură al ziarului american *New York Times* care a primit primul Premiu Pulitzer pentru critică, în 1970. Premiul este destinat criticilor, politicienilor, dezvoltatorilor sau oricărei persoane care influențează cultura arhitecturală.

Printre câștigătorii anteriori se numără: sculptorița și artista britano-palestiniană Mona Hatoum (2022), educatoarea și scriitoarea Lesley Lokko (2021), profesoara și scriitoarea Beatriz Colomina (2020), fotografa Hélène Binet (2019), artista vizuală olandeză Madelon Vriesendorp (2018), sculptorița Rachel Whiteread (2017), Julia Peyton-Jones, fosta directoare a Serpentine Galleries (2016) și patroana Jane Priestman (2015).

EDITURA
 VREMEA

 MĂDĂLIN
 GHIGEANU

CURENTUL MEDITERANEEAN ÎN ARHITECTURA INTERBELICĂ ROMÂNEASCĂ

Scrisă de arhitectul Mădălin Ghigeanu, lucrarea prezintă cele mai importante edificii în stil mediteranean din arhitectura românească a anilor 1930-1940, căutând în primul rând palatele regale, vilele regale sau princiare, casele unor demnitari, miniștri, scriitori, locuințele private ale arhitecților care au activat în acea perioadă, cât și lucrări de excepție.

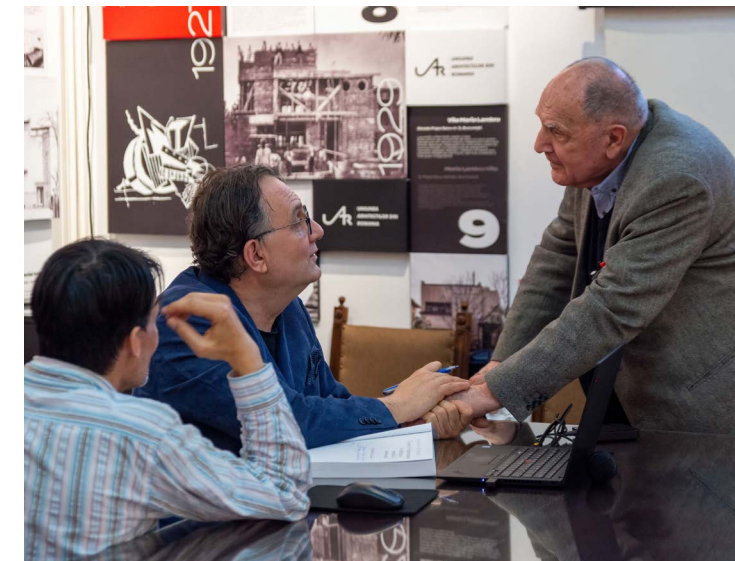
Prof. dr. arh. Sorin Vasilescu:

„Avem intima convingere că un alt capitol al arhitecturii noastre interbelice precum este acesta descoperit de către Mădălin Ghigeanu nu va putea fi abordat în viitor fără a face apel la remarcabila sa prezentare a «ideologiei» curentului și, mai ales, la marea cantitate de informații privind arhitecții care au asimilat arhitectura mediteraneană și au re-elaborat un divers, dar coerent discurs urban prin opere de valoare estetică contradictorie, dar pline de vibrație și capabile de a oferi o particulară stare de bunăstare.”

Breasla arhitecților nu are un instinct de turmă de protejare a greșelilor din spațiul construit

Fragment din interviul realizat cu arh. Mădălin Ghigeanu,
 de Alexa HOCIUNG pentru SPAȚIUL CONSTRUIT

În data de 9 martie 2023, la Centrul de Cultură Arhitecturală al Uniunii Arhitecților din România, a avut loc un eveniment de prezentare a cărții „Curentul Mediteranean în arhitectura interbelică românească”, scris de arh. Mădălin Ghigeanu și apărut la Editura Vremea sub îngrijirea dnei director editorial Silvia Colfescu. Cum deseori se întâmplă să nu putem onora toate evenimentele la care ne-am dori să participăm, nu am reușit să ajungem nici la acesta și nu am putut să ne bucurăm de atmosfera spumoasă din str. Calderon 48, în compania autorului și a distinșilor invitați. Dar, cum lucrarea este una impresionantă, de o ținută culturală rară în zilele noastre și cu un preaplin de informații savuroase, multe inedite, am vrut să ne apropiem de ea și altfel, să avem micul nostru moment de intimitate cu această carte eveniment și cu autorul său. Și astfel, s-a născut interviul pe care vi-l oferim în continuare, spre lectură și reflecție.

- Domnule Ghigeanu, ați lansat de curând, la Editura Vremea, cartea intitulată „Curentul Mediteranean în arhitectura interbelică românească”. Lucrarea reprezintă, din câte înțelegem, rezultatul anilor de cercetare doctorală, căruia ați vrut să-i dați și un destin editorial public. Vorbiți-ne puțin despre această carte. De ce ați scris-o, pentru cine ați scris-o și, dincolo de interesul firesc pe care îl trezește în mediul academic și profesional, cine sperați s-o citească?

- Cartea a apărut în urma unui studiu de 7 ani, dar căutările și interesul pentru acest fenomen sunt mult mai vechi, iar acest lucru nu îmi aparține numai mie. Sunt mulți arhitecți care, cam după anul 2000, și-au manifestat interesul pentru ceea ce denumim arhitectura mediteraneeană. Studiul este motivat în primul rând din interesul de a descoperi un întreg domeniu, practic, un stil de arhitectură complet uitat. Apoi, faptul de a fi fost descoperite între timp arhive ale unor arhitecți importanți, toți însă având lucrări majore în stil mediteraneean, impune de la sine studiul acestui complex fenomen cultural al României interbelice. Ar trebui să enumăr: arhiva lui Tiberiu Niga (pe care am descoperit-o în 2008 la un centru de topit hârtie), arhiva Octav Doicescu (oferită de către fiul acestuia UAR), arhiva Nicolae Cucu (găsită de către arh. Rolan Kunst și care a generat o frumoasă lucrare de doctorat, urmată de un album prețios), arhiva arh. George Damian (pe care am cumpărat-o de la un anticariat din București, realizând ulterior o lucrare comemorativă), arhiva Horia Maicu (descoperită la o pubelă de gunoi de către pictorul Daniel Balint) și, nu în ultimul rând, arhiva arhitectului Ion Giurgea (ce se află încă în proprietatea urmașilor acestuia).

Cartea mi-am dorit-o a fi un instrument de lucru și nu „un roman polițist”. Trebuie citită și utilizată atât de către specialiști, cât și de către nespecialiști pasionați de arhitectură. Multitudinea de date inedite ce au apărut cu acest studiu cred însă că ar trebui reținute (atât cât este posibil) într-un bagaj de cunoștințe elevat, ce țin până la urmă de cultura noastră generală. Am avut, după publicare, surpriza plăcută de a găsi oameni care, cu cartea în mână, au căutat casele menționate, le-au fotografiat și le-au postat pe instagram sau pe alte pagini de net, case pe care le admirau până atunci, când treceau pe lângă ele, dar despre care nu aveau informațiile necesare. Cred că este cea mai mare satisfacție, la care nici nu puteam visa atunci când am demarat studiul.

- Suntem o țară în care în care se construiește în continuare preponderent fără arhitect (n-o să discutăm aici de ce și cum se autorizează acele proiecte, deși este o temă ce merită dezbătută). Avem un consum cultural sub nivelul parterului și un cvasi-inexistent grad de conștientizare a nevoii de educație și de cultură. Cum e să fii autorul unei astfel de cărți într-o țară care nu citește și, când o face, nu înțelege ce citește?

- Sincer, cred că în România întotdeauna a fost așa... Nu cred că tuși de puțin în imaginile edulcorate ale societății românești din perioada interbelică și asta o spune foarte clar arh. G. M. Cantacuzino în paginile revistei *Simetria* încă din anii '40, sub un titlu mai mult decât sugestiv, „Mitocanul ca factor al civilizației românești”: „Arhitecții care nu își pot permite luxul suprem, izolarea, au fost într-o largă măsură victima mitocanului. Zăpăceala lipsei lui de intelectualitate, neaderența lui reală cu pământul, incapacitatea sa de a se încadra în sânul unei discipline a adus spre acest nihilism de forme și exces de elemente în arhitectura capitalei. Informându-se numai de la cinematograful, după mese prea lungi și goale, mitocanul ar dori să rezume în casa lui decorul tuturor dramelor pasionale, în care **fatada din țara bască are ferestre venetiene, sau fațade mexicane au elemente brâncovenesti...**” (G. M. Cantacuzino, „Mitocanul ca factor al civilizației românești”, în *Simetria*, nr. 2/1940, p. 90.)

Asta se întâmpla atunci și cred că nu ne vom schimba radical nici în viitor, hai să fim realiști. De 30 ani se produce o arhitectură „la metru pătrat”, căutând doar profitul economic al dezvoltatorului. Atunci când nu cauți și nu se comandă a se produce artă (și, implicit, arhitectură de calitate), nu are cum să apară artă din neant. Este o problemă strict a celor cu bani, care au dezvoltat „pe persoana fizică” zeci de ani, și nicidecum a arhitectului absolvent al unei școli de calitate și nici măcar a arhitectului-funcționar public. Dar asta este strict părerea mea și mi-o asum.

- Analizați în carte 470 de imobile, ieșiți din tocul a 47 de arhitecți (43 români și 4 americani), dar nu vă rezumați strict la o analiză tehnică, ci faceți, plecând de la clădiri, o frescă a epocii, cu preferințele, modele și practicile sale. Regăsim aici întâmplări, personalități, obiceiuri, documente, vedem cum se trăia, cum au învățat oamenii să construiască și să locuiască, cum au crescut țesuturi urbane. Fiecare casă are o poveste și dumneavoastră v-ați străduit să intrați în aceste povești și să le recuperați. Care v-a impresionat cel mai mult, care e cea mai frumoasă poveste, dacă puteți alege una anume? Dar cea mai urâtă?

UAR | UNIUNEA
ARHITECȚILOR
DIN ROMANIA

editura
VREMEA

lansare de carte

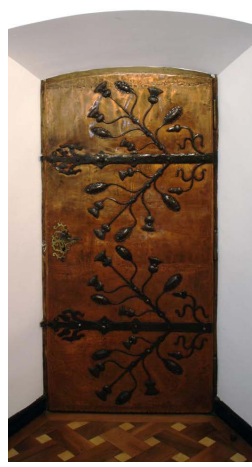
Joi, 9 martie
ora 18:00
Sediul UAR
str. Jean Louis Calderon nr. 48

Invitați:
Silvia Colfescu
Prof. arh. Sorin Vasilescu
Arh. Ștefan Ghenculescu
Arh. Mădălin Ghigeanu

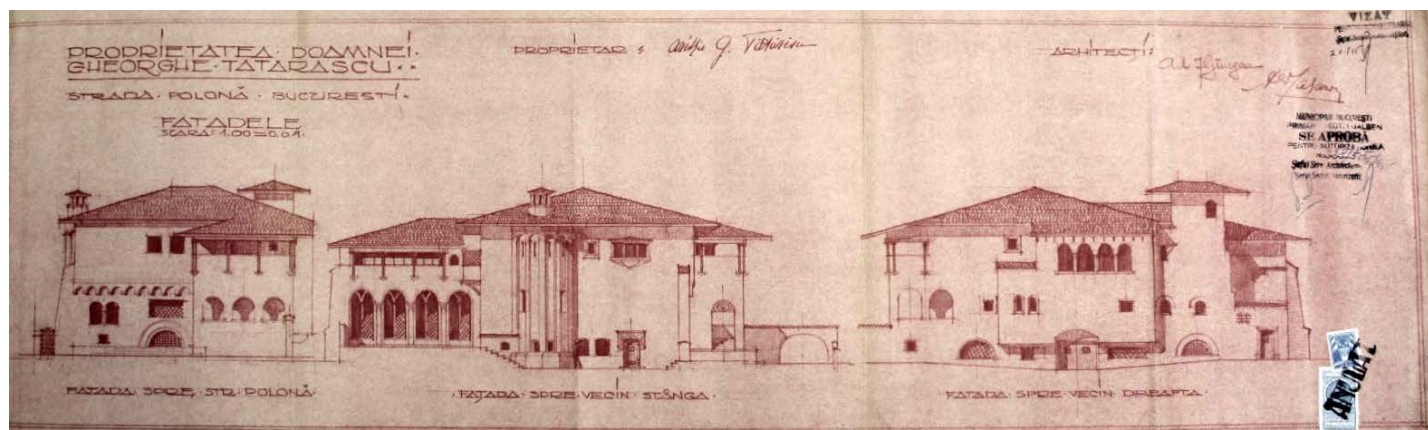
- Cred că cea mai interesantă mi s-a părut Vila Primului Ministru, denumită Vila Arethia Tătărescu, din str. Polonă nr. 19, rodul colaborării celor mai importanți arhitecți ai acestui stil - Alexandru Zaharia și Ion Giurgea, urmați îndeaproape de către Mihaela Pătrașcu (eleva lui Constantin Brâncuși). Este unul dintre proiectele unde un artist plastic (sculptor) important este cooptat în echipa arhitecților pentru realizarea unor detalii atât la interior, cât și la exterior. Azi, vedem zilnic pe internet imagini și randări 3d cu amenajări interioare ultra-elaborate, însă nicăieri nu apare în aceste perspective vreun tablou sau vreo operă de artă a unui artist contemporan. Avem un cult pentru gresii și faianțe cât mai scumpe, pentru materiale și piese de mobilier „de catalog”, dar nicăieri nu vezi vreo bibliotecă sau vreun tablou contemporan...

Arethia Tătărescu, o femeie superbă atât fizic, cât mai ales moral - denumită și Marea Doamnă a Gorjului, cea care îl va convinge pe Constantin Brâncuși să realizeze ansamblul din Târgu Jiu - cred că a fost comanditarul perfect, reușind într-un mod excepțional să colaboreze cu doi arhitecți cu personalitate, dar și cu sculptori, meșteri, zidari, oameni simpli, realizând în final o casă ce va depăși cu mult necesitățile strict personale. Poate ar fi un exemplu de dat și celor care „bagă banu” în ziua de azi...

Evident că, atunci când se adoptă idei de import, apar și fenomene de tip kitsch, în cazul de față unul de tip mediteranean. Mi s-a părut ciudat cum așa ceva a putut să apară la „case mari”, cum e cazul vilei Ion Ghiață, proiect din 1941 al lui Gh. Simotta, din str. Atena 22, unde a „combinat” destul de neconvingător în fațadă elemente de tip clasicist (coloanele angajate) unite la partea superioară cu ogive de tip gotic-lanceolat. Bandoul de la cornișă parcă e făcut la traforaj sau la mașina de cusut, rezultatul în final nu este câtuși de puțin la nivelul casei de alături, din dreapta (la nr. 20), o lucrare tot de-a lui, însă cu o valoare estetică absolut excepțională, un punct de reper în arhitectura interbelică românească.

Vila Tătărescu, Polona nr. 19
Foto credit: arh. Mădălin Ghigeanu

Vila Tătărescu, un proiect realizat de arhitecții Alexandru Zaharia și Ion Giurgea. Planșe din Dosarul de autorizare, arhiva PMB, varianta finală semnată de arhitectul Ion Giurgea. Foto credit: arh. Mădălin Ghigeanu

Imobilele realizate de către arh. Gh. Simotta pe str. Atena. În stânga- imobilul prop. I. Ghiață (nr. 22), în dreapta- imobilul de la nr. 20 o lucrare de excepție a aceluiași Gh. Simotta. Foto: arh. Mădălin Ghigeanu

Fațada principală - modificări. Imobil prop. I. Ghiață (str. Atena nr. 22), arh. Gh. Simotta. Foto: arhiva arh. Mădălin Ghigeanu

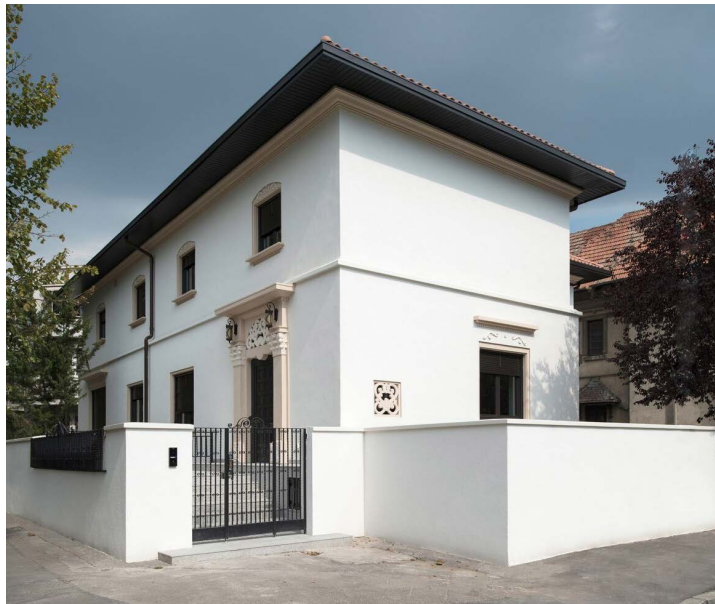
- Multe dintre aceste clădiri le-ați inspectat în persoană: v-ați dus să le vedeți, le-ați studiat alcătuirea nu numai din planuri, ci și în realitate, pe strada lor, pe amplasament. În ce stare le-ați găsit? Din aceste vizite, v-a rămas vreo impresie ce poate avea valoare generală privind modul în care ne tratăm spațiul construit cu moștenirea sa?

- O da, desigur. Am reușit să intru pentru că am insistat cu cerbicie să intru în cât mai multe case, să văd, să fotografiez tot ce se poate vedea. Unii m-au lăsat, chiar m-au invitat cu căldură să intru, povestindu-mi istorii ale casei și ale familiei lor, istorii care, din păcate, nu au putut fi menționate în cartea ce are deja 540 pagini... Cu unii am rămas într-o relație foarte strânsă, fiind considerat prieten de familie, și nu am cum să nu-i menționez pe urmașii industriașului Ionescu (proprietarii imobilului din Aviatorilor 53, proiectat de către arh. George Damian), britanicii ce funcționează în Vila Tătărescu, dl Nazar din imobilul Principesei Ileana din str. Gh. Mora 42, sau cei din blocul florentin. Din păcate, am îndurat și reversul medaliei, fiind izgonit cu bodyguardii din dreptul caselor, fiind „invitat” de a face poze pe trotuarul de alături...

Imobil Ionescu, Bd. Aviatorilor 53 (fosta Șosea Jianu), fotografie din 1946. Sursa: arhiva prof. dr. ing. Radu Damian

Această arhitectură mediteraneană poate a avut mai mult noroc, în sensul că a scăpat demolărilor din anii comunismului, pentru că mulți nomenclaturiști s-au mutat în aceste imobile. După anii '90, multe case au fost retrocedate și am observat că majoritatea descendenților (cu mici excepții, cum e cazul Mircea Nasta) au restaurat și au păstrat moștenirea culturală a înaintașilor, casele lor arătând neașteptat de bine. E cazul, cum am spus, al imobilului Ionescu din Aviatorilor 53, al imobilului col. Rădulescu din Visarion 28 (lucrare a arh. Toma Marinescu), al casei arh. Octav Doicescu din bd. Mircea Eliade, dar și al casei arhitectului Ion Giurgea din str. Frumoasă 26, păstrată cu sfințenie de către urmași, având la interior un patrimoniu cultural absolut incredibil. Dar apare și reversul medaliei, care vine dintr-o subcultură a celor care se mută în astfel de case de patrimoniu și imediat le modifică, le mutilează sau, și mai rău, le demolează pentru a face blocuri „pe persoană fizică”. Majoritatea celor care fac asemenea orori provin ori din lumea unor „băieți cu epoleți”, ce au cult pentru parcelările istorice din nordul capitalei, ori sunt simpli afaceriști fără nicio urmă de bun simț (pentru că de cultură nici nu poate fi vorba).

Casa av. Alexandrini, str. Paris. Proiect de arh. Octav Doicescu, restaurare arh. Iulius Cristea. Foto: Cristea Arhitectura

- De la Maiorescu încoace, trăim cu complexul formelor fără fond și cu cel al culturii mici, iar în arhitectură acest lucru se manifestă poate mai pregnant decât în alte domenii. Probabil veți fi de acord cu mine că, în general, nu prea ne iubim nici cultura, și nici orașele în care trăim. De ce credeți că se întâmplă asta? De ce nu ținem mai mult la spațiile pe care le locuim? Ce ne lipsește? Sau ce le lipsește acestor spații?

- Nu cred că putem generaliza această afirmație. Nu toți oamenii sunt la fel. Am întâlnit prea mulți oameni care iubesc aceste case și locuiesc în ele chiar cu riscul seismic serios pe care îl au, căutând, cu toate mijloacele sumare pe care le au, de a le restaura. Am sfătuit mulți locatari că pur și simplu își riscă viața locuind în acele case și au refuzat categoric să gândească că vor pleca vreodată de acolo. Asta nu spune decât că există un puternic atașament față de o arhitectură de calitate. Mai mult decât atât, observ că în ultimii ani s-au realizat restaurări valoroase ale unor imobile importante, existând deja un cult pentru restaurările de calitate, făcute de către arhitecți cu experiență. Nu pot să nu enumăr cazurile fericite, cum sunt: casa Romașcu din str. Paris 19-21 (proiect al arh. Ion Giurgea, restaurat de către arh. Mina Sava), casa av. Al. Alexandrini din str. Paris 46 (proiect al arh. Octav Doicescu, restaurat de către arh. Iulius Cristea), nenumărate proiecte de restaurare ale biroului de arhitectură STARH (arh. Iulia și Florian Stanciu), cum ar fi, ca să dau doar un exemplu, vila prof. Dimitrie Gusti din str. Herăstrău, și multe altele! Mai mult decât atât, văd un interes deosebit al expaților ce lucrează în România de a prelua astfel de imobile și de a le restaura. Salvarea Palatului Adinei Woroniecka, din Piața Lahovari, a venit de la un cetățean italian.

.....
- Un alt aspect pe care îl evidențiați adesea în creația arhitecților studiați în carte îl reprezintă coerența. Coerența în cadrul unei lucrări sau coerența de-a lungul unei vieți. Ce înseamnă „coerență” și ce aduce asta în arhitectură?

- Evident că mă refer strict la coerența de la planșetă. Mulți oameni de cultură au avut un parcurs al vieții tumultuos și incoerent, dar opera lor este marcată de o coerență ce parcă neagă existența acestora câteodată. Cuvântul „coerent” poate avea două sensuri (dacă nu chiar trei).

Mai întâi, vorbim de coerență atunci când un întreg este compus din mai multe elemente strâns legate și armonizate între ele. În acest sens, arhitectura are nevoie de coerență, în primul rând în demersul stilistic, prin asocierea unor elemente ce nu se contrazic stilistic, și am văzut că astfel de asocieri, mai ales în expresia fațadelor, este un proces dificil (cu multe accidente chiar la case mari).

În al doilea rând, cuvântul „coerent” îl percepem sub aspectul de armonios, logic, ordonat, inteligibil, deslușit, toate sinonimele fiind practic proprii unei opere de arhitectură.

- Și dacă tot am ajuns pe acest tărâm al valorilor morale, cum stăm cu etica în arhitectură? Cum stăteam acum 100 de ani și cum stăm acum?

- Iarși cred că nu trebuie să ne edulcorăm trecutul, în genul lui Sergiu Nicolaescu. Prea mulți o fac, dar un astfel de discurs e tipic pentru facebook, pentru cei frustrați și cu carte puțină. Am studiat sute de dosare de construire și pot spune că puține proiecte arată în realitate așa cum au fost autorizate. Incredibil cât de puține! Lucrurile s-au schimbat treptat în timp și se observă schimbările chiar în lucrările arhitecților din acea perioadă. Într-un fel arată proiectele de autorizare ale lui Ion Giurgea din ani '35-36 și altfel după anii '40, în sensul că, la nivelul redactării proiectului, lucrurile arată mult mai elaborat.

Dacă însă ar trebui să vorbim de un fenomen pierdut, dar care era caracteristic perioadei interbelice, era acea „versatilitate stilistică” a arhitecților, a capacității debordante de a lucra simultan (și coerent) în nu mai puțin de 4 stiluri diferite. Se lucra în modernismul art-deco, apăruse acest curent mediteranean, case neoromânești și, ulterior, în acel Littorio - musolinian. Acest lucru l-am mai spus și în carte: din păcate, după 1947, când politicul stalinist va impune un stil unic de factură sovietică, toată această „versatilitate creativă” va dispărea complet, înregimentarea într-un stil la modă devenind caracteristică fiecărei generații de arhitecți, până în ziua de astăzi.

În privința eticii arhitecturii din ziua de astăzi, cred că sunt prea mulți factori care afectează acest lucru și nu este un lucru de neglijat. Dar ce trebuie știut este faptul că, în mod sigur, breasla nu are un instinct „de turmă”, de protejare a greșelilor ce apar în spațiul construit. Nicidecum așa ceva. Mi-aș dori ca și alte bresle (spre exemplu, cei din justiție) să aibă spiritul și vocea critică (uneori cu o virulență ieșită din comun) care se manifestă prin grupurile de discuții ale arhitecților. Lucrurile vor evolua în timp și sunt sigur că, din punctul nostru de vedere, se vor schimba în bine. Asta ca să închid într-un ton optimist...

EDITURA
HUMANITAS

Text: Gabriela TABACU

„CARTEA DE JOI”, CU TATIANA NICULESCU

Lumea beletristicii, năucitor de diversă, de neașteptată, iar pe alocuri, chiar stranie, merită cunoscută mai de-a-proape. Dacă se poate, cu autorii ei cu tot. Ideea a fost a Ilenei. Așa a început povestea. Seria de evenimente numită CARTEA DE JOI, găzduită în spațiile primitoare din Calderon 48, a început pe 30 martie cu cartea „Englezul din Gara de Nord”, a cărei autoare este Tatiana Niculescu, o foarte cunoscută și apreciată scriitoare de romane biografice.

Ileana Tureanu a făcut oficiile de gazdă. În lumina tamizată, de după-amiază de primăvară, a încăperilor bine cunoscute nouă, lumea era deja prezentă, venită să vadă, să afle, să înțeleagă și să se îmbogățească cu tot ce-i putea aduce frumos întâlnirea din acea seară.

Am vrut neapărat să încep făcând un survol rapid pe deasupra teritoriilor acoperite de biografia autoarei. Îl consemnez și aici: romancieră, traducătoare, dramaturg, redactor, dar debutând ca jurnalistă, Tatiana Niculescu a fost studenta Facultății de Litere a *Universității din București*. La scurt timp după ce a încheiat un curs de jurnalism la *Robert Scuman European Institute of Journalism*, la Bruxelles, la care ajunsese câștigând, prin concurs, o bursă *Conrad Adenauer*, tot prin concurs, a obținut un post de redactor la *BBC World Service*, Londra. A lucrat acolo între 1994 și 2004, fiind nu doar redactor, ci și editor, prezentator, jurnalist de investigație, producător radio. Între 2004 și 2008, prin restructurarea BBC, a revenit în țară pe post de șef al BBC România. În acest răstimp, a avut ideea să înceapă să scrie și să publice literatură de nonficțiune, și anume romane biografice, un gen literar care lipsea cu desăvârșire din literatura română de până atunci. Vom descoperi în cărțile ei o excelentă intuiție în alegerea subiectelor, o creativitate ieșită din comun, o

acribie și o hărnicie rar întâlnite la autorii cunoscuți ai contemporaneității. Debutul, spectaculos, se va petrece în 2006, cu cartea *Sposedanie la Tanacu*, care a cercetat minuțios, dar cu multă căldură, un subiect extrem de sensibil și disputat la momentul cu pricina. Nu îl mai amintesc aici. La puțin timp de la apariție, cartea a fost pusă în scenă de Andrei Șerban la teatrul *La Mamma* din New York, dar și la *Hotél de Béhague - Ambasada României la Paris*, în prezența lui Peter Brook, și la Teatrul Odeon la București. Va deveni și film - *După Dealuri* - regizat de Cristian Mungiu, premiat la Cannes.

După acest succes, Tatiana Niculescu va scrie ritmic și neobosit, cam o carte pe an, producând de atunci și până astăzi mai multe romane biografice și încă o piesă de teatru. Iată aici o listă: în 2007, *Cartea Judecătorilor* - documentând procesul Tanacu; în 2010, *Brâncuși versus SUA* - o piesă de teatru cu tema celebrului proces din 1926, intentat de Brâncuși Statelor Unite, în legătură cu una din operele sale care nu a trecut de vama SUA ca operă de artă, ci ca ustensilă de bucătărie sau echipament spitalicesc; în 2011, *Noaptea patriarhului* - o povestire despre ultimele luni de viață și sfârșitul patriarhului Teoctist; în 2012, *În țara lui Dumnezeu* - o țesătură impresionantă care gravitează în jurul unui vechi ritual păgân, practicat în anumite zone din Africa unde se petrece acțiunea; în 2013, *Povestea domniței Marina și a basarabeanului necunoscut* - o istorie ficționalizată din biografia personală; în 2015, *Regina Maria. Ultima dorință*; în 2016 - *Mihai I, ultimul rege al românilor*; în 2017, *Mistica rugăciunii și a revolverului. Viața lui Corneliu Zelea Codreanu*; în 2018, *Ei mă consideră făcător de minuni. Viața lui Arsenie Boca*; în 2019, *Regele și Dudaia. Carol al II-lea și Elena Lupescu dincolo de bârfe și clișee*; în 2020, *Seducătorul domn Nae. Viața lui Nae Ionescu*; în 2021, *Nepovestitele Iubiri. Șapte mini-biografii sentimentale*; în 2022, *Singur. Viața lui Mihail Sebastian* și în 2023, *Englezul din Gara de Nord*.

Majoritatea titlurilor vorbesc explicit despre genul literar căruia îi aparțin. Documentate scrupulos și metodic, ele restituie

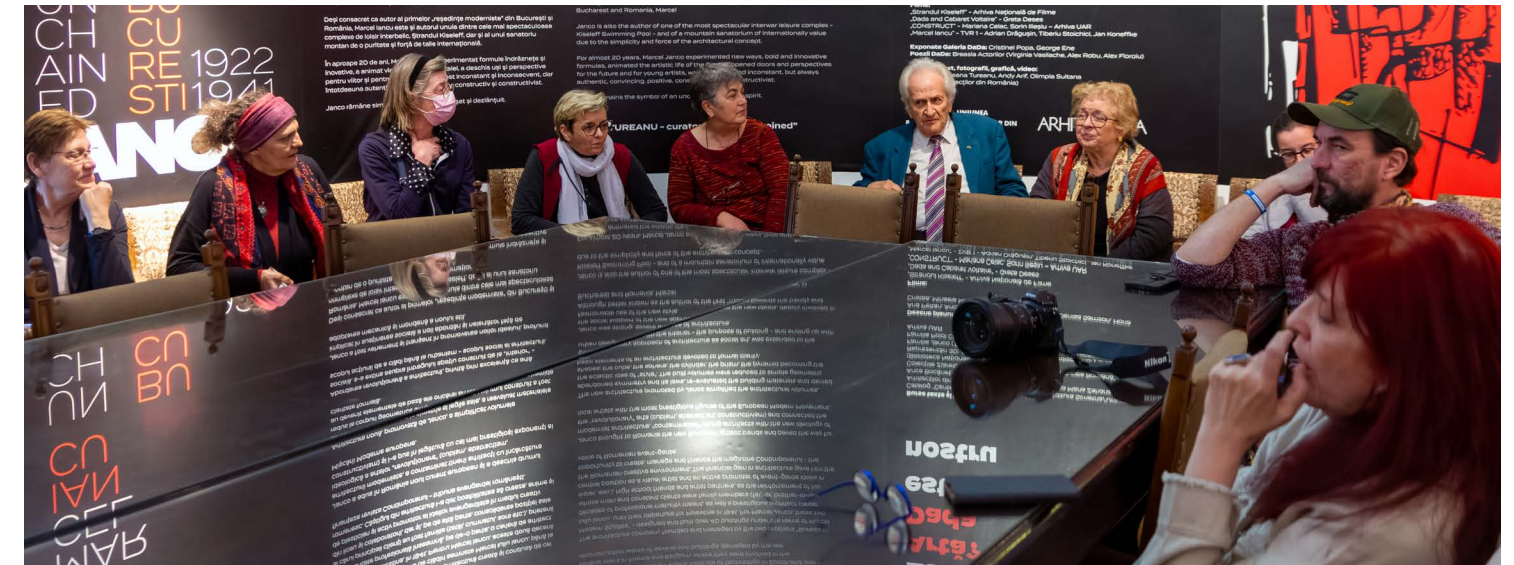

cu o formidabilă forță de redare atmosfera vremii în care se petrece acțiunea - în general, perioada interbelică - și, mai mult decât atât, izbutesc să portretizeze cu sensibilitate și precizie chipurile personajelor, mai toate figuri spectaculoase din epocă. Pare că, pentru a le înțelege și înfățișa, autoarea a izbutit să se strămute ea însăși în cotidianul și în mintea lor. Întemeiată pe date reale, urmărite și verificate cu rigurozitatea deja cunoscută, noua carte a autoarei, *Englezul din Gara de Nord*, este o poveste emoționantă și de mare profunzime care se dovedește răscolitor de actuală și legată de istoria noastră printr-o mulțime de fire nebănuite. Formula literară pune împreună două tipologii narative: povestea biografică și romanul istoric, dar produce o cotitură în tipicul autoarei de a-și stabili subiectele și personajele. Astfel, eroul său, deși real și, după cum cititorul poate afla destul de repede, absolut admirabil, este un necunoscut: un englez pe nume Brian Spencer care, în țesătura cărții, unește fără să știe, prin propriul parcurs de viață, mai multe momente istorice destinate și spații strategice ale Europei secolului al XX-lea.

Schimbarea are rosturi fundamentale: pe de-o parte, cel de a omagia trăsăturile eroice și umanismul aproape neverosimil al personajului Brian Spencer, iar pe de altă parte, acela de a ilustra modul sfidător-cinic și lipsit de scrupule în care, în anumite împrejurări, o mână de lideri politici au croit destinul a milioane de oameni. Ne vom regăsi aici cu propria noastră istorie de țară, dar și de indivizi, și ne vom indigna - a câta oară? - la gândul că viața noastră a atârnat cândva de mai buna sau mai proasta digestie a doi potențați care au hotărât-o după o masă copioasă, acompaniată de mult alcool. Numele lor: Winston Churchill și Iosif Stalin. Momentul: octombrie 1944.

Printr-o stranie coincidență, acesta se dovedește un moment important și în viața personală a eroului cărții, Brian Spencer, englezul anonim: în același octombrie 1944, tatăl său, pe care nu l-a cunoscut, cade la datorie, cu avionul de luptă în care se afla, în bătălia pentru eliberarea Belgradului. A avea 22 de ani.

Brian Spencer va fi marcat tot restul vieții de povestea tatălui său. La maturitate, el însuși cu școală de pilotaj la activ, va activa în teatrele de operațiuni din Balcani, unde va și suferi un grav accident, din care își va reveni apoi, aproape miraculos.

Peste multă vreme, în 2022, la 81 de ani, aflând despre declanșarea războiului din Ucraina, el va decide să plece la Kiev și să sprijine cum poate țara invadată, știind că e foarte probabil să nu se mai întoarcă vreodată la casa lui din Burton upon Trent. Dar are experiență, se simte în putere și crede în mod profund că trebuie să ajute niște oameni greu încercați de soartă.

Drumul său către Ucraina a trecut prin Gara de Nord din București, de unde s-a îndreptat spre Iași, urmând să ajungă de acolo la punctul terminus: Kiev.

Felul în care o istorie personală se poate plia în mod anonim, dar eficace, pe marea istorie care marchează popoare și strivește vieți este una din temele importante ale cărții. Această împletire provoacă aici o neliniștitoare meditație asupra circumstanțelor în care hotărâri politice reci și distanțe schimbă decisiv mersul lumii. În jocul întâmplărilor vor apărea trei momente intens dramatice pentru soarta Europei și a lumii: cel de-al Doilea Război Mondial, războiul din Serbia și cel din Ucraina, aflat încă în plină desfășurare și înspăimântând o lume întregă.

Vorbind despre sursele sale de inspirație și de documentare, dar și despre modul în care a lucrat la carte, construind-o pas cu pas, autoarea ne-a dezvăluit în ce fel a devenit posibilă și se dovedește extrem de relevantă această asociere. Însă povestea tulburătoare care constituie miezul poveștii trebuie aflată citind.

Seara s-a încheiat cu multe autografe și-apoi cu discuții împrejurul mesei unde se etalau gustări delicate - cele prin care echipa Uniunii își răsfăță întotdeauna musafirii dragi.

paideia

**AUGUSTIN
IOAN**

LOC ÎN DIALOG: SPAȚIU PUBLIC - ARHITECTURĂ SACRĂ - TOPOGRAME

„Ce sper să rămână, după lectură, este interesul meu atât pentru calitatea informației, pentru relevanța interpretărilor date acesteia, pentru opinii care să lămurească deopotrivă cauzele, cât și soluții.

Diagnostic, dar și tratament propus.

Cauzele se știu. Soluțiile se ignoră. Mulți aleși chiar nu le știu, dar sunt câțiva care le știu și le ignoră deliberat, din incompetență, comportament de haită/ elită prădătoare (sau ambele?). Vreau să se știe că răul se produce not on my watch.

Am scris despre alegeri locale, programe de urbanism și arhitectură pentru câțiva candidați la Primăria Capitalei, propun cu obstinație teme care sunt evident necesare: reorganizarea administrativă a Comunei București, o lege a zonei metropolitane București-Ilfov; includerea în PUG a unor cerințe obligatorii pentru orice se construiește în zona centrală și pentru absolut orice se construiește din bani publici, oriunde în oraș, surse alternative de energie regenerabilă, fotovoltaice dacă e acoperiș înclinat, terase verzi dacă sunt terase, fațade verzi etc.” (din prezentarea cărții făcută de autor)

Meșterul Manole nu ne-a învățat greșit.

Orice ai face, există o bucată din tine îngropată acolo

cu Andreea Anton (fragment)

Ultimii șase ani l-au surprins pe Augustin Ioan creionând necropola regală de la Curtea de Argeș, la fel cum îl surprinsese un profesor în copilărie desenând case „cu turlă” pe gardul ce străjuia una dintre taberele de arhitectură din zona dobrogeană. Îmbrățișând, mai întâi în neștire și mai apoi calculat și cu maturitate, arhitectura și catedra, s-a lăsat ghidat spre o creație care se naște mereu din idee și pe care insistă să o dea moștenire mai departe. În drumul său n-a ezitat să așeze pe foile-i mari și albe un proiect ce a creat, prin simpla-i complexitate, o intrigă asemenea unei pânze de păianjen, Catedrala Mântuirii Neamului.

- Sunteți unul dintre cofondatorii Habitat și Artă din România. Cum a ajuns acest proiect să se materializeze și în mâinile dumneavoastră?

- În 1996 l-am cunoscut pe Alexandru Nancu prin intermediul unei rubrici de televiziune pe care o aveam. Luiza Barcan era redactor al acestei rubrici și a devenit ulterior soția lui Alexandru. Între diferite vizite la atelier împreună cu Luiza am înființat această fundație, Habitat și Artă în România, cu gândul de a folosi intervenții artistice în „acupunctura urbană”. Intervenții minimale în anumite locuri cu relicve arhitecturale, dar care puteau fi salvate, reactivitate. Adică să redevină interesante după ce au fost uitate. Proiectul e mai degrabă unul de acțiune socială decât de artă. Ne foloseam de artă, de arhitectură, dar destinația nu era arta. Trei ani la rând am făcut ediții ale proiectului, prima fiind la Constanța. Apoi am făcut ediții succesive. Primarul Florin Zamfirescu, pensionat acum, ne-a chemat, l-a chemat pe Sandu și a zis: „Hai să facem asta și la Vâlcea”. Asta se întâmpla în 1998-1999. În 2000 s-a schimbat primarul, a venit unul nou și a ras tot ce făcuserăm. Asta s-a întâmplat cu mai multe proiecte. Mai era un proiect interesant la Călărași, în care se foloseau de componente metalice, de tot felul de piese, fiind combinatul de oțel acolo, și le-au reasamblat ca obiecte urbane și le-au amplasat în orașe. Evident, s-a ales praful și de el. Așa m-am cunoscut cu Sandu și am rămas prieteni. Avea un mod foarte haios de a sculpta. Nu prea mă mai ocup de proiect de când a murit el. Nu mai e la fel pentru că Sandu ne electriza, exact ca pe broaște, când pui electrozi în apă. Acum nu prea mai are cine să ne scoată din amorțeală și e păcat pentru că era un proiect bun. Sunt totuși alții care fac lucrurile începute de noi.

Eu am făcut filosofie dintr-un motiv foarte egoist. Trebuia să fac

paideia

„performing places” * la mine meseria e hobby * fatadă -
AUGUSTIN IOAN
mijloc de comunicare * producția kitsch * Curtea de Argeș -
LOC ÎN DIALOG
conjuncție feroce * monarhia în arhitectură * stăm împreună
spațiu public * arhitectură sacră * topograme
noi și Bonnie * muzeu memorial lângă MAIDAN *

57

efortul ăsta ca să răspund la întrebări ulterioare precum „tu de unde știi ce semnifică asta“?

- Spre arhitectură ce v-a adus?

- A existat un declic, dar nu pentru că mi-am dat eu seama, ci pentru că mi s-a spus să fac asta. Eu am făcut și gimnaziu, și școală de arte în Tulcea. Pe profesorul meu de la școala de arte, Adrian Pal, îl aud și acum, eram într-o tabără de artă, printr-a șasea, și eu stăteam pe gard și desenam case. Și mi-a zis: „Tu, cum desenezi numai case, ar trebui să te faci arhitect”. Asta a colaborat cu faptul că am vrut să mă duc la liceul de arte la București și ai mei s-au împotrivit pentru că părea să fie o meserie fără viitor. Eu voiam să fac arte plastice și ei nici n-au vrut să audă, așa că am ajuns să fac matematică - fizică la Tulcea. Totuși, după aceea am intrat la Arhitectură din prima. Nici în liceu nu m-am lăsat și, timp de doi ani, am făcut meditații pentru că voiam să intru și știam că doar ceea ce faci la cursuri nu e suficient. Nici acum nu e suficient ca să intri, și acum spațiul academic e mai deschis. Atunci existau 50-60 de locuri pe an, și când am dat eu, am fost nouă și jumătate pe loc.

- Deci premisa era „întră cine vrea, rămâne cine poate“.

- Da, exact așa era, dar mai ales cu intratul nu ne era ușor. Au fost și situații când erau și câte 12 oameni pe loc, se mai eliberase puțin când am intrat eu. Atunci, în anul când am mers, și după probele eliminatorii, am rămas câte trei pe loc. După probele de matematică am intrat al optulea.

N-a existat prima biserică, căci au fost de fapt trei. Trei biserici dintr-o lovitură

- Vă mai amintiți cum arăta prima clădire pe care ați proiectat-o?

- O, da! Eram student încă și am făcut vila unei verișoare de-a tatălui meu, la Smârdan, lângă Brăila. Am făcut o casă, nu e nimic special în ea, dar am simțit satisfacție pentru că lor le-a plăcut. Cel care a construit-o a fost unchiul meu și a ridicat-o consultându-se cu mine. Nu e satisfacție mai mare când ești arhitect, decât să-ți spună clientul că îi place să stea în casa pe care ai făcut-o. Am primit de două ori în viață astfel de telefoane, și a treia oară a venit o familie tânără, o pereche, potențiali clienți, și mi-au spus că au fost trimiși de un proprietar al unei case pe care o făcusem. Dacă te recomandă clientul e garanția supremă. Nu trebuie să-ți mai faci reclamă.

- O bună parte din viață v-ați dedicat-o construirii lăcașurilor de cult. Prima biserică o mai știți?

- N-a existat prima biserică, căci au fost, de fapt, trei. Trei biserici dintr-o lovitură. De proiectat le-am proiectat o dată, dar de construit le-am construit pe etape. Și toate trei la Slobozia. Două dintre ele sunt gata, iar a treia nu s-a mai ridicat. Una dintre ele este chiar reușită, mai ales la nivel de pictură, ceea ce în România este un lucru rar. E foarte greu și cel puțin la fel de important ca arhitectura.

- Aveți multe proiecte de factură religioasă. Cum vă influențează asta relația cu divinitatea?

- Asta e o întrebare prea grea. Eu mă bucur că s-a întâmplat așa. Nu e o alegere care îți vine în cap din prima. Acum, nu simt că m-am axat doar pe zona religioasă, căci am făcut și memoriale, am lucrat și altele decât ortodoxe. Cred că orientarea asta s-a construit din aproape în aproape. Am condus alegerea, nu s-a produs împotriva voinței mele, dar nu aș spune că a fost un plan. Singurul plan a fost când m-am întors din SUA în 1995, am primit această comandă de trei biserici, dar scrisesem deja o carte despre asta, împreună cu Radu Drăgan, numită „Ființa și spațiul”, în care eu citeam Biblia din perspectiva obiectului de arhitectură, al spațiului. Deci, într-un fel, fără să știu, cu doi ani înainte, mă antrenasem la chestia

asta. Azi o citesc cu o anumită indulgență, mi se pare puțin naivă. Nu am spus nicio prostie, dar e șocul unui neofit. Eu făceam lectura Bibliei ca pe o carte în care sunt scrise lucruri despre propria profesiune. La partea cu credința e ciudat să spui ceva, pentru că există unghiuri de plonjon în tema asta și raportarea la ea. Fiecare are un motiv bine întemeiat pentru orice stare. Nu e o formulă. N-aș putea să mă dau exemplu de ceva anume, poate doar uneori de exemplu negativ.

- Pe lângă doctoratul în arhitectură, ați terminat și unul în filosofie. Cum se îmbină cele două în meseria dumneavoastră?

- Acum sunt tot felul de noutăți. În Sala Sfântului Sinod sunt pereți dubli și între pereți sunt tot felul de joncțiuni. E foarte straniu ce se întâmplă acolo. Mai am și un titlu de licențiat Honoris Causa în Teologie Ortodoxă, primit din partea Centrului de Studii Ortodoxe Tradiționaliste din Etna, California. Arhiepiscopul ortodox de acolo a fost directorul unei fundații din București. Am lucrat cu el în 2001-2002, cât am fost plecat, și am rămas prieteni și acum. Îmi e aproape ca o figură paternă.

**RALUCA
BECHERU**

ARHITECTURĂ, ETICĂ ȘI ESTETICĂ

Raluca Becheru a absolvit Facultatea de Drept a Universității din București și Facultatea de Arhitectură a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”.

În 2020 a obținut titlul de doctor în arhitectură cu *Summa cum laude*.

A devenit membru al Baroului București în anul 2021, după ce anterior a profesat timp de câțiva ani ca arhitect. Acest traseu profesional a dus la conturarea unei înțelegeri complexe asupra dreptului urbanismului.

„Implicațiile morale ale caracterului de artă publică al arhitecturii, ilustrate adesea prin faptul evident că un tablou poate fi lesne evitat spre deosebire de o clădire, pot fi cel mai bine înțelese prin intermediul obligațiilor arhitecților față de utilizatorii mediului construit, după cum voi argumenta în continuare.

Modul în care arată clădirile și așezările umane influențează calitatea vieții și starea de bine a indivizilor. În plus, ca arhitect, am gândit mereu că dacă afirmi că înfăptuirea frumosului este parte a dimensiunii etice a activității de proiectare atunci nu ai cum să nu admiți că nu mai este doar o alegere a profesionistului acest frumos, ci mai degrabă rezultatul unui «dialog» dintre gusturile publicului și cele ale arhitectului. Frumosul se transformă din opțiunea pur personală a unor indivizi asemănători personajului Howard Roark a lui Ayn Rand într-un proces de înțelegere a beneficiarului și utilizatorului din care apoi rezultă opțiunea formală. Aceste idei, alături de discursul moral atipic din teoria arhitecturii au fost cadrul în care s-a conturat întrebarea la care caut un răspuns: **Cum poate fi înțeleasă mai bine legătura dintre etică și estetică pentru cazul specific al arhitecturii?**

teoria arhitecturii * arhitectura și dezbaterile filosofice majore

RALUCA BECHERU

valoarea estetică * estetica lui Kant și originile autonomismului

ARHITECTURĂ,

eticism și moralism moderat * „Falsa etică a esteticii”

ETICĂ ȘI ESTETICĂ

criza mediului înconjurător și misiunea etică a arhitectului

56

În ceea ce privește metoda, îmi propun să găsec un răspuns la întrebarea de mai sus prin analiza argumentelor prezentate de-a lungul timpului în teoria arhitecturii și în filosofie. Spre deosebire de majoritatea lucrărilor ce abordează un subiect comun filosofiei și teoriei arhitecturii, lucrarea de față se va baza pe lecturi ale unor texte filosofice din tradiția analitică cu scopul de a ajunge la o mai mare claritate argumentativă și conceptuală” (din prezentarea făcută de autoare).

„Această carte își propune să analizeze legătura dintre etică și estetică pentru cazul specific al arhitecturii. Punctul de plecare este dat de discursul vag din teoria arhitecturii, citindu-i pe teoreticieni ca John Ruskin, Sigfried Giedion, Nikolaus Pevsner, Greg Lynn, Tom Spector etc. sau parcurgând lucrări, precum *Vers une architecture* a lui Le Corbusier, nu întâlnim o explicitare a relației dintre etică și estetică în arhitectură, ci mai degrabă discursuri aparent izolate, cu un caracter atipic față de orice lucrare din domeniul eticii. Estetica clădirilor devine o problemă de etică, iar granițele dintre domenii par a se estompa. Prin urmare, întrebarea la care această carte caută un răspuns este Cum poate fi înțeleasă mai bine legătura dintre etică și estetică pentru cazul specific al arhitecturii?, iar metoda propusă constă în analiza argumentelor prezentate de-a lungul timpului în teoria arhitecturii și în filosofie. Spre deosebire de majoritatea lucrărilor ce abordează un subiect comun filosofiei și teoriei arhitecturii, cartea de față se bazează pe lecturi ale unor texte filosofice din tradiția analitică, mai puțin cunoscute arhitecților și publicului larg.

Trebuie citită această carte. Cu atenție. Susținerea dizertației a produs discuții angajate și pline de miez între arhitecți și filosofi cu greutate. Dacă ar putea susține și mai departe un astfel de spațiu dialogal, înseamnă că și-ar îndeplini menirea. Raluca a făcut un text excelent, serios și profund, îndrăzneț și, repet, neobișnuit în ingredientele sale. Vă rog să ascultați ce are de spus.”

Augustin Ioan

REVISTA
 ARHITECTURA
 5-6/2022
 LA MUZEUL SUȚU

Foto: Aurelian ARIF

AVEM O DELTĂ, CE FACEM CU EA?

Un antropolog, un arhitect, un jurnalist și un medic s-au întâlnit la Palatul Suțu

Vă invităm să urcați într-o barcă ai cărei vâslași vă vor spune povestea lor despre Deltă, în cinci episoade video, pe canalul YouTube al revistei *Arhitectura*.

Sunt oameni care au ajuns cândva, mai demult sau poate de curând, să descopere, să cunoască, să iubească și să se teamă pentru Deltă.

Pentru **Mălin Mușatescu**, Delta de astăzi este o dezamăgire permanentă, un loc iubit, cândva plin de toate miracolele, astăzi vândut la kilogram, bucată cu bucată.

Pentru un cineast, jurnalist în această lume a pescuitului de mai bine de 20 de ani și fost Guvernator al Deltei, nu pare că mai există speranță.

Teodor Buliga povestește mii de ani de istorie și ere geologice ca pe evenimente văzute și trăite de el însuși. Și-a petrecut vacanțele în Deltă, dus de părinții lui la vârsta aceea a încrederii în lumea din jur. Ca la un Woodstock al sălcilor și stufului, au trăit acea tinerețe fără griji în care natura, viața, oricât de largă ar fi ea, era toată a lor.

Cătălin D. Constantin se bucură de farmecul mai mult sau mai puțin discret al abandonului satelor din Deltă. Cu ochi de antropolog și cu inimă de poet, este deja acasă la Sfântu Gheorghe. În imaginile sale se vede o lume plină de viață și de culori. Văzută de sus sau de la nivelul stufului, Delta lui este frumoasă și senină.

Ioana Alexe este arhitect și redactor-șef al revistei *Arhitectura*. În toamna anului trecut a coordonat numărul cu tema Delta Dunării.

Scanează codurile QR și vezi videoclipurile celor 5 episoade ale dezbaterii de la Palatul Suțu. Conferința de joi, 19 ianuarie, ora 18.30, cu titlul „Aluviuni”.

BARCELONA

 PREZENȚE
 FEMINE
 ÎN
 ARHITECTURĂ

Text: Iuliana CIOTIU

 O ROMÂNCA, PRIMA FEMEIE DIN
 ARHITECTURA CATALANĂ

În luna martie a acestui an, Institutul Cultural de la Madrid ne-a semnalat faptul că, în presa spaniolă, apărea o știre despre „Piața catalană care a primit numele unei arhitecte din România”. **„Barcelona concede el nombre de cuatro plazas a mujeres ilustres de la ciudad”**, au titrat ziarele locale.

Într-adevăr, urmare a unui studiu realizat de Universitatea Pablo de Olavide din Sevilla, din care a rezultat că doar 12 % din străzile Spaniei poartă nume de femei, Primăria Barcelonei a decis ca patru piețe să primească numele a patru personalități feminine ale orașului - *editorul Carmen Balcells, arhitecta Margarita Brender, activista politic Carme Claramunt și înotătoarea Josefina Torrens, educatoarea Dolors Canals* sunt noile nume ale unor piețe din capitala catalană.

Aflată la intersecția dintre străzile Freser, Trinxant și Indústria, în Sant Martí, **Piața Margarita Brender i Rubira (România, 1919-Barcelona 2000)** onorează activitatea primei femei arhitect înregistrate în Catalonia.

Născută în România, la București, la 4 iulie 1919, Margerite Rubinstein (Margarita Brender Rubira) a obținut diploma de arhitect cu mențiunea „Cum Laude” la absolvirea Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București, România.

A emigrat în Spania în 1958, iar în 1962, Școala de Arhitectură din Barcelona, Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona, i-a echivalat diploma de arhitect, devenind prima femeie membră a Asociației Arhitecților din Catalonia (Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña sau COAC).

Margarita Brender Rubira a fost, pentru mult timp, singura femeie din Catalunya,

la Barcelona care a exercitat profesia de arhitect, în biroul său individual, ceea ce era extrem de neobișnuit în acea epocă. Într-un interviu, acordat în 6 noiembrie 1962 ziarului barcelonez *La Prensa*, ea a declarat că *„proiectele de arhitectură pot chiar schimba obiceiurile și viețile oamenilor... Arhitecții au o mare responsabilitate pentru influența pe care lucrările lor o exercită asupra vieții oamenilor, întrucât depinde de ei dacă să facă sau nu case care sunt adevărate refugii, adevărate locuri de odihnă, care să contribuie la sănătatea fizică și morală a națiunii... Arhitectul nu poate proiecta planuri ideale, științifice; în primul rând, trebuie să se gândească la oamenii care vor locui în casă, la meseria și la obiceiurile lor, la caracteristicile lor și chiar să facă o muncă educativă. Cu alte cuvinte, să ofere condiții de viață mai bune”*¹.

În 1966, Margarita Brender Rubira a lucrat în asociere cu arhitecții Barba Corsini și J. A. Padrós, la proiectarea unui complex modern de 346 de apartamente din cartierul Can Mercader - Badalona. Potrivit unei recenzii a proiectului, realizată în anul 2018, *„Can Mercader este un exemplu preluat din contextul arhitecturii funcționaliste, aproape de stil tropical în care verdele își face loc între beton. Alte exemple ale acestui stil de construcție pot fi numite proiectul orașului indian Chandigarh, de Le Corbusier. Și, de asemenea, Ministerul Sănătății și Educației din Brazilia, de Lúcio Costa”*².

Acest ansamblu a fost prezentat astfel în revista *Arhitectura* nr. 3 din 1978 : *„Ansamblul este amplasat la periferia Barcelonei, într-o zonă caracterizată prin haosul construcțiilor spontane. Volumele orientate pe diagonala terenului subliniază o poziție radicală, arătând independența compoziției în raport cu dezordinea înconjurătoare. Un ecran înalt - P + 10, P + 12 — cu caracter pronunțat urban, situat către artera majoră, se continuă către sud cu corpuri parter și trei sau patru niveluri, cu grădini individuale și accese la cursivă, distingându-se o bună ordonare verticală a ansamblului. Blocurile înalte adăpostesc*

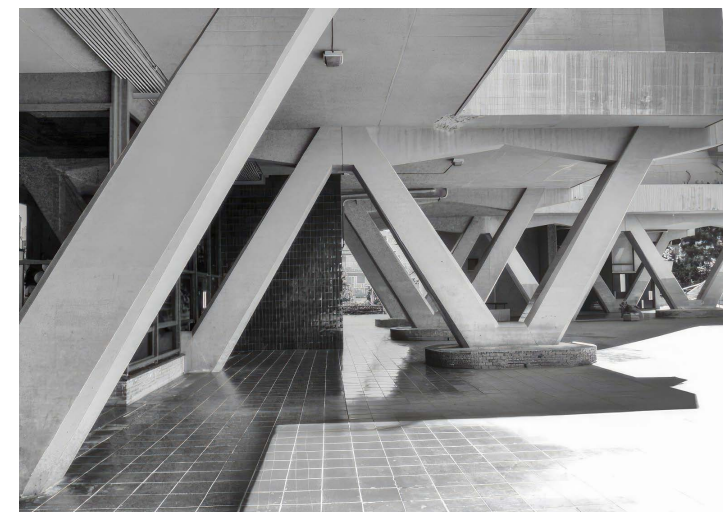
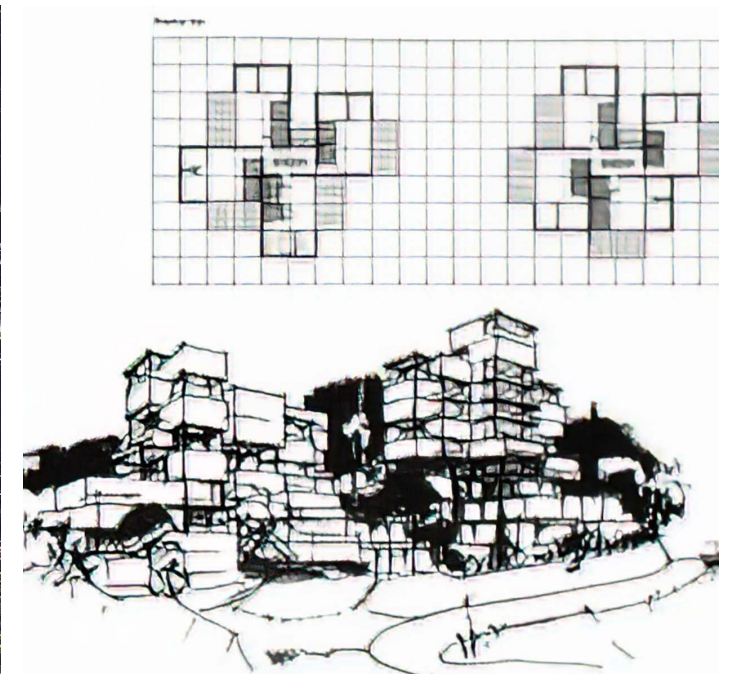

la parter magazine, terase și alte spații publice, parcaje la subsol. Structura este din diafragme BA, stâlpii în V - eliberând parterul blocurilor P + 10, P + 12. Apartamentele au dublă orientare, opțiunea arhitecturală îndreptându-se către un habitat social, exemplul situându-se pe linia urbanismului anilor 50—60, o ambianță specifică spiritului modern al arhitecturii spaniole. Date din bilanțul teritorial : S. teren = 2,2 ha, ocuparea terenului = 29,2%, densitatea = 500 loc/ha, 346 apartamente, Ad = 45 700 m². Cuadernos 101,1974 — Spania.”

Proiectele Margaritha Brender Rubira au fost incluse în sintezele anuale publicate de revista de arhitectură Cuadernos, în 1969 și 1970. Numărul din 1969 a prezentat un bloc de apartamente de pe Costa Brava. Potrivit COAC, „Disponerea și perspectiva desenate de mână demonstrează o compunere abilă a modulelor care conferă întregului complex un aspect organic, o moștenire directă a cartierului Can Mercader.” Numărul din 1970 a inclus o pagină despre proiectul Margaritha Brender pentru apartamente de lux din Prat de Llobregat³.

Margarita Brender Rubira a avut o viziune amplă și globală asupra arhitecturii, care „nu se referă doar la clădire”, proiectul „începe cu urbanism, trece prin construcție, până la finalizarea prin decorarea casei”⁴. Arhitecta a adoptat un stil avangardist, cu influențe mediteraneene și un puternic interes pentru integrarea arhitecturii cu natura. Considerând că proiectarea spațiilor are impact asupra îmbunătățirii calității vieții oamenilor care le locuiesc, arhitecta credea că din fiecare cameră ar trebui să se poată vedea cerul și a regretat adesea limitările politicii urbane care nu permiteau amplificarea unor spații pe care le considera corecte, oportune și necesare⁵.

NOTE

- 1 „Margarita Brender, la primera col·legiada” [Margarita Brender, the first collegiate.] (PDF). Dones (in Catalan). Barcelona. 2004.
- 2 Minguela, Elena (12 September 2018). „The eternal modernity of concrete: Can Mercader in Badalona”. MyBarrio.es. <https://www.mybarrio.es/la-modernidad-eterna-del-hormigon-can-mercader-en-badalona/>
- 3 „Margarita Brender, one of the pioneering architects of 1960s Spain”. COAC (Architects’ Association of Catalonia). 7 December 2018.
- 4 „Margarita Brender, la primera col·legiada” [Margarita Brender, the first collegiate.] (PDF). Dones (in Catalan). Barcelona. 2004.
- 5 „MARGARITA BENDER i RUBIRA”. JERC (Republican Youth of Catalonia). 8 March 2017.

Sursă imagini:

<https://undiaunaarquitecta3.wordpress.com/2017/12/13/margarita-brender-rubira-1919-2000/>

FEMEILE DIN ARHITECTURA ROMÂNESCĂ 8 MARTIE LA OLTENIȚA

Text: Ileana TUREANU

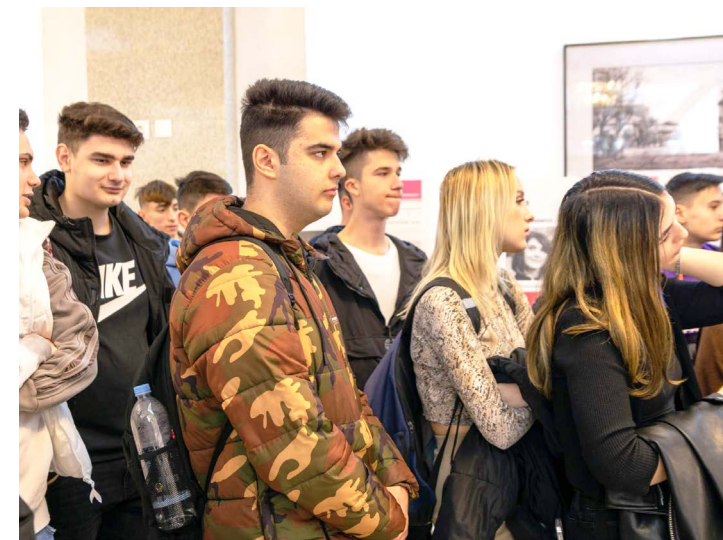
LA MUZEUL CIVILIZAȚIEI GUMELNIȚA

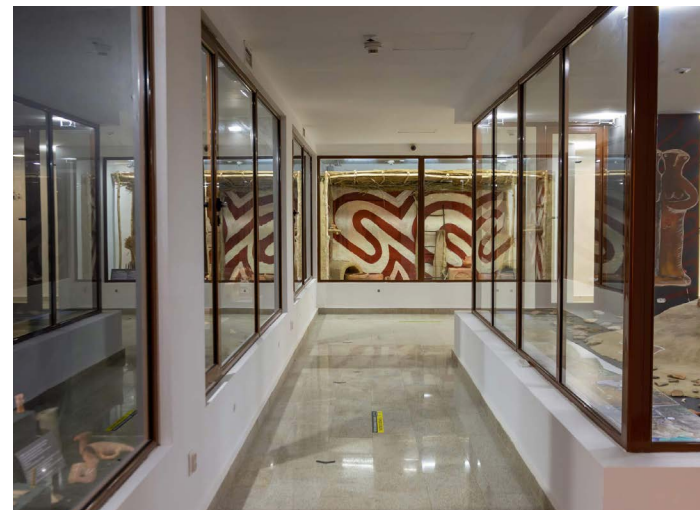
Ziua de 8 martie, ziua „Femeilor Excepționale din arhitectura românească” am petrecut-o la OLTENIȚA, la invitația managerului Muzeului Civilizației Gumelnița, entuziastul și sufletistul domn Theodor ZAVALAȘ.

Am vernisat Expoziția la Centrul Cultural din Oltenița, împreună cu elevii Colegiului Național „Neogoe Basarab” și ai grupului Școlar de Arte și Meserii.

Dacă noi am avut prilejul să povestim tinerilor din Oltenița farmecul și posibilitățile oferite de profesiunea de arhitect, am avut, la rândul nostru, șansa să descoperim cultura eneolitică Gumelnița (unelte de piatră și corn de cerb, ceramică, figurine, vase antropomorfe și zoomorfe, harpoane, topoare din piatră, plastică), tezaure din mileniul I d. H., tezaure de bijuterii de la Colibași, Chirnogi prezente în acest muzeu fascinant. Colecția muzeului este expusă pe situri pentru ca vizitatorul să aibă în față vestigiile fiecărei comunități și să-și formeze o imagine completă despre ocupațiile și modul de viață ale omului din timpuri străvechi.

Muzeul a fost înființat în 1957, pe baza unei donații formate din 902 piese arheologice, dar colecțiile au sporit considerabil, ajungând la 15.500 obiecte arheologice și numismatice și vizitatorii sunt, în special, cercetători din străinătate. Este incredibil cum reușește să supraviețuiască cultura națională, în pofida indiferenței și ignoranței administrative, datorită, numai și numai, unor tineri și mai puțin tineri entuziaști cercetători și specialiști care fac naveta zilnic de la București, pentru a îngriji și pune în lumină colecțiile muzeului. Este vorba despre oamenii care „sfîntesc locul”!

Unul dintre argumentele cu care am fost atrași la Oltenița a fost că vom găsi și vizita o Biserică construită după proiectul Henrietei Delavrancea. Biserica veche de la 1846 a fost construită în stil muntenesc, era joasă și fără cupolă, iar ușa de la altar și ferestrele erau foarte strâmte, încât veșnic în biserică era întuneric.

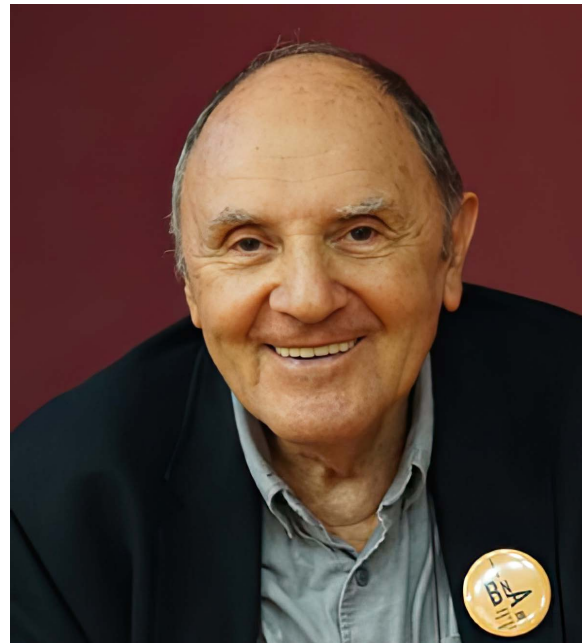
În anul 1933, a fost alcătuită o comisie de specialiști, în frunte cu arhitecta Henrieta Delavrancea Gibory care, în urma unor sondaje, a ajuns la concluzia că biserica trebuie să fie demolată din temelie și pe acel loc să fie zidită una nouă.

S-a lansat un apel, publicat pe 11 august 1934, în care preotul paroh ruga locuitorii Olteniței să vină să ajute cu ce poate fiecare, pentru renovarea totală a bisericii și „terminarea lăcașului lui Dumnezeu”.

Pe data de 16 august 1934, vechea biserică a fost demolată și s-a început construcția celei noi de către inginerul constructor Aurel Teleman, după planurile arhitectei Henrieta Delavrancea Gibory. Așa a apărut Biserica Sf. Nicolae din Oltenița.

ÎN VIZIUNEA
 ACAD. PROF.
 DR. ARH.
 ROMEO BELEA

GARA CONSTANȚA

La începutul anilor 2000, a fost lansat un program european de modernizare a gărilor care a avut rezultate spectaculoase în Franța și Germania, astfel încât vechile construcții prăfuite au căpătat o nouă identitate și funcționalitate în cadrul orașelor. Gărilor au fost regândite și modernizate astfel încât, nevoite să se susțină financiar, au devenit și centre comerciale, sociale, culturale.

S-a făcut această tentativă și în România când 150 de stații au intrat în programul de modernizare a căii ferate. Denumite „eurogări”, acestea urmau să dețină case de bilete și spații sanitare ultramoderne, spații comerciale, săli de așteptare adaptate cerințelor europene și parcări generoase, la finalizarea programului calea ferată urmând să-și genereze singură fonduri suplimentare și să reducă costurile de întreținere. Programul - finanțat cu ajutorul unui împrumut de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare - urma să fie finalizat și gările date în funcțiune în 2008.

Acad. prof. Romeo BELEA a făcut propunerea pentru modernizarea Gării Constanța, realizată de arh. Teonic SĂVULESCU și inaugurată în 1960 (la aniversarea a 100 de ani de la apariția primei gări a orașului). Gara Constanța marcase un nou tip de monumentalitate, exprimată prin limbajul tehnic al formelor dictate de structură și a devenit o construcție emblematică a arhitecturii feroviare a „pânzelor subțiri”, alături de gările din Brașov și Predeal. Cupola rezultată din intersecția a doi hiperboloizi de rotație subliniind corpul central, susținea și urbanistic axul Bulevardului Ferdinand.

NOU ÎN ARHIVELE NOASTRE

Text: Ileana TUREANU

OCTAV DOICESCU ȘI NEW YORK-UL

Am primit și am donat, la rândul meu, Arhivei UAR aceasta scrisoare trimisă de la New York de acad. arh. Octav Doicescu colectivului său de la Proiect București, angrenat în proiectul Politehnicii București. Mi-a fost dăruită de una dintre colaboratoarele sale și mi s-a părut prețioasă prin prisma legăturii afective ce se ghicește între academician și colectivul său, prin nevoia lui de a comunica și a sporovi împreună cu ei - „vă rog să nu vă uitați pe voi și să nu mă uitați nici pe mine. Sincer, aș veni acum să fiu cu voi, pentru că astfel să mă simt mai în forță”.

Doicescu mai fusese la New York cu 30 de ani înainte, în 1938, când ajungea cu vaporul de la Le Havre, împreună cu G. M. Cantacuzino, ca să realizeze Casa Românească din cadrul Expoziției Universale de la New York, 1939. Lucrarea s-a bucurat de un foarte mare succes și a fost recompensată cu medalia de argint a Expoziției, iar legendarul primar Fiorello La Guardia i-a conferit autorului titlul de *Cetățean de onoare al orașului New York*.

Legenda spune, într-un număr din septembrie 1939 al săptămânalului „Gazeta Municipală”, că o divă a Hollywoodului îndrăgostită de casa românească dorea să i se construiască una identică în Los Angeles. Este vorba despre Miriam Hopkins, rivala lui Bette Davis și deținătoare a unei nominalizări la Oscar.

Revenea la New York în 1967 și era copleșit de saltul imens al tehnologiilor moderne pe care îl compara cu genetica și încerca să evalueze efortul și proiectul la care lucra - „de aici văzut, ce facem noi este slab, ca arhitectură. Însă este o valoare născută din disperare, de a face cu mijloace vechi, imagini noi”.

La mai mult de jumătate de secol de când a fost scrisă, *scrisoarea găsită* rămâne o mărturie emoționantă a sentimentelor de colegialitate și spirit de echipă, care explică supraviețuirea arhitecturii într-o perioadă vitregă și care au fost pierdute definitiv, fără a se fi câștigat ceva din decalajul tehnologic menționat.

*Tru vremea ei. Cu un salut eu foarte sincer
și emoționat. Caldura și vă rog să nu vă
uitați pe voi și să nu mă uitați nici pe
mine. Sincer, aș veni acum să fiu cu voi
pentru că astfel să mă simt mai în forță.
Sincer așa mă simt disperat
Re vorbim
Doicescu*

1 - arh. Octav DOICESCU; 2 - arh. G. M. CANTACUZINO; 3 - Dimitrie GUSTI, comisarul pavilioanelor României la Expoziția Universală de la New York, 1939; 4 - sculptorul Mac CONSTANTINESCU

CABLE: DIXHOTEL NEW YORK
6. oct. 1967.

HOTEL Dixie

"In the Heart of Times Square • The Drive-in Hotel"

43RD STREET WEST OF BROADWAY • NEW YORK, N. Y. 10036

(212) 947-6000
TELETYPE 212-640-4163
700 ROOMS WITH BATH
21" TELEVISION—RADIO
AIR CONDITIONED

Pentru voi toți care sunteți acolo și v-ați dedicat ca și mine pentru un scop abstract al limbajului arhitectural, am acum o mare emoție când mă gândesc și vă văd în atelier într-o armonie comună pe care o prețuiesc în mod deosebit. Nu prea știu bine, ce văd nou și ce revăd din vechiul New York, a însemnătate are în momentul acesta în lume. Mișcările ce le au la îndemână sunt gigantice, activitatea este foarte febrilă, maninaria aceasta a construcției contemporane cu produsele ei industriale, cu finisajele pe care nici nu pot să vi le descriu schimbându-se sensurile tradiționale ale arhitecturii, bazată ca la noi pe beton, cărămidă și tencuială. Schimbă și noțiunea sensului timpului unei vieți omenești, și te întrebi ce este aceia „permanentă” când pământul nostru este așa de mic și încă necucerit. Să nu credeți că fac filosofie în amator neavizat. Ce citesc eu aici, prin intermediul meseriei noastre, se înscrie în toată această căutare dincolo de marginile cunoscute; este similară cu genetica actuală. Toate reprezintă același gest. Până la sfârșit, mie mi se pare că este justificat și prin acestea se întrevede și frumusețea lui. Noi în arhitectură mai avem unele tendințe contemplative și de aceia sedentare. Poate că nu depinde numai de noi; nu avem încă mijloacele necesare să intrăm din plin în această pulsație vie și generală; ne oprim câteodată la forme care ni se par bune pentru că ne sunt familiare și de aceea și utile.

Dacă trec la altă scară, Roma continuă să fie frumoasă în contemplarea ei, iar New York-ul este urât. În ceea ce privește confortabilitatea și valorile comerciale, în magazine, este de neasemuit pe lumea actuală. Se pare că americanele sunt cele mai răsfățate femei din lume, prin ce li se oferă și poate că de aceea au ajuns să arate ca niște păpuși automate, câteodată scoase direct din vitrinele magazinelor cu manechine de visat.

Voiajul îmi este greu, mult mai greu decât mă așteptam, nu mă simt în largul meu, dar asta nu din cauză că sunt foarte sărac. Reflecția definitivă, între ce e bine și ce este rău, nu am acum timpul să o fac. Vom mai discuta-o cu toții când ne vom vedea. Nu mi se pare, de aici văzut, că ce facem noi este slab, ca arhitectură. Însă este o valoare născută din disperare, de a face cu mijloace vechi, imagini noi; astfel acest hibrid, Politehnica, care iese cu atâta greutate din mâinile noastre, poate să fie până la sfârșit o florică fără semințe prea multe, dar totuși viabilă pentru vremea ei. Eu vă salut cu foarte multă și emoționantă căldură și vă rog să nu vă uitați pe voi și să nu mă uitați nici pe mine. Sincer, aș veni acum să fiu cu voi pentru ca astfel să mă simt mai în forță.

Singur aici mă simt dispărut.

MEMBER AMERICAN SOCIETY OF TRAVEL AGENTS
RESERVATIONS FOR ANY Carter Hotels MAY BE MADE AT OUR FRONT DESK
NEW YORK: HOTEL DIXIE, HOTEL MANHATTAN TOWERS, HOTEL GEORGE WASHINGTON
ALBANY: HOTEL WELLINGTON
BUFFALO: HOTEL LAFAYETTE
BOSTON: HOTEL ESSEX, HOTEL AVERY

New York, 6 octombrie 1967

Pentru voi toți care sunteți acolo și v-ați dedicat, ca și mine, pentru un scop abstract al limbajului arhitectural, am acum o mare emoție când mă gândesc și vă văd în atelier într-o armonie comună pe care o prețuiesc în mod deosebit.

Nu prea știu bine ce văd nou și ce revăd din vechiul New York, ce însemnătate are în momentul acesta în lume. Mijloacele ce le au la îndemână sunt gigantice, activitatea este foarte febrilă, mașinaria aceasta a construcției contemporane cu produsele ei industriale, cu finisajele, pe care nici nu pot să vi le descriu, schimbă sensurile tradiționale ale arhitecturii, bazată ca la noi pe beton, cărămidă și tencuială. Schimbă și noțiunea sensului timpului unei vieți omenești și te întrebi ce este aceia „permanentă” când pământul nostru este așa de mic și încă necucerit. Să nu credeți că fac filosofie în amator neavizat.

Ce citesc eu aici, prin intermediul meseriei noastre, se înscrie în toată această căutare dincolo de marginile cunoscute; este similară cu genetica actuală. Toate reprezintă același gest. Până la sfârșit, mie mi se pare că este justificat și prin acestea se întrevede și frumusețea lui. Noi în arhitectură mai avem unele tendințe contemplative și de aceia sedentare. Poate că nu depinde numai de noi; nu avem încă mijloacele necesare să intrăm din plin în această pulsație vie și generală; ne oprim câteodată la forme care ni se par bune pentru că ne sunt familiare și de aceea și utile.

Dacă trec la altă scară, Roma continuă să fie frumoasă în contemplarea ei, iar New York-ul este urât. În ceea ce privește confortabilitatea și valorile comerciale, în magazine, este de neasemuit pe lumea actuală. Se pare că americanele sunt cele mai răsfățate femei din lume, prin ce li se oferă și poate că de aceea au ajuns să arate ca niște păpuși automate, câteodată scoase direct din vitrinele magazinelor cu manechine de visat.

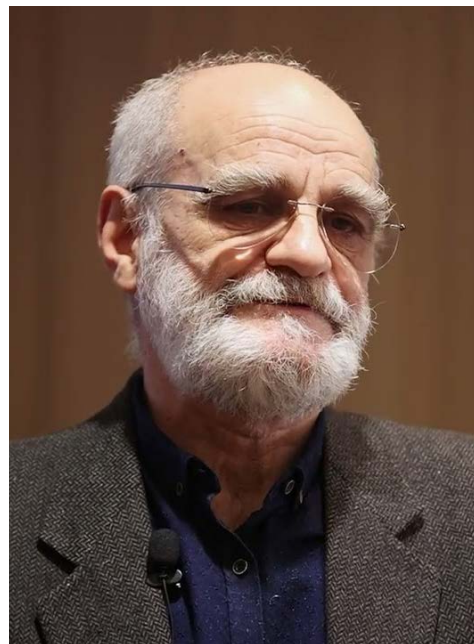
Voiajul îmi este greu, mult mai greu decât mă așteptam, nu mă simt în largul meu, dar asta nu din cauză că sunt foarte sărac. Reflecția definitivă, între ce e bine și ce este rău, nu am acum timpul să o fac. Vom mai discuta-o cu toții când ne vom vedea. Nu mi se pare, de aici văzut, că ce facem noi este slab, ca arhitectură. Însă este o valoare născută din disperare, de a face cu mijloace vechi, imagini noi; astfel acest hibrid, Politehnica, care iese cu atâta greutate din mâinile noastre, poate să fie până la sfârșit o florică fără semințe prea multe, dar totuși viabilă pentru vremea ei. Eu vă salut cu foarte multă și emoționantă căldură și vă rog să nu vă uitați pe voi și să nu mă uitați nici pe mine. Sincer, aș veni acum să fiu cu voi pentru ca astfel să mă simt mai în forță.

Singur aici mă simt dispărut.

Al vostru, Octav DOICESCU

FILIALA
IAȘI-VASLUI

Text: Dragoș CIOLACU

**„CETATEA” ÎȘI PROMOVEAZĂ
PERSONALITĂȚILE
ARHITECTUL GHEORGHE HEREȘ**

În data de 3 februarie 2023, Consiliul Local Iași a votat în unanimitate proiectul de hotărâre privind acordarea domnului **arhitect Gheorghe HEREȘ** a titlului de Cetățean de Onoare al municipiului Iași.

Înalta distincție a fost acordată ca recunoaștere publică a valorii celor peste 60 de ani de activitate desfășurată atât în domeniul arhitecturii, cât și al urbanismului și amenajării teritoriului, activitate materializată într-un număr impresionant de lucrări devenite repere arhitecturale locale sau regionale.

Decan de vârstă al arhitecților ieșeni și președinte de onoare al Filialei Iași-Vaslui a Uniunii Arhitecților din România, dl arhitect Gheorghe HEREȘ (*Gyuri* pentru cei apropiați) a fost o prezență constantă în viața Iașului, un model de urmat pentru generațiile de arhitecți care s-au format în cadrul Institutului ICROM, unde a activat de la începuturile înființării acestuia în 1962, anul „adoptării” de către Iași a proaspătului arhitect maramureșean, cât și ca urmare a activității desfășurate în mediul privat, pentru toți cei care au avut șansa de a-i fi colaboratori apropiați.

În cei 30 de ani de activitate, în calitate de șef Colectiv Proiectare Arhitectură (între anii 1965 și 1980) și șef Secție Arhitectură, Structură, Sistemizare Urbană și Rurală (între anii 1980 și 1992), dl arhitect Gheorghe HEREȘ a participat la elaborarea de proiecte pentru clădiri de locuit în ansambluri de locuințe sau proiecte unicat, proiectare tipizată, clădiri socio-culturale, clădiri de cult, reconstrucții, modernizări sau reabilitări de clădiri de cult, precum și concursuri de arhitectură sau de urbanism.

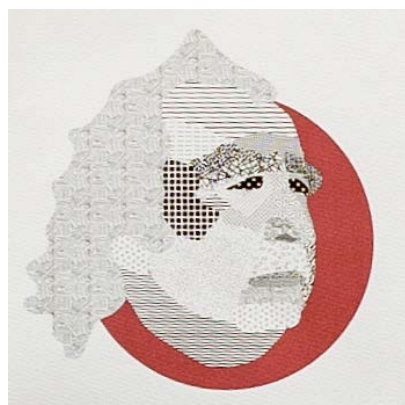
O parte importantă a activității dlui arh. Gheorghe HEREȘ a fost în pionieratul proiectării tipizate, în care a realizat serii de locuințe colective cu structură în diafragme de beton și, mai ales, structuri în cadre lamelare cu deschideri mari, sisteme structurale originale și eficiente, cu impact favorabil asupra spațiului interior, rafinând o practică ce ar putea fi reluată oricând într-o abordare contemporană.

Lucrările elaborate în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului se referă la detalii de sistematizare pentru ansambluri sau artere majore de circulație, studii de siluetă și volumetrie urbană (axa vest - cartier Păcurari și cartierele Dacia, Alexandru cel Bun, Nicolina) sau participarea la concursuri de sistematizare precum Bulevardul Independenței și sistematizarea cartierului Alexandru cel Bun Iași, pentru care a obținut, în anii '70, Premiul Uniunii Arhitecților.

După anii '90, s-a dedicat preponderent arhitecturii eclesiastice, căreia îi găsește o formă de exprimare personală, expresie a cunoașterii profunde a tehnicilor și materialelor tradiționale, materializată în zeci de proiecte noi, dar și în restaurări de biserici, în special catolice, cea mai importantă lucrare fiind Catedrala Catolică din Iași, Institutul Teologic Romano-Catolic Iași, Biserica „Sf. Tereza” din Iași, precum și o serie de așezăminte sociale sau monahale.

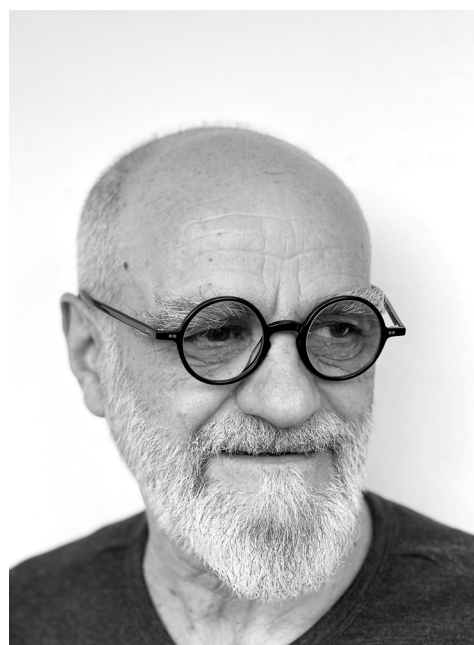
În anul 2022, în cadrul evenimentelor SHARE Architects, dl Gheorghe HEREȘ a fost distins cu Premiul SHARE Architects Opera OMNIA pentru contribuția remarcabilă la dezvoltarea arhitecturii contemporane.

Data de 26 februarie, zi aniversară pentru Uniunea Arhitecților din România prin înființarea la 26 februarie 1891 a Societății Arhitecților din Regatul României, este deopotrivă și ziua de naștere a dlui arhitect Gheorghe HEREȘ, căruia, la împlinirea vârstei de 86 de ani, îi urăm, cu aleasă considerație, *La Mulți Ani, cu sănătate și putere de muncă!*

Text: Dragoș CIOLACU

Foto: Oana STANCIU

PREMIILE „NICOLAE PORUMBESCU” PENTRU STUDENȚI

Uniunea Arhitecților are printre misiunile pe care le onorează constant și pe aceea de a încuraja și susține viitorii arhitecți, fie prin burse ori promovări sau premii acordate celor mai creativi studenți.

Există convenții între UAR și instituțiile de învățământ de arhitectură preuniversitar și superior de a-i încuraja pe tinerii învățăcei în demersul lor de a descoperi nobilul meșteșug al spațiului edificat. Toți am trecut prin școală și ne aducem aminte că o încurajare sau apreciere, după o predare, conta mai mult, câteodată, decât nota obținută. Faptul că, prin acest program de susținere a învățământului, UAR nu a uitat de unde a pornit s-a dovedit în timp o treabă de toată lauda.

Prin tradiție, există un protocol între Uniune și Universitatea „Mincu” de a premia cele mai bune proiecte din primii cinci ani de studii, după toate regulile unui concurs. Începând din acest an, această formulă de promovare s-a extins printr-un contract între UAR central și Facultatea de Arhitectură „G. M. Cantacuzino” din Iași, prin intermediul filialei locale a Uniunii. Ideea a fost primită cu entuziasm și deschidere de conducerea facultății și, odată înțelegerea parafată, am pornit la treabă ca intermediar între cele două instituții, regulamentul fiind foarte explicit în ceea ce privește transparența, conflictul de interese și obiectivitatea, având ca unic scop doar recunoașterea valorii.

Am început cu ce-i mai greu, găsirea unei denumiri a concursului pentru a-l personaliza, așa că Premiile *Nicolae Porumbescu*, ca un tribut adus fondatorului facultății acum mai bine de 50 de ani, a venit firesc.

De comun acord cu organizatorii, a urmat alcătuirea juriului care ne doream să fie național, compus din personalități bine cunoscute în lumea arhitecturii și am avut șansa unui răspuns imediat din partea celor propuși. În final, acesta este compus din Gabriela Petrescu, vicepreședinte UAR, Dorin Ștefan Adam de la Universitatea „Mincu”, Ștefan Racu de la Facultatea de Arhitectură din Cluj, Constantin Gorcea, senator UAR, de la Suceava și Constantin Medaru, coordonatorul unui atelier de proiectare din Iași, profesioniști cu experiență care s-au dovedit extrem de echilibrați în viața profesională ce-i aștepta. Următorul pas a fost selecția proiectelor concurente, care a căzut în sarcina îndrumătorilor de an. De comun acord, am hotărât ca selecția să nu se facă în ordinea notelor primite deja, ci a unui algoritm care să includă și criteriul spontaneității menit să facă departajarea mai obiectivă. Din anul 3 de studii, proiectarea se face în echipă de câte doi, așa că numărul concurenților este semnificativ.

Juriul a avut mult de lucru, dovedit și de faptul că, cu o singură excepție - echipa din anul 4, au fost câte două echipe câștigătoare în fiecare an, lucru îmbucurător deoarece asta dovedește calitatea proiectelor, dar și satisfacția noastră că sunt mai mulți recompensați.

Festivitatea de premiere am stabilit-o într-o vineri, în care majoritatea anilor au atelier, așa că există o oarecare libertate care le permite studenților să fie prezenți, și într-adevăr audiența a fost foarte mare și emoțiile așijderea. Parterul facultății a devenit neîncăpător pentru panourile cu proiectele nominalizate în fața cărora s-a desfășurat ceremonia mult așteptată.

Tânărul nostru coleg Tiberiu Stanciu, un foarte bun grafician, a pregătit afișul evenimentului și diplomele, pe care le-au primit atât premianții, cât și nominalizații. Doamna decan Tania Hapurne împreună cu Constantin Medaru, singurul membru al juriului din Iași, au împărțit laurii în entuziasmul general. Am avut și oaspeți de seamă, o delegație din partea Facultății de Arhitectură din Chișinău, condusă de doamna decan Olga Harea, care a apreciat atât organizarea, cât și ideea de competiție la nivelul anului de studii, care stimulează creativitatea.

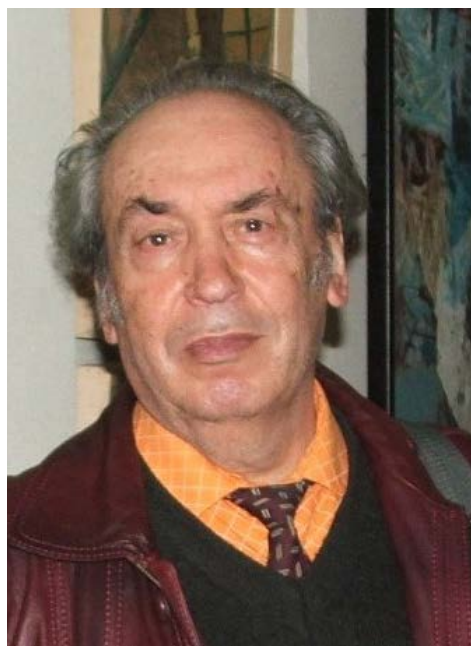
A fost într-adevăr o inițiativă competițională excelentă deoarece doar nota obținută la proiectare nu recompensează efortul depus. Pus într-o postură competițională, satisfacția este mai mare și meritul mai vizibil. Până la urmă și întâlnirea entuziastă a studenților într-un asemenea eveniment merită toată osteneala cu atât mai mult cu cât premiul are și un corespondent financiar.

A fost o experiență minunată, un eveniment ce nu se uită prea repede, ce merită repetat, merit să deschidă viitorilor arhitecți gustul real al competiției.

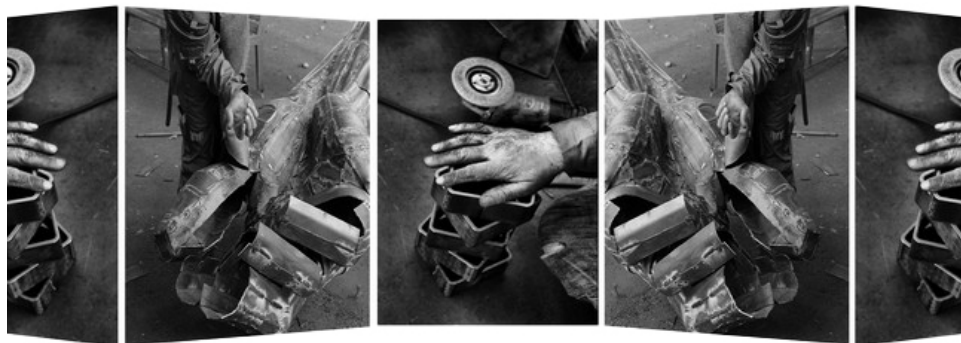

TABĂRA DE SCULPTURĂ ÎN METAL DE LA GALAȚI (1976-2016)

Text: Corneliu STOICA

METAFORE ÎN METAL

Municipiul Galați s-a numărat printre primele localități din țară care au beneficiat de o tabără de creație organizată de Uniunea Artiștilor Plastici cu ajutorul autorităților locale, al cărei scop principal a fost acela de a îmbogăți zestrea artistică a orașului cu lucrări de sculptură monumentală în material definitiv. Și cum, în 1970, la Măgura Buzăului s-a ales piatra din carierele Naeni și Ciuta, la Medgidia și Sibiu - ceramica, la Arcuș și Sălișteștea-Sibiului - lemnul, la Galați, profitându-se de existența Combinatului Siderurgic și a Șantierului Naval, doi giganți industriali de renume, s-a optat pentru fier. Așa se face că în vara anului 1976, mai precis la 1 august, în cele două întreprinderi au poposit zece tineri sculptori, afirmați pe plan național, care au reușit în numai o lună, având sprijinul unor echipe de muncitori cu înaltă calificare și o dotare tehnică pe măsură, să înobileze acest metal mai puțin expresiv cu valențe plastice uimitoare, ce și-au etalat frumusețea și calitățile estetice populând spațiul Falezei Dunării, un loc ce oferă condiții excelente de expunere. A fost un privilegiu pentru oraș, fiindcă în condiții obișnuite achiziționarea lucrărilor de artă modernă ar fi costat enorm.

Lucrările sunt compoziții abstract-decorative de proporții monumentale, fixate pe postamente de beton și acoperite cu lacuri împotriva ruginii. Ele pot fi admirate nu numai de cei care străbat șoseaua paralelă cu panglica albastră a fluviului, dar și de pe vapoarele ce trec pe Dunăre. Faleza a dobândit o personalitate proprie, o atracție singulară, constituind, așa cum subliniază criticul de artă Mircea Grozdea o „panoramă unică în peisajul fluvial, un punct-șoc de atracție vizuală pentru bătrânul port, înnoit cu moderne construcții, dar și prin lucrări de artă de cea mai recentă concepție”. La rândul său, Alexandra Titu scria: „Intervenția estetică operată de grupul de artiști invitați la Galați pune în evidență continuitatea semnificativă dintre spațiul citadin și cel industrial, cărora monumentele li se adresează. Transfigurând în plan estetic elementele vizuale și metodele de operare industriale, referindu-se la un câmp larg de realități culturale tradiționale, la patrimoniul artistic universal, la natură, cu care intră în relații directe, structurile spațiale de pe Faleza Dunării se afirmă în primul rând ca repere culturale complexe”.

Alexandru MARCHIȘ, Solid-lichid

Tiberiu BENTE, Spațiu de joc vegetal

Mihai ISTUDOR, Amfiteatru

Előd-KOCSIS, Capriciile ielelor

Începând cu ediția a III-a (1991), lucrările realizate în Tabăra de sculptură în metal au fost amplasate și în alte locuri din oraș decât pe Faleză, în spațiile verzi de pe strada Brăilei și mult mai multe în Parcul „Cloșca”, din Valea Țiglinei I.

Ingo Glass apelează la forme arhitecturale („Septenarius”, „Piramida soarelui”), sugerând volumetria unui spațiu în ascensiune, iar undeva la bază, construiește din beton un fel de „masă a tăcerii”, amintind și el astfel de Centenarul nașterii lui Brâncuși.

Alexandru Marchiș realizează o compoziție din deșeuri sudate unul lângă altul, alcătuind o țesătură ce-i dă lucrării soliditate și greutate, deși ea este redusă ca dimensiuni în comparație cu celelalte sculpturi („Solid-fluid”).

Tiberiu Bente a realizat compoziții de mari dimensiuni dând curs unei fantezii debordante („Spațiu de joc vegetal”).

Darie Dup ne face să ne gândim la lumea circului („Pasul acrobatului”).

La **Előd Kocsis** elementele modulare dau lucrării un aer baroc („Capriciile ielelor”).

Unele dintre cele mai frumoase lucrări este „Tată și fiu”, purtând semnătura mult regretatului sculptor **Gheorghe Apostu**, stins prematur din viață departe de țară, la Paris, Franța (18 octombrie 1986). Așezată în partea de jos a Falezei, perechea „Tată și fiu” veghează aici, la malul Dunării, ca un totem al celor înghițiți de apele fluviului. Apostu exploatează cu ingeniozitate și lumina reflectată de suprafața lustruită.

„Cetatea” lui **Marian Zidaru**. În spatele metaforelor și simbolurilor plastice se ascund sensuri majore în legătură cu ființa umană, cu existența și destinul acesteia.

TABARA DE SCULPTURA

George APOSTU, Tată și fiu

Daria DUP, Pasul acrobatului

Ingo GLASS, Septenarius

Mircea SPĂȚARU, Incinta

Silviu Catargiu, Pasărea apelor

Manuela Siclodi, Confluente

Gheorghe Terescenco, Poarta Orașului

Reluând firul organizării Taberei de sculptură în metal, Muzeul de Artă Vizuală, Fundația Culturală „Nicolae Mântu” și Facultatea de Mecanică din cadrul Universității au organizat, în vara anului 2012, o nouă **Ediție, a VI-a**, la care au participat șapte plasticieni gălățeni. Lucrările realizate de ei au fost amplasate în campusul universitar.

Ediția a VII-a a Taberei (2016) a fost organizată de Fundația Culturală „Nicolae Mântu” Galați în parteneriat cu Asociația Absolvenților Facultății de Mecanică Galați și Asociația CED România Centrul de Excelență prin Diversitate cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii. Au participat opt sculptori din București, cu un bogat palmares artistic și cu lucrări de artă monumentală nu numai în țară, ci și peste hotare.

Tema propusă de organizatori pentru ediția a VII-a s-a intitulat „**Arc peste timp**”. În cadrul acesteia s-au realizat adevărate metafore plastice ale unor idei semnificând zborul, dorința omului de a năzui la idealuri cât mai înalte, jertfa, dorul de țară, germinația. Unele sunt materializări ale unor motive biblice sau echivalente plastice pentru punerea în evidență a dezvoltării Galațiului pe scara timpului. Toate au intrat în patrimoniul artistic al Primăriei și au fost amplasate în mai multe spații ale orașului.

SUCURSALA SUCEAVA- BOTOȘANI

Text: Adrian SEMENIUC

„ȘCOALA ALTFEL” LA UZINA DE APĂ SUCEAVA

La mijlocul lunii martie 2023, când în unitățile de învățământ era în plină desfășurare programul „ȘCOALA ALTFEL”, sediul organizațiilor profesionale locale ale breslei arhitecților a fost gazda unor grupuri de elevi din ciclul gimnazial.

Vizitele s-au desfășurat în cadrul programului menționat și au avut ca protagoniști elevi cu preocupări în domeniul artelor vizuale de la Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu”. Gazdele s-au pregătit pentru primirea grupurilor de elevi prin montarea pe simeze a unor panouri reprezentative, selecționate din cadrul manifestărilor anuale ale evenimentului „Zilele Culturii Urbane”. În acest fel s-a dorit familiarizarea vizitatorilor cu preocupările specifice profesiei de arhitect, dar urmărind și sporirea interesului micilor vizitatori pentru activitatea specifică domeniului. Alte panouri au cuprins clădiri și imagini reprezentative cu construcții emblematice din zonă, inclusiv cu imagini de la mănăstirile bucovinene restaurate în ultima perioadă, sau desene ale colegilor mai mari, participanți la manifestarea anuală „ZILELE ELEVULUI ARHITECT” sau la programul „DE-A ARHITECTURA”. Elevii cu vârste între 10 și 12 ani s-au dovedit deosebit de interesați și, în ciuda comportamentului zglobiu și dinamic, au fost relativ cuminți, foarte curioși și atenți.

Tinerii vizitatori au inspectat, întrebător și admirativ, panourile expuse și nu au lăsat niciun colț al clădirii necercetat. Aceștia și-au exprimat dorința să vadă și clădirea fostei case a pompelor, corp de construcție alăturat, unde urmează să se

realizeze un viitor spațiu polivalent care ar urma să fie administrat împreună cu Teatrul „Matei Vișniec”. În acel spațiu se vor desfășura repetiții sau spectacole de teatru cu tematici adecvate locației, dar va avea și o sală destinată unor manifestări culturale, dispunând de circa 100 de locuri, care va putea fi folosită și la diverse evenimente ale arhitecților din zonă.

Gazdele au făcut cu greu față torentului de aserțiuni surprinzătoare, observații sau întrebări încuietoare. Am reținut o mostră de întrebări și comentarii ale foarte tinerilor vizitatori:

- Din ce (material) e făcută construcția asta, care pe dinăuntru pare beton și pe din afară e cu iarbă.
- Dacă voi fi arhitect, voi face case pe lună!
- Eu o să mă uit la ele cu binoclul!
- Cine sunt mai importanți?! Inginerii sau arhitecții!?

În final s-au arătat mulțumiți de cele văzute, unii chiar încântați și patru sau cinci dintre vizitatori s-au „hotărât, în mod ferm”, să se facă arhitecți!

Oricum, noi îi mai așteptăm și până atunci...

LOCUIŢĂ SOCIALĂ DIN VIENA DE SECOL XX

Prof. dr. arh. Markus TOMASELLI - membru al Camerei Arhitecţilor şi Consultanţilor de Inginerie din Viena şi profesor de design urban şi şeful Institutului de Urbanism, Arhitectură şi Design peisagistic la Universitatea de Tehnologie din Viena.

Începutul unui dialog despre LOCUINŢELE SOCIALE, pentru că Viena este o referinţă în privinţa intervenţiei anti-SPECULĂ a statului, subvenţionarea chiriilor, implicarea statului şi protejarea populaţiei, renovare urbană, integrare socială - subiecte ample si dureroase.

ARHITECTURA POST-DEZASTRU ŞI COMUNITARĂ: 2005-2019

Prof. dr. Ikaputra IKAPUTRA

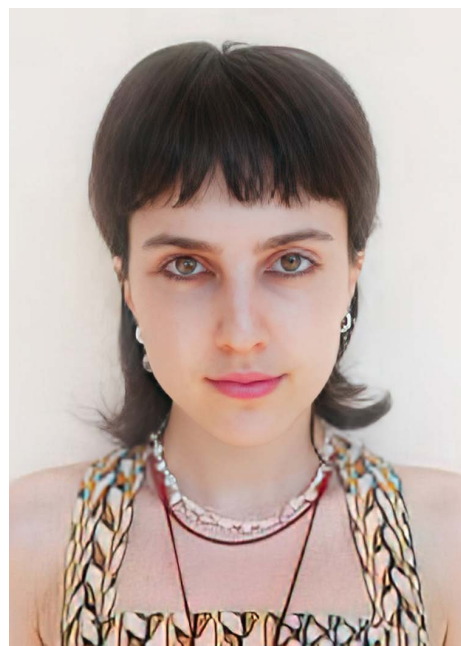
Profesor şi şeful Centrului de Studii în Transport şi Logistică la Universitatea Gadjah Mada, Yogyakarta, Indonezia, implicat în reconstrucţia post-dezastru, din 2005, lucrează în programul Indonezia / Austria, în arhitectură şi urbanism.

Prelegerea a împărtăşit experienţa practică a unui specialist obişnuit să convieţuiască cu dezastrele, provenind din una dintre zonele cel mai greu încercate ale Pamântului. De la abordarea teoretică s-a ajuns la aspecte concrete legate de construirea „Adăpostului după dezastru” în Post Tsunami Aceh (2004), Post cutremur din Java (2006), Post erupţia Merapi (2010), Post cutremurele Pidie Jaya (Aceh) (2016) şi Post Lombok (2018).

LA
 ÉCOLE NATIONALE
 SUPÉRIEURE
 D'ARCHITECTURE
 DE LA PARIS-
 LA VILLETTE

Text: Silvia NICULAE

CENTRUL SOCIAL DE LA CHIOJDU

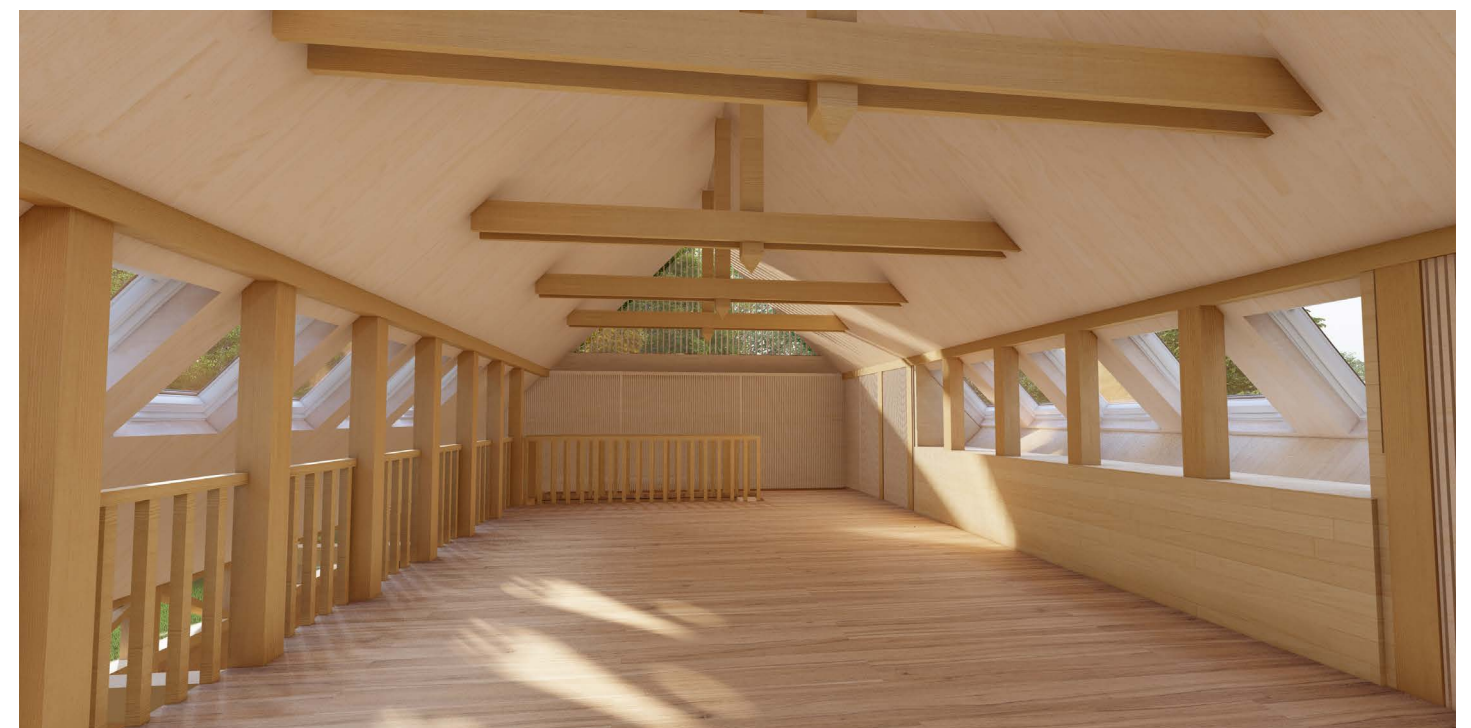
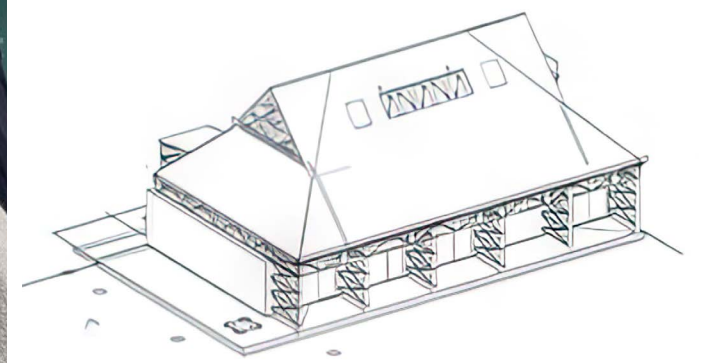
Uniunea Arhitecților din România își face simțită prezența în viața comunității din satul Chiojdu. Alături de vizitatorii atrași de Casa cu Blazoane și taberele sale de vară, UAR aduce Universitatea de Arhitectură și oamenii ei talentați și implicați să ajute administrația locală în dorințele și nevoile sale de zi cu zi.

Datorită unor fonduri câștigate de UAUIM, care dublează posibilitățile locale, se va construi Centrul Social pentru victimele violenței domestice, de care este nevoie în comunitate. Primăria a identificat un teren pe care l-a pus la dispoziția proiectului și a cofinanțat, alături de ARHIPERA, construirea Centrului.

Echipa proiectului este formată din: coordonator conf. dr. arh. Lorin Niculae, stud. arh. Irina Ursea, stud. arh. Silvia Niculae, drd. arh. Irina Scobiola.

Proiectul este implementat împreună cu Primăria Chiojdu, susținut de re:arc Institute, în parteneriat cu Uniunea Arhitecților din România și Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”.

Două dintre membrele echipei beneficiază de burse Erasmus și, în data de 22 martie, le-au prezentat colegilor lor proiectul pentru un CENTRU COMUNITAR situat în satul Chiojdu, la École Nationale Supérieure d'Architecture de la Paris-la Villette, la invitația doamnei profesoare Viviana Comito, în cadrul cursului „Matériaux / territoire : cycles de vie et de ville”, condus de profesoara Comito.

Stud. arh. Silvia Niculae împreună cu stud. arh. Irina Ursea au vorbit despre procesul de proiectare, inspirația din arhitectura locală și implementarea materialelor, tehnologiilor locale și know-how-ului local.

Studenții participanți au avut întrebări despre tehnicile constructive, materialele găsite local și alcătuirile din lemn. Am fost întâmpinate cu mult entuziasm și dorința de a vizita șantierul și Școala de Vară Arhipera, ediția a XI-A, 2023! Mulțumim mult pentru invitația atât de amabilă, primirea călduroasă și discuția care a urmat prezentării!

ACADEMICIANUL RĂZVAN THEODORESCU (1939-2023)

Text: Ileana TUREANU

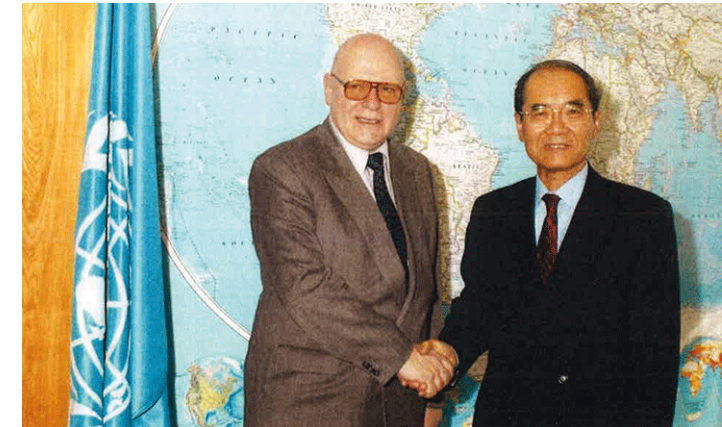
Aducem un ultim omagiu marelui cărturar Răzvan THEODORESCU, unul dintre cei mai profunzi și rafinați cunoscători ai arhitecturii românești, unul dintre marii iubitori ai monumentelor naționale, un militant pentru salvarea patrimoniului românesc și a valorilor vechi și contemporane ale arhitecturii românești.

Prieten devotat al arhitecturii și al arhitecților, academicianul Răzvan Theodorescu ne-a fost permanent alături, ne-a fost sprijin, model și călăuză. Locul său rămâne în sufletele noastre, dar și în marile scrieri dedicate cauzei comune a cunoașterii și înțelegerii valorilor autentice ale culturii noastre.

Născut la 22 mai 1939, la București, Răzvan Theodorescu a fost istoric de artă, președintele Secției de Arte, Arhitectură și Audiovizual a Academiei Române, secretar general al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene, profesor la Universitatea de Arte, membru titular al Academiei Române. A fost directorul general al Televiziunii Române, în perioada 1990-1992, și ministru al culturii, între anii 2000-2004.

„Sunt mândru că aparțin unui popor inteligent, unui popor care a știut să treacă prin istorie, a știut să fie luptător la nevoie, oportunist la nevoie și trădător la nevoie. În ceea ce privește personalitățile, nația română stă pe umerii a trei titani: unul este poetul național, Mihai Eminescu, unul este istoricul național, Nicolae Iorga, și cel de-al treilea este dramaturgul național, Ion Luca Caragiale”, declara Răzvan Theodorescu.

Și-a început cariera științifică la Institutul de Istoria Artei al Academiei Române,

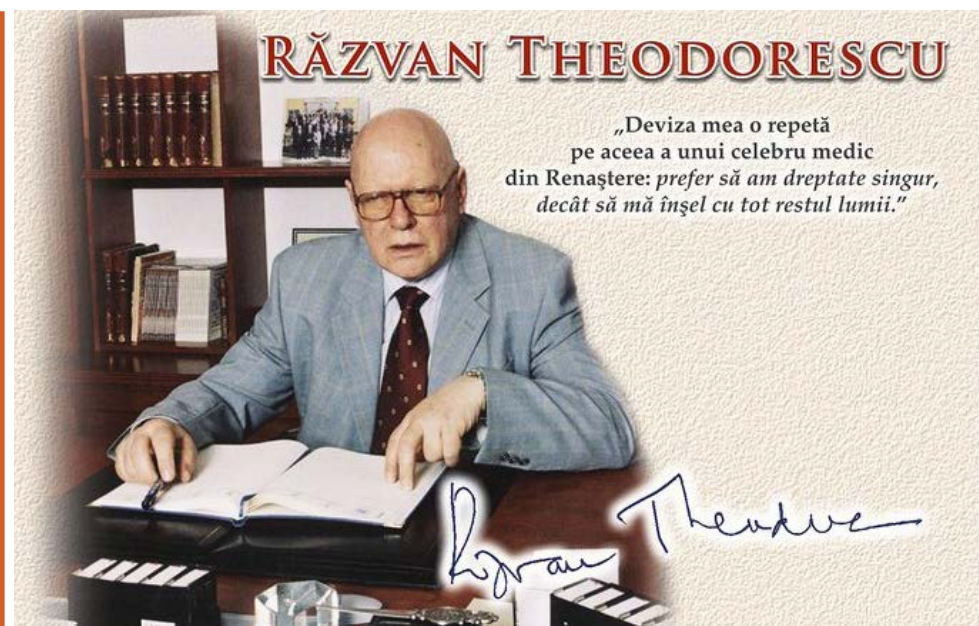

a fost Conferențiar asociat la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București în prezent Universitatea Națională de Arte (UNArte), unde, din 1990, a ținut cursuri de artă medievală europeană, tipologia artei sud-est europene și de istoria civilizației europene. A fost profesor invitat la Centrul Superior de Studii Medievale din Poitiers; rector al Academiei pentru Studiul Istoriei Culturii și al Religiiilor (1995-2000); șeful primei catedre umaniste UNESCO din România (studii sud-est europene); secretar general al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene; rector al Universității Media etc.

A fost distins cu Premiul „Bernier” al Institutului Franței (1969), Premiul „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române (1976), Premiul „Herder” al Universității din Viena (1993), Cavaler și Comandor (din 2003) al Ordinului Artelor și Literelor al Republicii Franceze; Ordinul Național Pentru Merit în Grad de Mare Ofițer (2000); Ordinul Crucea Moldavă (2003); Cavaler al Ordinului Purtătorilor de Cruce ai Sfântului Mormânt - Ierusalim (2004). În mai 2022, a fost reales vicepreședinte al Academiei Române.

Specialist în istoria artei și istoria civilizației, a semnat lucrări privind relațiile artei și culturii medievale românești cu arta și cultura bizantină și balcanică: „Mănăstirea Dragomirna” (1965), „Mănăstirea Bistrița” (1966), „Biserica Stavropoleos” (1967), „Bizanț, Balcani, Occident la începuturile culturii medievale românești (secolele X-XIV)” (1974), „Un mileniu de artă la Dunărea de Jos (400-1400)” (1976), „Itinerarii medievale” (1979), „Piatra Trei Ierarhilor” (1979), „Istoria văzută de aproape” (1980), „Civilizația românilor între medieval și modern. Orizontul imaginii (1550-1800)” (1987). De asemenea, a fost autorul lucrărilor „Drumuri către ieri” (1992), „La peintures murales moldaves aux XV-e - XVI-e siècles” (1995), „Roumains et Balkaniques dans la civilisation sud-est européenne” (1999), „Picătura de istorie” (1999), „Constantin Brâncoveanu între «Casa Cărții» și «Levropa»” (2006), „Europa noastră și noi” (2008), „Regards d’historien” (2009), „Cele două Europe” (2013), ori de memorialistică - „Cele 900 de zile «ale manipulării»” (1994).

VENERATIO IN PERPETUUM

Text: Augustin IOAN

Îl cunoșteam și eu, ca toată lumea arhitecților, pe profesorul Răzvan Theodorescu, pentru că, vorba profesorului și colegului de Academie Romeo Belea, „a scris despre arhitectură mai mult decât toți arhitecții la un loc”.

Era numele din spatele *Teleenciclopediei*, dar, mai ales, era unul dintre prea puținii care au semnat scrisoarea de protest, alături de Grigore Ionescu, împotriva demolării Mănăstirii Văcărești și, în genere, a patrimoniului arhitectural distrus de Ceaușescu. Un unghi de abordare a lucrurilor pe care nu l-a trădat nici după aceea, de curând a scris și a vituperat public dinaintea modificărilor aduse imobilului Bazaltin, al lui Marcel Iancu, de către „proprietarii” săi ruși și, se înțelege, de către arhitectul care a semnat proiectul.

L-am revăzut, de aproape, la o conferință despre București, organizată prin 2006 sau 2007 de către Colegiul Noua Europă, cel fondat de profesorul Andrei Pleșu, unde a vorbit liber, limpede și informat despre subiect preț de mai bine de o oră. Nu l-am reîntâlnit decât în 2013, când, printr-o fericită circumstanță, am început să colaborăm la elaborarea unor expoziții care au fost itinerate prin lume. Am fost la Rabat cu una dintre ele. Cu acest prilej, am dus discuții îndelungi asupra unor subiecte deopotrivă contemporane și vechi, unde se simțea la fel de acasă.

Cele mai semnificative, pentru mine, au fost cele despre arhitectura și arta cantacuzin-brâncovenească, dar și cele privitoare la arhitectura interbelică, mai cu seamă din timpul domniei lui Carol II, pe care îl admira ca voievod al culturii naționale, deși nu era deloc regalist. „După moartea lui Brâncoveanu, a persistat o atmosferă apăsătoare, spunea regretatul academician, reflectată de o anume predominanță a temelor apocaliptice în arta bisericilor construite după 1714” (am făcut atunci, la tricentenarul morții, în 2014, o foarte bine documentată expoziție pentru care ne-a dat un studiu foarte detaliat privitor la ctitoriile Brâncoveanului).

Despre regalitate, prin 2016, am comentat chiar legătura cu Brâncoveanu a dinastiei, dânsul aducându-ne în atenție, spre pildă, cererea Regelui Carol II către

Doicescu de a face reprezentarea, prin Pavilionul Regal și Casa Românească, a țării ca la Hurezi. Plus alte, nenumărate, momente de istorie proprie, legate de episoade cât a fost obligat să lucreze pe șantierul blocurilor de la Sala Palatului (episod evocat recent și în prezentarea expoziției academicianului prof. dr. arh. Romeo Belea, de la finele anului 2022). Cartea de memorii, a lui Narcis Dorin Ion, nu le surprinde pe toate și nici nu ar fi avut cum.

L-am văzut și vesel, euforic, povestind graseiat și cu gestică aferentă episoade proprii din perioada ministeriatului de la Cultură (2000-2004), dar și implodat, la înmormântarea fiului său. Îi păstrez recunoștință și pentru chemarea în Academie, pe care nu a mai apucat să o ducă prin furcile caudine ale diferitelor aprobări, dar și pentru că, împreună cu profesorul Belea, colegul dumisale de secție în Academie, au făcut posibilă acordarea Premiului Duiliu Marcu pentru arhitectură catedralei arhiepiscopale cu necropolă regală, de la Curtea de Argeș, în 2017, cu fix o zi înainte de înmormântarea regelui. Chiar domnia sa mi-a înmănat Premiul. Ulterior, am discutat, pe îndelete, despre neo-bizantinism, mai ales în declinația sa interbelică.

Știu că i se impută perioada de la TVR și prietenia cu Ion Iliescu, nedezmințită vreodată. Pentru mine, exemplul de rectitudine profesională în favoarea salvării monumentelor, dat înainte de 1989, cântărește suficient de mult încât să nu îl explic pe profesorul Răzvan Theodorescu doar prin prisma activității d-sale politice. Într-o singură circumstanță am fost tustrei în același platou de televiziune, când se discuta despre Memorialul lui 1989 din Piața Palatului Regal / Revoluției. Aș vrea să revăd emisiunea aceea, a lui Dragoș Bucurenci. Ce știu sigur este că, ulterior, domnul academician mi-a povestit, de-a fir a păr, toate micile istorii dindărătul alegerii (de către Ion Iliescu personal) a proiectului câștigător. Și, totuși, am scris textul „Scobitoarea Treimii”, în care am dezvoltat pe larg poziția pe care am menționat-o pe scurt și intimidat de... colegii de platou - atunci.

Dumnezeu să îl ierte și să îl odihnească pe eminentul profesor Răzvan Theodorescu. Eu, unul, îl regret sincer și îmi vor lipsi discuțiile de asemenea altitudine precum cele pe care am fost norocos să le am cu Domnia Sa. Ultima dată, l-am întâlnit la conferința de la Operă a dlui Mircea Dumitru, prieten comun. A venit cu troleibuzul și, de acolo (eu venisem pe jos, de la facultate), m-a luat de braț și am mers foarte încet până la Operă. Am discutat despre căminul studentesc de lângă, despre Opera din Baku, model pentru cea făcută de Doicescu. Sub portic, ne-am despărțit, urmând să discutăm despre admiterea mea printre... nemuritorii de la Academie. Și, când colo...

MĂ TATĂ, MĂ ... LA RĂSCRUCE DE DRUMURI

Text: Sorin GABREA

CONSTANTIN JUGURICĂ (1931-2023)

„Mă, tată, mă...”, așa ne spunea, când se întorcea de la „o vizită de lucru”... „Ne-a bătut rău...”, după care, cu privirea în gol, începea să ne spună ceea ce putea spune...

Domnul director arhitect Constantin Jugurică - Jugu, așa cum îi spuneam noi, *ipebiștii*, era printre cei nelipsiți de la „vizitele de lucru ale conducerii superioare de partid și de stat”, care se petreceau săptămânal, în București și în județul Ilfov. Directorul nostru era un profesionist de înaltă clasă și, totodată, un om de înaltă ținută morală. Foarte apropiat de colegii lui - oamenii din Institutul Proiect București, a reușit, mulți ani, într-o perioadă extrem de complicată, să mențină echilibrul atât de necesar, între dispozițiile imperative, primite de la nivelurile superioare ale comanditarului totalitar, și posibilitățile tehnice reale. A participat, cu foarte mici excepții, la toate acțiunile de remodelare a Bucureștiului - vizite de lucru, prezentări ale proiectelor, la Sala Plenarelor (Sala Omnia, în prezent), la ședințe de lucru de la Primărie sau de la Guvern. Se implica direct în proiecte, pe care le coordona cu calm și cu pricepere.

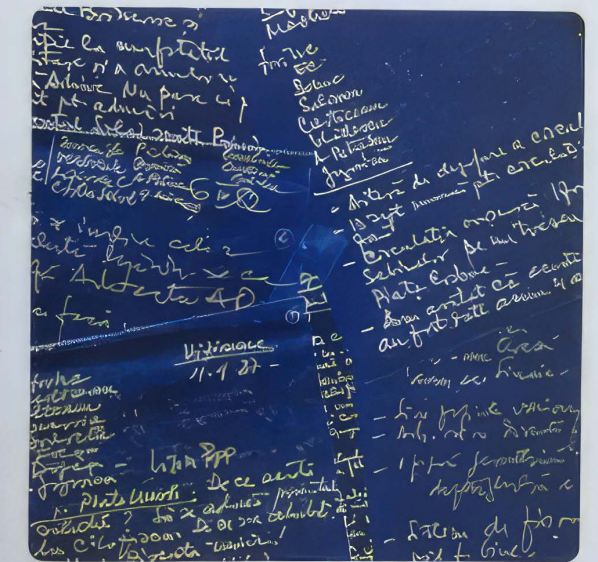
Deseori, ne miram văzând directivele primite prin așa-numitele „Note de cancelarie”, documente cu putere de act normativ, care cuprindeau „prețioasele indicații” ale lui Ceaușescu, transmise în timpul vizitelor de lucru. *Jugu* ne aduna și, cu multă răbdare, făcea traducerea necesară, în limbaj tehnic, a conținutului documentelor. Eram surprinși, uneori, văzând apropieri surprinzătoare, față de prevederile *Planului Director de sistematizare a Bucureștiului*, aprobat în 1935. Traseul metroului, în lungul Dâmboviței, construcțiile din Dealul Arsenalului, conexiuni ale orașului cu zona înconjurătoare, reamenajarea râului Dâmbovița și multe altele se regăseau, cu distorsionări mai mici sau mai mari, în acțiunile din anii '80.

Era limpede că *cineva*, competent, dar și foarte abil, reușea să strecoare idei și informații profesionale, în noianul de „indicații” aberante. Nu am aflat niciodată adevărul, dar l-am bănuț pe domnul Jugurică. Am așteptat, cu mare nerăbdare, cartea autobiografică... Ne-am înșelat! Nicio vorbă despre acțiunile sale - numai relatări blânde, povestiri liniștite, departe, foarte departe de tensiunea momentelor de atunci...

Un om care a știut să conducă din umbră, discret, liniștit și competent! Un om foarte diferit de mulți alți colegi, care, aflați în posturi de conducere, adăugau, cu de la sine putere, la tensiunea vremii, laude, osanale, doar-doar vor fi auziți. Nu l-am văzut niciodată la volan. Mergea, întotdeauna, pe jos... folosea răs-

Arhitect CONSTANTIN JUGURICĂ

Memoria carnetelor cu însemnări
BUCUREȘTIUL CUTREMURAT 1977-1989

timpul astfel câștigat pentru decompresie, pentru liniștirea momentelor tensionate... „Trebuie să ai antrenament ca pentru cosmonauți”, spunea după o astfel de întâlnire violentă. Mai apoi, liniștit și cu competență, ne transmitea date necesare pentru proiect.

De obicei, în primele zile ale fiecărei săptămâni, când Secretarul General se plimba prin oraș, se produceau „exploziile”: se demolează Labirint, sau zona fostei Operete, sau alte dispoziții similare, cu efecte teribile... În ziua următoare, constructorul - Centrala Construcții a Capitalei - era prezent la IPB și cerea planul de săpătură. Nu era timp pentru povești... *Jugu*, așa cum era cunoscut între colegi, ne spunea ce s-a petrecut; încercam rapid să găsim o soluție, astfel încât, până sâmbătă, când avea loc prezentarea machetelor la Sala Plenarelor, să putem alcătui o propunere pertinentă. Erau puse în funcțiune toate resorturile interne ale instituției, de la topometriști până la atelierul de machete. În răstimp, amplasamentul era „curățat”, și excavatorul era amplasat pe teren, cumva în mijlocul locului pe care urma să se ridice obiectivul. Aveam circa 2-3 zile, timp în care trebuia să livrăm un plan de săpătură, și mai apoi, o săptămână pentru planul de fundații. Totul se derula la intensitate maximă. Nu era loc de studiu, dar nici de greșeală. Aveau loc numeroase consultări, discuții cu colegii din alte secții - toate conduse de către Jugu...

Când avea cinci ani, a plecat din munții Pindului și a venit, cu familia, în România. În București, a văzut primul bec electric... A studiat în țară. A fost director tehnic arhitect în Proiect București, în vremea când acest lucru conta. A fost președinte al Uniunii Arhitecților. Dar, cel mai important lucru, a fost mentor pentru generații de arhitecți și de proiectanți de toate categoriile și meseriile.

A fost un ctitor înțelept și calm, al orașului, într-o vreme zbuciumată și complicată. A încercat, tot timpul, atât cât se putea, să atenueze șocurile conducerii politice din acea vreme. Nu a reușit decât rareori... Dar, dacă n-ar fi fost el...

A fost... *Jugu*...

DORU COVRIG (1953–2023)

Arh. Ion VEDE:

Mi-l amintesc, în holul Facultății de Construcții din Timișoara... când ne-am început călătoria către visata și dorită profesie, în vara anului 1972. ... se afișaseră listele cu rezultatele la examenul de admitere. Dintre cei ce se îngrămădeau, un băiat, brunet și bine legat, sare în sus și strigă, fluturându-și brațele: „Ha, ha, sunt primul!”. Au urmat șase ani în care o temeinică prietenie ne-a apropiat și legat pentru totdeauna... Fire iscoditoare și deloc comodă, Doru Covrig căuta, cu intuiție și îndrăzneală, soluții inedite atât în proiecte, cât și-n relațiile... instituționale... le leg semnificația atât de perioada celor aproape 3 ani cât s-a aflat în fruntea Clubului A, pe vremea studenției, cât și de lucrările de mai târziu, pe care le-a însemnat cu atributele sale de arhitect robust, prolific și inventiv.... Doru ne-a exemplificat și ceea ce reprezintă seriozitatea și temeinicia în viața familială, Doina fiindu-i, cu credință, alături dinainte de cutremurul din 1977.

El va rămâne, în amintirile celor care i-am fost camarazi, drept unul dintre liderii carismatici ai generației noastre.

Texte preluate din: **BIUAR SIBIU**
(consemnat de Mircea ȚIBULEAC)

arh. Smaranda BICA

arh. Ion VEDE

arh. Florin MACHEDON

arh. Vlad GAIVORONSKI

Arh. Smaranda BICA:

Traseul său profesional este remarcabil, mărturie a unei firi întreprinzătoare, care s-a împlinit deplin după 1990, când a înființat propriile firme de arhitectură și construcții, de proiectare și execuție: Agroconstrucția SA, SC Eurocam Construct, SC Villa Design, SC CD Studio, SC Atrium DC etc. Acest parcurs nu a fost lipsit de provocări, dar optimismul și determinarea l-au făcut pe Doru Covrig să pornească pe un nou parcurs profesional.

A abordat de la proiecte de urbanism și studii de sistematizare la Timișoara, Arad, Brad și în împrejurimi, la proiecte de hoteluri și pensiuni, precum și amenajări și decorații de interior. Activităților de proiectare de arhitectură întrepătrunse cu cele de edificare propriu-zisă li se adaugă cele de manager de proiect pentru investiții de anvergură, supermarketuri în Timișoara, Arad, Cluj-Napoca, Buzău, Iulius Mall din Timișoara. A inițiat, pentru prima dată în regiune, realizarea de construcții din lemn după tehnici canadiene.

Încă din studenție Doru Covrig a arătat disponibilitatea de a activa în cadrul comunităților, fiind șef de asociație studentă la Timișoara și activ la Club A București. Persoană generoasă și caldă, s-a implicat în activități sociale: Centru de agrement în Râu de Mori, Retezat, Centru de zi pentru vârstnici în Comloșul Mare, Timiș, proiectarea de biserici etc.

Din poziția de cadru didactic, a adus în îndrumarea tinerilor o viziune pragmatică și realistă prezentată jovial și convingător... Acum 2 ani a fost ales președinte al sucursalei Timiș - Caraș Severin și membru în Senatul UAR.

Arh. Florin MACHEDON:

Cei veniți în anul 4 de la Timișoara au format, la București, un grup „mai altfel”, în sensul că aduceau cu ei un alt stil cu care Școala bucureșteană nu era obișnuită. Doru era unul dintre fermenții activităților grupului. Grupul aducea un stil provenit din școala BAUHAUS, care nu se purta atunci nici la școala de la Cluj, nici în cea a lui Porumbescu de la Iași. Această nouă abordare i-a pus în situația să se „războiască” cu profesorii bucureșteni care erau contrariați. Într-un final au înțeles că veneau cu o altă învățătură de la dascălii de la Timișoara - Coheci, Fackelmann, Dumitrescu etc.

Doru era un om umblat încă din prima tinerețe. Am fost colegi încă din clasa a 5-a. Doru era un tip foarte aplicat în afaceri. Mai recent, îl regăsim pe Doru ca reprezentant al firmei ATRIUM BUILDING - case de lemn, case inteligente. În iulie anul trecut, Doru, care nu se simțea deloc bine, împreună cu Mircea CRACULEAC, au organizat întâlnirea de 50 ani de la terminarea liceului.

Arh. Vlad GAIVORONSKI:

Ne cunoaștem de copii, Doru fiind cu 5 ani mai mare.

Doru era în facultate, la Timișoara, pe vremea „treptizării”, i-am „bobocit” pentru prima dată chiar lui Doru, care își dădea diploma de conductor.

Așa se obișnuia, pentru noi, cei care am prins „interesantul” experiment al celor 10 ani de TREPTIZARE...

Doru era un om pozitiv și extrem de optimist, cu care îți făcea mare plăcere să mergi în excursii, ceea ce îl făcea să fie extrem de dorit de studenți, cât timp a predat în cadrul facultății din Timișoara.

CRISTIAN PETRESCU (1951-2023)

A plecat și Cristi într-o seară, imprevizibil - Cristian Petrescu, colegul nostru și prietenul meu timp de vreo 53 de ani, întâlnit pe lumea asta încă înainte de a fi studenți arhitecți. A plecat imprevizibil, nu pentru că ar fi vrut, ci pentru că, în mod sigur, așa a fost să fie. Tocmai ne întâlneam la înmormântarea lui Eugen Drăghescu, un alt prieten bun și coleg, dispărut cu trei săptămâni înainte. „Am început să ne întâlnim din ce în ce mai des pe la înmormântări, suntem deja pe listă!” - i-am spus cu amărăciune. „Nu, eu nu sunt pe listă, eu mai am vreo treizeci și ceva de ani de trăit! Mi-am propus să trăiesc până la o sută opt ani!” - mi-a răspuns în stilul lui mucalit, mai în glumă, mai în serios. Dar soarta nu a vrut așa și plecarea lui năprasnică ne-a luat pe toți pe nepregătite și ne-a frânt.

El a scăpat de această viață tulbură despre care discutam uneori pe terasa Casei Arhitecților de la Sinaia, la o țigară, un whisky și o cafea - cum îi plăcea lui. A trecut în altă lume mai bună, cea în care credea și unde probabil ne va aștepta pe fiecare, cu zâmbetul lui permanent pe sub mustață.

Cu noi însă este mai rău, căci ne-a lăsat în suflet un loc gol pe care nu-l va mai putea ocupa nimeni, căci nimeni nu-l va mai putea umple ca și el. Era atât de tonic, de săritor, gata în orice situație să te ajute, gata oricând să discute cu tine despre ale tale sau despre orice altceva. Da, despre orice altceva din orice domeniu, căci era o adevărată enciclopedie. Cristi era prietenul pe care îl găsești rar, dacă îl găsești, așa că noi cei care l-am pierdut pentru un timp nu vom putea pune pe nimeni în locul lui... Mă tot gândesc că nu putea fi ceva mai nepotrivit decât ca tocmai el să moară! Și ne lipsește dureros.

Ne-am cunoscut înainte de facultate, împărțind un foarte bun prieten de suflet care la un moment dat ne-a adus împreună. Ei fuseseră colegi „la Tonitza” - liceul de arte plastice - și cu toții speram ca împreună să fim curând colegi la Arhitectură. Dar iarăși soarta a hotărât cum voia ea, să intrăm pe rând, nu cum ne doream noi, iar prietenul nostru comun Teo să ajungă la Construcții, apoi în Germania. Facultatea ne-a absorbit cu totul, fiind în ani diferiți, nu mai aveam timp ca altă dată de petrecut împreună, apoi ne-a aruncat în alte valuri și câțiva ani buni ne-a despărțit.

Dar, după Revoluție, ne-am reîntâlnit în alt grup de prieteni, arhitecți desigur, și totul a continuat ca și când anii care trecuseră fuseseră doar câteva luni. Și chiar dacă, între timp, căpătasem ceva experiență și de viață, și în meserie, nici unul din noi nu îmbătrânise în suflet, ceea ce a însemnat foarte mult pentru ca în ceilalți 33 de ani care au urmat să rămânem la fel ca pe vremuri și aproape nedespărțiți, cu familiile noastre de arhitecți cu tot și cu grupul de prieteni pe care îl aveam fiecare.

Am fost în vacanțe împreună, la Barcelona, la Lisabona, la Veneția la Bienalele de

Text: Gabriela PĂȘĂRIN

Arhitectură, la Balurile Arhitecților, acolo unde s-au organizat. Ne-am petrecut toate aniversările și aproape toate sărbătorile împreună, ani în șir am trecut pragul dintre ei împreună, fie în București, fie la Sinaia la Casa Arhitecților, am fost împreună la tot felul de întruniri profesionale, fie la Sediul Uniunii, fie în altă parte. În timp, ajunsesem „family”, așa că îmi lipsește ca un frate pe care l-am pierdut, poate și pentru că legătura noastră a fost mai mult de suflet și nu profesională, căci nu am lucrat niciodată împreună.

Proiectele însă i le cunoșteam. Majoritatea au fost proiecte importante, foarte multe din ele complexuri hoteliere răspândite prin țară, locuințe, sedii administrative, sedii de bănci, școli, spitale, toate lăsate în urmă ca semn că el a trecut pe aici. Dar cel mai drag i-a fost proiectul Complexului sportiv de la Piatra Arsă, pe care l-am văzut împreună, acum două veri, când am avut ocazia să ne povestească cu pasiune și nostalgie despre toate fazele lui. Îmi amintesc câteva proiecte de ale lui Cristi din școală, pe când eram studenți, care mă fascinaseră atât de tare încât mă făcuseră să nu mă mai cred atât de grozavă, chiar dacă eram cu un an înaintea lui. Cristi era deosebit de talentat. Și totuși, indiferent de asta și de toate proiectele mari la care lucrase ca șef de proiect, niciodată nu l-am auzit să comenteze excesiv, să facă prea mult caz de asta sau cumva să aibă acea morgă elitistă de „mare arhitect” pe care foarte mulți o afișează cu emfază, fără să fie cu adevărat

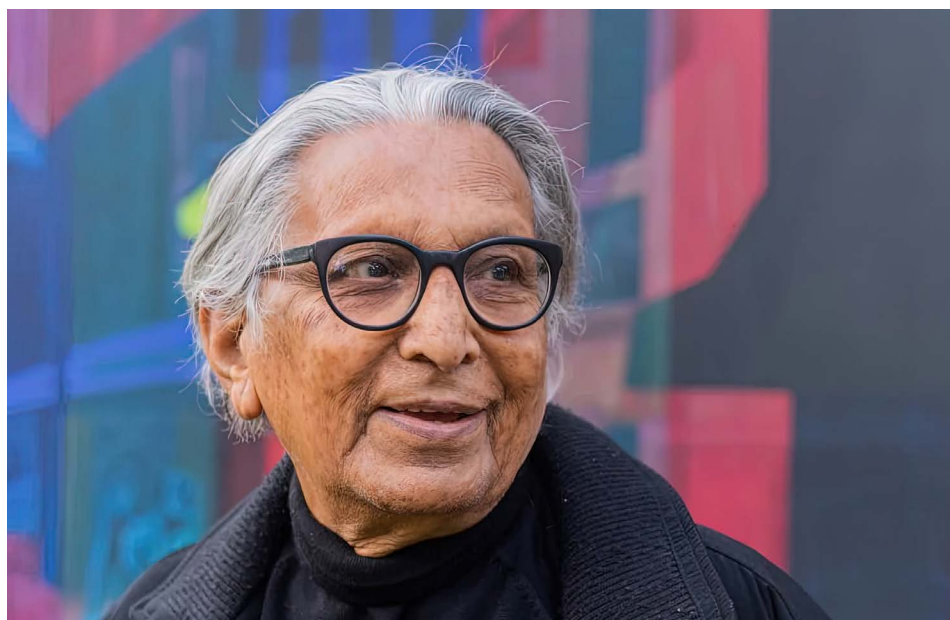
și fără să aibă asemenea portofoliu profesional.

De o modestie enervantă chiar, Cristi era un om atât de normal, atât de firesc, de natural, de sincer și direct încât numai cei puțini la minte și la suflet nu l-ar fi putut îndrăgi. Sau cei invidioși, căci la câte calități avea, pentru cei lipsiți de ele nu era așa ușor de suportat, mai ales că mai avea obiceiul, la cât de hâtru era, să-i mai ia subtil peste picior pe toți cei care călcau în străchini. Mă fascina întotdeauna cu nelipsitul lui simț al umorului pe care îl îndrepta cu atâta nonșalanță spre oricine și orice i s-ar fi împotrivit - apanajul oamenilor inteligenți. Din păcate, Moartea nu s-a lăsat impresionată și ni l-a luat. Sau, poate, l-a plăcut atât de mult încât a vrut să-l aibă numai pentru ea... Un om deosebit și rar, prietenul ăsta al meu! Și după atât timp cât a trecut deja de la plecarea lui, încă nu pot accepta că nu-l voi mai întâlni nicăieri prezent prin zilele care mai urmează. Cine îmi va mai spune mie de-acum, hâtru: „Ce faci, Gabone?”.

Sunt convinsă că toți cei care l-am cunoscut îi vom duce lipsa dragului nostru prieten și coleg Cristi Petrescu - arhitectul cu zece ani de facultate (3 conductor plus 7 seralist) și cu atâtea proiecte care îi supraviețuiesc, în palmares. Și mai sunt convinsă că ne vom aminti deseori de el, mai ales atunci când vom avea nevoie de cineva care să ne facă tonică și amuzantă atmosfera, pentru că ne va lipsi.

PREMIUL
 PRITZKER
 2018

Text: Oscar Holland, CNN

 BALKRISHNA DOSHI
 (1928-2023)

„Arhitectura adevărată este viața”, își rezumă Doshi filosofia

Balkrishna Doshi, unul dintre cei mai renumiți arhitecți indieni, considerat că a definit arhitectura indiană post-colonială, distins cu Premiul Pulitzer în anul 2018, a murit la vârsta de 95 de ani.

„Ați creat o școală de arhitectură, literal și metaforic”, l-a omagiat Norman Foster. De-a lungul carierei de șapte decenii, Doshi a susținut arhitectura publică și locuințele la preț redus pentru cei săraci din India. „Doshi a jucat un rol esențial în modelarea discursului arhitecturii în întreaga Indie și la nivel internațional, începând cu anii 1950”, se arată într-o declarație de la Premiul Pritzker. „Influențat de maestrul secolului al XX-lea, Le Corbusier și Louis Kahn, el a explorat relațiile dintre nevoile fundamentale ale vieții umane, conectivitatea cu sine și cultura și tradițiile sociale. Prin abordarea sa etică și personală a mediului construit, a atins umanitatea în fiecare clasă socio-economică a țării sale natale”.

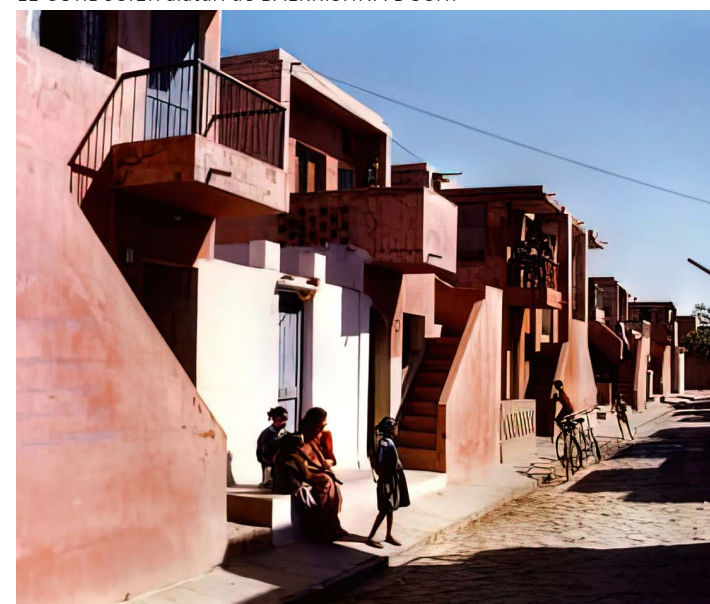
Născut în Pune, în 1927, Doshi a lucrat în atelierul lui Le Corbusier, la Paris, la începutul anilor 1950, înainte de a se întoarce în India pentru a supraveghea proiectele maestrului modernist, în Chandigarh și Ahmedabad.

S-a stabilit la Ahmedabad, unde și-a înființat cabinetul, Vastu Shilpa Consultants, și mai târziu unele dintre cele mai cunoscute proiecte ale sale, inclusiv Sala Memorială Tagore și Amdavad ni Gufa, un muzeu subteran cu o serie de acoperișuri cu cupolă.

Doshi a finalizat peste 100 de proiecte în Bangalore, Hyderabad și Jaipur.

LE CORBUSIER alături de BALKRISHNA DOSHI

Ansamblul ARANYA

Studioul arhitectului - SANGATH (Ahmedabad, India)

Deși recunoscut internațional, munca sa s-a concentrat aproape exclusiv pe țara natală, unde a realizat Institutul Indian de Management din Bangalore și clădirea Madhya Pradesh Electricity Board din Jabalpur.

Dezvoltarea Aranya Low Cost Housing, din orașul Indore, a articulat poate cel mai bine viziunea lui. Disponând de o rețea complicată de pasaje, curți și spații publice, a oferit 6.500 de reședințe la prețuri accesibile pentru peste 80.000 de persoane.

Vorbind pentru CNN despre câștigarea Premiului Pritzker, în 2018, Doshi și-a exprimat angajamentul de a folosi arhitectura ca o forță pentru binele public.

„(În India) vorbim de locuințe, vorbim de squatters, vorbim de sate, vorbim de orașe - toată lumea vorbește, dar cine va face cu adevărat ceva în privința asta?”, a întrebat. „Am luat decizia personală că voi lucra pentru «cealaltă jumătate» - aș lucra pentru ei și aș încerca să-i dau putere”.

Povestind propriile întâlniri cu „sărăcia extremă” în copilărie, Doshi a continuat să-și reafirme angajamentul față de locuințele sociale din India.

„Acești oameni nu au nimic - nici pământ, nici loc, nici loc de muncă”, a spus el. „Dacă guvernul le dă o bucată de pământ, ei pot simți că: «Voi munci din greu și voi găsi o modalitate de a-mi construi propria casă». Dacă îi puneți împreună ca o comunitate, există cooperare, există împărțire, există înțelegere și există toată această difuzare a religiei, castei, obiceiurilor și ocupației”.

COLEGIU DIRECTOR

ȘEDINȚA COLEGIULUI DIRECTOR DIN 21.02.2023

În această ședință a Colegiului Director, cele mai importante subiecte discutate au fost: analiza proiectelor de bugete pentru anul 2023, acordul de parteneriat pentru realizarea unui Centru social la Chiojdu, situația proiectelor culturale 2023 depuse de structurile teritoriale ale UAR, regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Culturale și încheierea unui acord de parteneriat între Uniunea Arhitecților din România și MB Studio SRL, în vederea organizării unei serii de evenimente și expoziții în Republica Coreea.

S-AU EMIS URMĂTOARELE DECIZII:

- Decizia nr. 2 din 21.02.2023 privind numirea doamnei Smaranda BICA în funcția de președinte interimar al sucursalei Timiș-Caraș Severin a Uniunii Arhitecților din România;
- Decizia nr. 3 din 21.02.2023 privind avizarea bugetelor Uniunii Arhitecților din România, pentru anul 2023;
- Decizia nr. 4 din 21.02.2022 privind avizarea proiectului pentru Acordul de parteneriat dintre Uniunea Arhitecților din România și Asociația Arhipera pentru realizarea unui centru social în Comuna Chiojdu, județul Buzău;
- Decizia nr. 5. din 21.02.2022 privind aprobarea Parteneriatului dintre Uniunea Arhitecților din România și MB Studio SRL, în vederea organizării unei serii de evenimente și expoziții în Republica Coreea.

Text: Mirela MERCURIANU

ȘEDINȚA COLEGIULUI DIRECTOR DIN 23.03.2023

La ședința Colegiului Director din data de 23.03.2023, pe ordinea de zi s-au aflat următoarele subiecte:

- Avizarea regulamentelor celor trei comisii permanente ale Senatului, Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei culturale, Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei sociale, Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei organizatorice, relația cu membrii și resurse financiare, a Regulamentului de funcționare a centrelor culturale ale Uniunii Arhitecților din România, a Regulamentului de organizare și funcționare a Senatului UAR, a Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Director;
- Finanțarea proiectului cultural Litoralul Românesc 1950-1990 și aprobarea finanțării proiectelor culturale validate de Comisia culturală;
- Desemnarea reprezentantului UAR la Congresul mondial UIA, Copenhaga, 2023;
- Informare despre Bienala Națională de Arhitectură din 2023.

S-AU EMIS URMĂTOARELE DECIZII:

- Decizia nr. 6 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de organizare și funcționare a Senatului;
- Decizia nr. 7 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Director;
- Decizia nr. 8 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei culturale a Senatului;
- Decizia nr. 9 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei sociale a Senatului;
- Decizia nr. 10 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei organizatorice, relația cu membrii și resurse financiare a Senatului;
- Decizia nr. 11 din 23.03.2023 privind avizarea Regulamentului de funcționare a Centrelor Culturale ale UAR;
- Decizia nr. 12 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului „In Memoriam arhitect Călin Hoinărescu”;
- Decizia nr. 13 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectelor culturale „Secession Oradea. Ziua Art Nouveau - 10 Iunie” și „Să cunoaștem Parcul Natural Văcărești”;
- Decizia nr. 14 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectelor culturale „Conferință și Expoziție - Femei excepționale din arhitectura românească”;
- Decizia nr. 15 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului „Tur de Arhitectură 2023”;
- Decizia nr. 16 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului cultural „Pro Piano România - Prietenii Muzicii”;
- Decizia nr. 17 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului cultural „Evoluția școlii de arhitectură 1813-2023 - C.A.S.A.”;
- Decizia nr. 18 din 23.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului „Litoralul românesc 1950-1990”;
- Decizia nr. 19 din 23.03.2023 privind desemnarea reprezentantului UAR la Congresul Internațional UIA;
- Decizia nr. 20 din 23.03.2023 privind plata membrilor Comisiei de cenzori pentru elaborarea și depunerea raportului anual.

ȘEDINȚA COLEGIULUI DIRECTOR DIN 29.03.2023

La ședința Colegiului Director din data de 29.03.2023 pe ordinea de zi s-au aflat următoarele subiecte:

- Aprobarea finanțării a două proiecte culturale -, „Zilele Culturii la Uzina de Apă” Suceava, Ediția a X-a și „EXOD” - în cadrul programului MUST-ul de Arhitectură.
- Prezentarea execuției bugetelor de venituri și cheltuieli aferente exercițiului financiar 2022.

S-AU EMIS URMĂTOARELE DISPOZIȚII:

- Decizia nr. 21 din 29.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului cultural Zilele Culturii la Uzina de Apă Suceava, Ediția a X-a - „Educație prin patrimoniu”;
- Decizia nr. 22 din 29.03.2023 privind aprobarea finanțării proiectului cultural „EXOD”;
- Decizia nr. 23 din 29.03.2023 pentru prelungirea termenului prevederilor Dispoziției Colegiului Director nr. 17/05.07.2022 în trimestrul II aferent exercițiului financiar 2023.

SENAT

ȘEDIȚA SENATULUI DIN 28.02.2023

Ședința este deschisă de doamna președinte, arhitect Ileana Tureanu. Printre cele mai importante subiecte care s-au aflat pe ordinea de zi a ședinței Senatului din data de 28.02.2023 au fost aprobarea Acordului de parteneriat pentru realizarea Centrului social Chiojdu, aprobarea bugetelor Uniunii Arhitecților din România pentru exercițiul financiar 2023 și primirea de noi membri.

S-AU EMIS URMĂTOARELE HOTĂRÂRI:

- Hotărârea nr. 1 din 28.02.2023 pentru aprobarea Acordului de parteneriat dintre Uniunea Arhitecților din România și Arhipera și finanțarea investiției „Centrul Social pentru plasarea victimelor violenței domestice”;
- Hotărârea nr. 2 din 28.02.2023 privind aprobarea Bugetelor Uniunii Arhitecților din România pentru exercițiul financiar 2023;
- Hotărârea nr. 3 din 28.02.2023 privind primirea de noi membri.

ȘEDIȚA SENATULUI DIN 30.03.2023

Pe ordinea de zi a ședinței Senatului din data de 30.03.2023 s-au aflat următoarele subiecte:

- Aprobarea situațiilor financiare aferente exercițiului financiar 2022, aprobarea repartizării rezultatului exercițiului și raportului administratorilor pentru anul 2022;
- Aprobarea regulamentelor de organizare și funcționare ale celor trei comisii ale Senatului Uniunii Arhitecților din România, aprobarea Regulamentului de funcționare a centrelor culturale, a Regulamentului de organizare și funcționare a Senatului, a Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Director;
- Bienala Națională de Arhitectură, ediția a XV-a 2023, informare;
- Primirea de noi membri.

S-AU EMIS URMĂTOARELE HOTĂRÂRI:

- Hotărârea nr. 4 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Senatului UAR;
- Hotărârea nr. 5 din 30.03.2023 privind aprobarea situațiilor financiare încheiate la 31.12.2022, repartizarea rezultatului exercițiului financiar 2022 și aprobarea Raportului administratorilor;
- Hotărârea nr. 6 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de

organizare și funcționare a Comisiei culturale a Senatului;

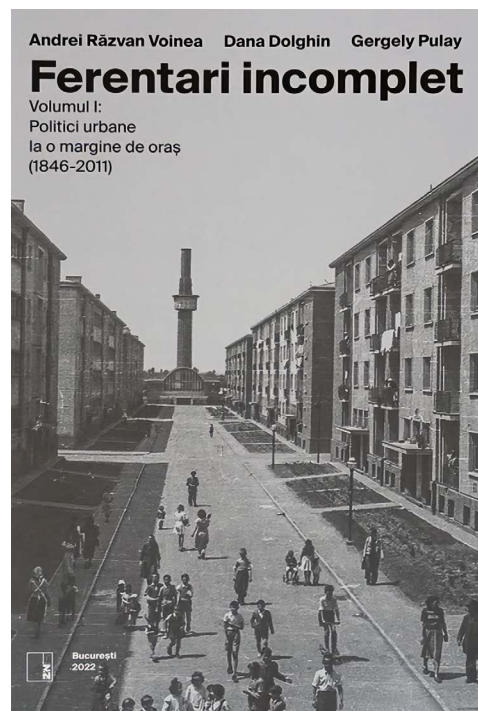
- Hotărârea nr. 7 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei sociale a Senatului;
- Hotărârea nr. 8 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei organizatorice, relația cu membrii și resurse financiare a Senatului;
- Hotărârea nr. 9 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de funcționare a Centrelor Culturale ale UAR;
- Hotărârea nr. 10 din 30.03.2023 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Director;
- Hotărârea nr. 11 din 30.03.2023 privind primirea de noi membri;
- Hotărârea nr. 12 din 30.03.2023 privind aprobarea efectuării unor analize și întocmire a documentației pentru sistemul de supraveghere video de la Centrul de Cultură Arhitecturală din J. L. Calderon, nr. 48, București;
- Hotărârea nr. 13 din 30.03.2023 de modificare și completare a Hotărârii Senatului nr. 31 din 21.07.2022 privind alegerea comisiilor permanente ale Senatului Uniunii Arhitecților din România.

ULTIMELE ACHIZIȚII

NOUȚĂȚILE PRIMĂVERII

Mulțumirile noastre se îndreaptă către autori și către Ordinul Arhitecților din România. Ne bucură inițiativa OAR de a dona Bibliotecii UAR cărțile și publicațiile din fondul de finanțare a proiectelor editoriale. Acest demers este o contribuție necesară și o sursă importantă de completare și dezvoltare a fondurilor de documente deținute de Biblioteca UAR, care sunt extrem de utile atât arhitecților, cât și studenților arhitecți, în sprijinul procesului didactic și al cercetării.

Text: Olimpia SULTANA

„Ferentari incomplet. Volumul I: Politici urbane la o margine de oraș (1846-2011)”

Lucrarea „Ferentari incomplet”, coordonată de Andrei Răzvan Voinea, Dana Dolghin și Gergely Pulay, face parte din colecția Cartiere din București, lansată de Studio Zona în 2022, și urmărește evoluția cartierului, de la jumătatea secolului al XIX-lea până în prezent.

Colecția debutează cu un volum al istoriei cartierului Ferentari și va continua cu cartierele Crângași, Titan, Berceni și Militari, în care reconstruirea discursului istoric reprezintă un efort cu atât mai complex cu cât evoluția a fost marcată de schimbări drastice, precum dezindustrializarea de după 1989 și construirea de ansambluri rezidențiale.

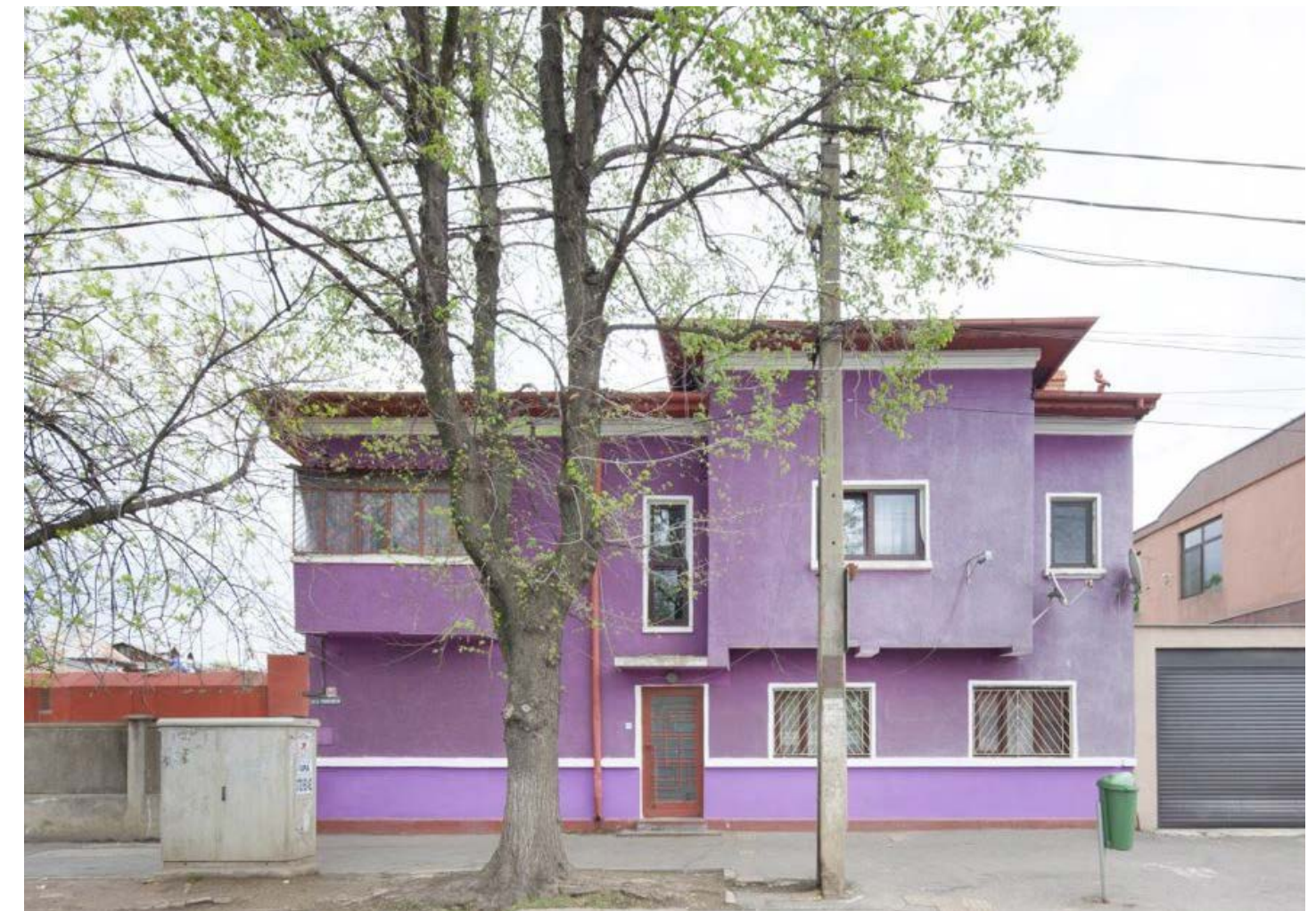
Studiul de față este structurat în 4 capitole și ține seama de literatura asupra construirii imaginii urbane și abordează istoria investigând transformările

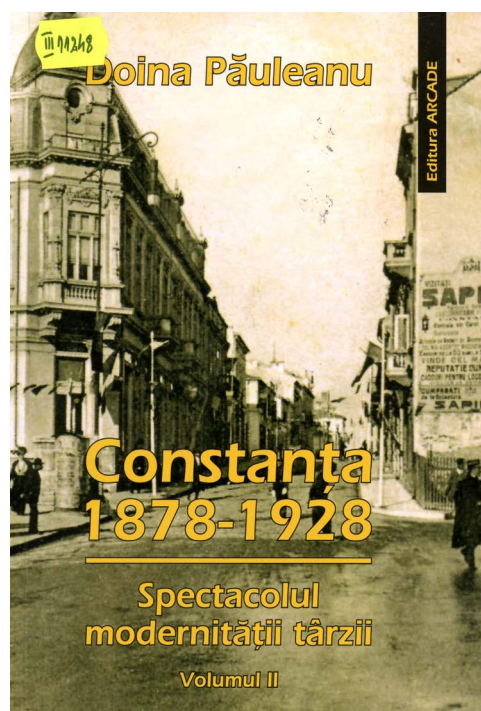
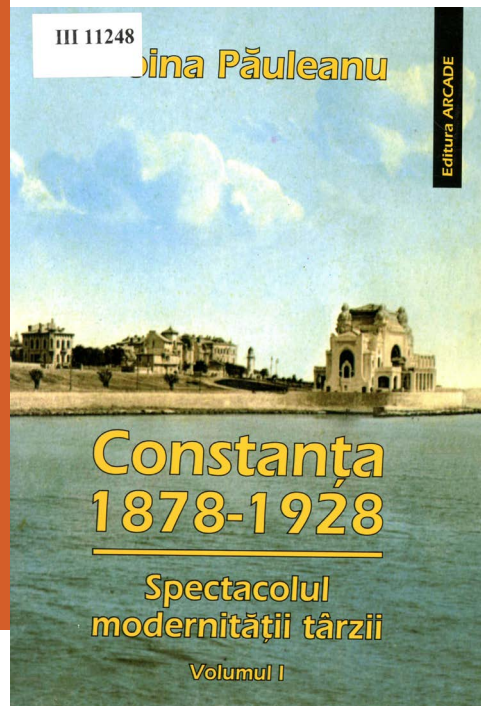
cartierului din perspectiva locuirii. Lucrarea redă perspectiva antropologică asupra cartierului, scrisă de Gergely Pulay, autor al unei lucrări de doctorat despre Ferentari, susținută la CEU în 2017, și ne invită să privim din perspectiva unei zone interstițiale, de melanj între sat și oraș, abordându-l în afara conceptelor de „ghetou” și „mahala”. Continuând cu analiza provenienței numelui „Ferentari”, planurile orașului, existența podgoriilor și limita administrativă, primele autorizații de construire pe strada Ferentari, planurile de sistematizare, exproprierile și alinierea, lucrările edilitare, arhitectura.

Însă, în ultimii ani, cartierul își consolidează identitatea multiplă prin dezbateri și controverse, transformându-se într-o zonă care propune proiecte sociale pentru locuitori și aduce noi inițiative de folosire a spațiului construit. Printre aceste programe se numără inițiativele conduse de organizații neguvernamentale precum Policy Center for Roma and Minorities, Asociația Casa Bună, Studiourile

Ferentari și Asociația Zi de Bine, Centrul Comunitar ILO Ferentari (al Asociației Carusel), care au implementat numeroase proiecte sociale, culturale, educaționale, de sănătate publică, inițiative de desegregare și de prevenire a sărăciei sau de creștere a încrederii comunitare printre locuitori.

Studio Zona lansează colecția Cartiere din București, o serie de volume despre istoria apariției și evoluției cartierelor Capitalei, în secolele al XIX-lea și al XX-lea, precum și despre percepția asupra lor. Este o analiză ce cuprinde atât date despre fostele comune suburbane, includerea lor în limitele administrative ale orașului, proiectele urbanistice și arhitecturale edificate în aceste noi zone, aportul administrației sub impulsul diverselor viziuni despre „modernizare”, cât și, la fel de important, dimensiunea socială a locuirii, bazată pe cercetarea interacțiunii locuitorilor cu spațiul construit și modul în care a evoluat memoria urbană a cartierelor nou formate.

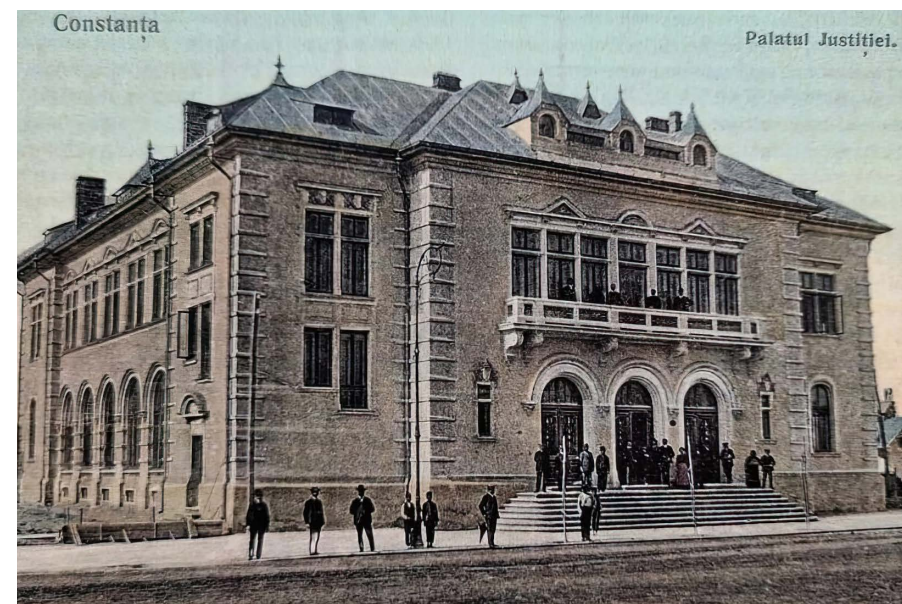
**„Constanța: 1878-1928. Spectacolul modernității târzii”, Vol. I-II,
Doina Păuleanu**

Regretata și respectata Doina Păuleanu „prezintă acest segment foarte important din istoria Constanței în care ideea de exil, în descendența ovidiană, care se instaurează în mintea tuturor oamenilor ce ajung imediat după 1878 aici, se transformă în dorința și în certitudinea că aici se construiește o lume nouă”.

Istoriei Constanței, a orașului, a județului, a Dobrogei, în toate aspectele sale: artă, urbanism, civilizație, dezvoltare culturală, patrimoniu, monumente de arhitectură, viață socială, autoarea le-a închinat lucrări temeinice, ale căror concluzii se bazează pe ani de cercetări în arhive, unde a descoperit mărturiile nașterii și devenirii urbei de la malul Pontului Euxin.

Criticul și istoricul de artă Doina Păuleanu, în lucrarea „Constanța 1878-1928. Spectacolul modernității târzii”, dedică pagini aparte, prin bogăția informațiilor și prin diversitatea izvoarelor istorice, așezării și evoluției populației de la malul mării. Scrie cu mare plăcere despre construirea Cazinoului, a caselor, hotelurilor, cafenelelor Constanței, oferă importante analize de istoria arhitecturii, publică sau reconstituie prin desen planuri arhitecturale de arhivă, redă istorii detaliate, pline de date și declarații încântătoare în stângăcia formulărilor de epocă, despre mobilizarea civică și administrativă a urbei în construcții de statui, de gări, în deschideri de muzee sau de bulevarde.

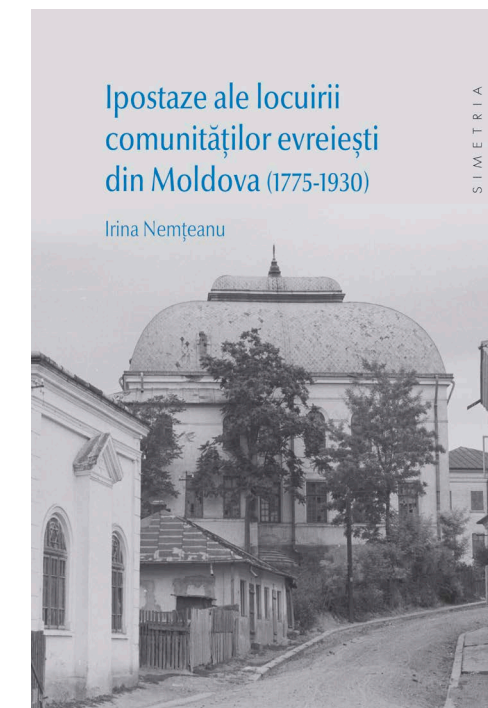
De fapt, așa cum susține cercetătorul, aceasta este ideea principală a cărții. Venită târziu în structura statală a României, Dobrogea recuperează prin intermediul unor oameni extraordinari care „au încercat să ne lege de trecut, de Ovidius, probă că statuia lui Ovidiu se face în această perioadă, dar să și imprime niște ritmuri de creștere extraordinară”. -

Potrivit criticului de artă, înnoitoare a fost concepția lui Carol, Brătianu și Kogălniceanu, care au fost foarte greu acceptați în epocă, deoarece ei au înțeles că un port la Marea Neagră reprezintă, de fapt, deschiderea spre lume. „Nimeni nu credea acest lucru, toți vedeau în acest loc, un loc arid, unde până și Ovidius s-a simțit la capătul lumii. Edilii acelei perioade au reușit să transforme și mentalitatea, dar și orașul, de la aspectul unui sat oriental somnolent, într-o mare metropolă. Atunci oamenii au optat pentru cele mai noi formule, care au însemnat, pe de o parte, reamenajarea urbanistică a orașului, dar și transformarea sa estetică. Este zona în care se construiește frumos, se construiesc imobilele care sunt considerate astăzi purtătoare de stil și

embleme ale orașului, e o perioadă în care se nasc oameni legați de zona aceasta, marile familii care vor da apoi oameni de seamă care la rândul lor acționează prin gesturi și atitudini importante”.

Cetățean de onoare al județului Constanța, Doina Păuleanu a publicat numeroase cărți, volume de artă, lucrări de istorie a artei, de management cultural sau antropologie urbană. Pentru toate realizările sale a fost recompensată de-a lungul timpului, cu numeroase distincții precum Premiul Academiei Române „George Oprescu” în domeniul istoriei artei pentru lucrarea „Constanța: 1878-1928. Spectacolul modernității târzii”.

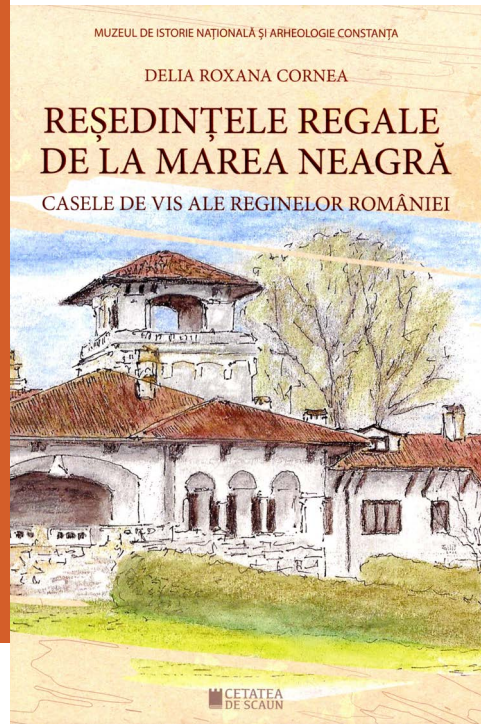
**„Ipostaze ale locuirii comunităților evreiești
din Moldova (1775-1930)”, Irina Nemțeanu**

Cartea arhitectei Irina Nemțeanu deschide un capitol inedit în cercetarea românească de arhitectură. Spre deosebire de ce s-a petrecut în Europa Centrală și de Vest, în România, niciun istoric de arhitectură nu s-a aplecat până acum asupra locuirii comunităților evreiești (așkenaze) din Moldova, deși acestea au constituit o prezență însemnată în economia, demografia și dezvoltarea urbană timp de aproape două secole, o prezență ale cărei urme fizice par să fi fost șterse de istoria torturată a acestor comunități și de transformările aduse de modernitate și etapele succesive

de modernizare urbană. Tocmai această pierdere a urmelor face atât de temerară întreprinderea Irinei Nemțeanu de restituție a locuirii evreiești din târgurile și târgușoarele moldovenești ca dimensiune importantă a evoluției lor, restabilind astfel contribuția culturilor alogene la dezvoltarea urbană și depășind schemele uzuale de analiză urbană și percepțiile comune, uneori deformate de ideologii naționale și clișee naționaliste. „Astăzi, în lipsa locuitorilor evrei propriu-ziși și a atmosferei Idișkeitului - identității culturale a evreilor așkenazi - ele rămân doar un martor discret al unui fenomen de mult apus, dar încă semnificativ și de luat în considerare în viitoarele politici urbane”.

Pentru a surprinde amploarea și diversitatea conceptuală a fenomenului, volumul este structurat în patru părți care au o anume caracteristică de lectură - au calitatea de a putea fi citite independent, dar și împreună; sunt ipostaze, privite din mai multe puncte de vedere, care ajung să participe la reliefarea unui proces complex - dar puțin cunoscut de publicul larg sau chiar de către specialiști - de spațializare specifică a locuirii comunitare evreiești. „Este tabloul unei dezvoltări pe care evoluția contextului-gazdă, devenit tot mai neprielnic, chiar tabloul a rămas totuși gravat în geografia urbană a Moldovei grav dușmănos, a întrerupt-o; dar precum și în memoria spațială, poate și afectivă, a celor care au emigrat în Israel, lucru pe care autoarea ni-l semnaleză. De aceea, cartea și cercetarea Irinei Nemțeanu reprezintă - cel puțin din punctul meu de vedere - o foarte elegantă reverență adusă unor comunități care au contribuit substanțial la dezvoltarea modernă a României și pe care, din neștiință sau în virtutea prejudecăților, le uităm.”

(extras din prefața „Un tablou aproape pierdut”, prof. univ. dr. arh. Ana Maria Zahariade)

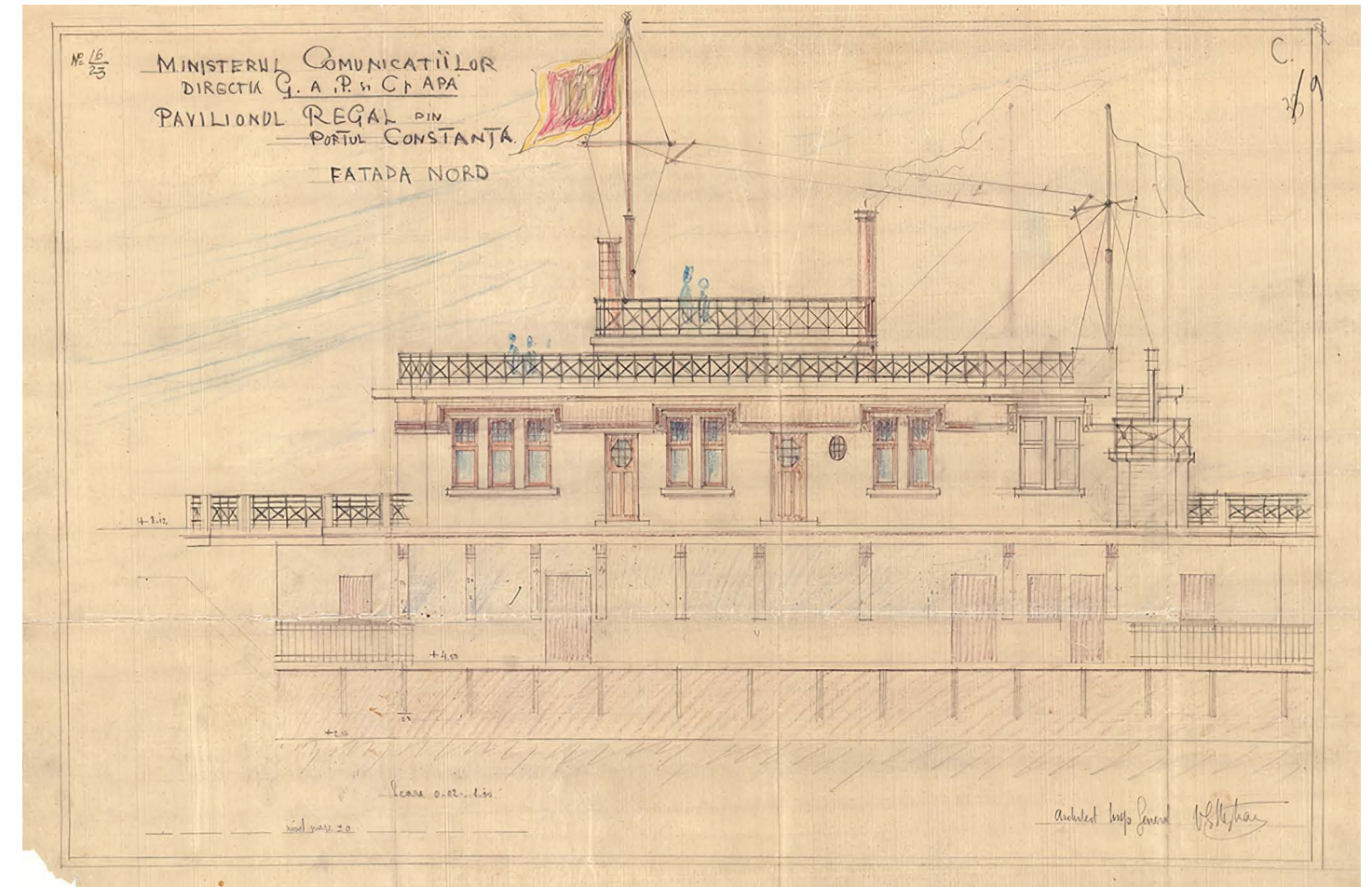
**„Reședințele regale de la Marea Neagră
– Casele de vis ale reginelor României”**

Volumul, semnat de muzeograf dr. Delia Roxana Cornea, este rodul unei cercetări de doi ani și are la bază documente și fotografii de epocă ce reconstituie moștenirea culturală pe care regalitatea a avut-o pentru dezvoltarea și modernizarea Dobrogei și a Constanței. Apare sub egida Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, cu cofinanțare nerambursabilă AFCN, în cadrul proiectului cultural ce și-a propus promovarea clădirilor regale de la Marea Neagră și, mai ales, și-a propus să tragă un semnal de alarmă cu privire la situația fostului Palat Regal de la Mamaia și a vilei ce a aparținut Reginei Maria, cea care, în mod fundamental, și-a pus amprenta asupra evoluției acestor reședințe regale de la Constanța și Balci.

Delia Roxana Cornea tratează evoluția istorică a celor patru reședințe regale de la Marea Neagră, respectiv Palatul Regal de la Constanța, care a funcționat în perioada 1907-1922, astăzi sediul Tribunalului, Pavilionul Regal din Port (1910-1947), astăzi Muzeul Portului Constanța, construite în paralel, legate de lume, atunci și acum, cu marile porturi europene. Reședința regală de la Mamaia (1927-1932), semn al deosebitei atenții de care orașul și portul s-au bucurat în timpul domniei Regelui Carol I, dar și a urmașului acestuia, Regele Ferdinand I Întregitorul, și, bineînțeles, Palatul Regal de la Balci, care funcționează astăzi sub forma Centrului Cultural „Dvoreca” Balci.

Se impune totuși și se atrage atenția: în primul rând este absolut necesară conștientizarea autorităților locale și demararea demersurilor în vederea includerii fostei vile regale ce a aparținut Reginei Maria - Cara Dalga, în Lista Monumentelor istorice, și în al doilea rând, valoarea arhitecturală și istoric-memorialistică a celor două clădiri impune o reconsiderare a politicii autorităților locale și naționale, în sensul salvării, restaurării și valorificării cultural-turistice a celor două imobile, ce ar putea căpăta, într-un viitor nu prea îndepărtat, statut de centru cultural sau muzeu după modelul reședinței regale de la Balci.

Arhitect Dan Corneliu

SFÂNTUL MUNTE ATHOS Pelerin între veacuri

 ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
 Προσκυνητές μεταξύ των ηλικιών

 СВЯТАЯ ГОРА АФОН
 Паломник меж веков

 HOLY MOUNTAIN ATHOS
 Peregrin between the ages

 SANTO MONTE ATHOS
 Pellerini tra i secoli

„Sfântul Munte Athos, Pelerin între veacuri” - Arh. Dan Corneliu

Arhitectul Dan Corneliu este un om fermecător, înzestrat cu imaginație, umor și bunătate sufletească, mare iubitor de desen, geografie, psihologie și muzică, cu privirea luminoasă, statura mică și aerul ștregăresc care îi ascund vârsta.

A trăit, a făcut și a văzut multe, a salvat de la dispariție monumente istorice și de arhitectură, și-a petrecut a doua parte a vieții călătorind prin multe locuri în lume. „Pelerinajele” lui, așa cum îi place să le numească, s-au concretizat în albume și expoziții. Cel mai nou album se numește „Sfântul Munte Athos Pelerin între veacuri”. Desenele reproduse în albumul „Sfântul Munte Athos. Pelerin printre veacuri”, ce cuprinde 280 de pagini traduse și în limbile greacă, rusă, engleză și italiană, sunt de o frumusețe rară.

A ajuns la Athos datorită unor prieteni. Dorea să-și potolească setea de a vedea. A mers ca turist, mânat de curiozitate. A avut cu el un maldăr de hârtii albe, pentru a le umple cu desene. Povestește că, atunci când a plecat către Sfântul Munte, nu era tocmai smerit. Se dusese doar să deseneze. Decisivă a fost întâlnirea cu Istoria și cu părintele Petroniu, starețul schitului Prodromu. Arhitectul s-a dus la Muntele Athos ca simplu turist, dar s-a întors ca pelerin.

„În octombrie 1999, când am urcat pe puntea feribotului, de la Ouranopolis spre Daphni, eram un simplu pelerin. Purtam asupra mea aproape în întregime averea mea morală și «materială». La întoarcere, când am coborât de pe puntea feribotului la Ouranopolis, eram mult mai bogat, eram pelerin închinător! Publicând acest album, aș vrea să dăruiesc tuturor câte ceva din bucuria bogăției primite de mine în Sfântul Munte Athos... Pentru tot ce am trăit în acest loc sfânt, pentru puțința de a acoperi cu desene toate foile de bloc ce le aveam asupra mea, gânduri de adâncă mulțumire se înalță către Maica Domnului, protectoarea Sfântului Munte. Am primit binecuvântare de a desena în numeroase mănăstiri și schituri, am întâlnit monahi ale căror gesturi mărunte sau simple priviri au vorbit sufletului meu și cărora le mulțumesc pentru generozitatea și bucuria cu care m-au înconjurat pretutindeni.”

A rezultat un album de colecție, de o sensibilitate și emoție rar întâlnite, o CARTE CU HAR!

Dan Corneliu este absolvent al Institutului de Arhitectură București (promoția 1950), dar și al Facultății de Geografie, a lucrat în cadrul atelierului de restaurări al Direcției Monumentelor Istorice, „prima și cea mai statornică iubire profesională”. A participat la restaurarea multor obiective naționale: mănăstirile Neamț, Secu, Moldovița, Cetatea Râșnov, Sibiel ș.a.

Ca șef de atelier și de proiect, la Constanța, a abordat o tematică profesională complexă: studiul obiectivelor turistice din Dobrogea - 1968, dezvoltarea turismului în Delta Dunării, schițe de sistematizare ale orașelor și comunelor cu teritoriile aferente, extinderea și dezvoltarea Portului Maritim Constanța-Agigea, Canalul Dunăre-Marea Neagră, amplasarea Centralei Nucleare Electrice Cernavodă etc.

Călătoriile sale prin lume au fost urmate de numeroase expoziții de desene, expuse în țările în care a călătorit: Germania, Suedia, Norvegia, Danemarca, SUA, Canada, Turcia, Israel, Grecia, Sfântul Munte Athos.

Te abone**ZZZZi**
sau nu te abone**ZZZZi**?

[/RevistaArhitectura](#)

[/revista_arhitectura](#)

[/arhitectura-1906.ro](#)

1-2/2023 (703-704)

ARHITECTURA

REVISTA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA FONDATĂ ÎN 1906

DUNĂREA 1075

ARHITECTURA

1075
DUNĂREA